Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2012/13:AU2

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet huvudsakligen regeringens budgetproposition för 2013 med förslag till anslag och bemyndiganden inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (prop. 2012/13:1 utg.omr. 14) och oppositionspartiernas alternativa förslag till anslagsanvisning inom utgiftsområdet. Riksdagen fastställde den 21 november 2012 ramen för utgiftsområdet för 2013 till ca 67,2 miljarder kronor.

I betänkandet behandlas också regeringens skrivelse 2012/13:29 Riksrevisionens rapport om effektivitetsmätning som metod för att jämföra arbetsförmedlingskontor. Inga motioner har väckts med anledning av skrivelsen.

I betänkandet behandlas slutligen motionsyrkanden om arbetsmarknadspolitiska och arbetslivspolitiska frågor som har väckts under den allmänna motionstiden 2012/13.

Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utskottet gör bedömningen att den långvariga ekonomiska nedgången i omvärlden riskerar att få en dämpande effekt på den svenska arbetsmarknaden. Mot bakgrund av tecknen på denna avmattning är det enligt utskottets mening mycket välkommet att regeringen presenterar ytterligare åtgärder i budgetpropositionen för att hålla arbetslösheten tillbaka. När det gäller att motverka långtidsarbetslöshet ser utskottet positivt på det nya arbetssätt som Arbetsförmedlingen nu tillämpar som bl.a. innebär att den som skrivs in hos förmedlingen bedöms med hjälp av ett särskilt bedömningsverktyg som myndigheten har utvecklat. För att motverka långa tider utan arbete kan de personer som bedöms riskera att hamna i långtidsarbetslöshet tidigt få individanpassat stöd framför allt i form av förstärkta förmedlingsinsatser. Utskottet ställer sig också bakom regeringens särskilda satsningar för att bryta långtidsarbetslösheten, bl.a. en förstärkning av det särskilda anställningsstödet och att regeringen öppnar den s.k. folkhögskolesatsningen även för personer över 25 år. För att motverka ungdomsarbetslösheten föreslås bl.a. inom utbildningspolitiken 18 300 nya utbildningsplatser under 2013,

vilket motsvarar en satsning om 1,8 miljarder kronor. I satsningarna mot långtidsarbetslöshet bland ungdomar ingår också ett försök där sådana ungdomar ska kunna få flyttningsbidrag och en förstärkning av nystartsjobben för unga. Utskottet ställer sig också bakom regeringens förslag till insatser för att underlätta personer med funktionsnedsättnings och nyanländas inträde på arbetsmarknaden.

Utskottet välkomnar regeringens förstärkningar av anslaget till Arbetsmiljöverket. Förstärkningarna avser bl.a. det föreskriftsarbete som ett reformerat sanktionssystem inom arbetsmiljö- och arbetstidsområdet kommer att innebära, men också utveckling och användande av ett register över företag som utstationerar arbetstagare till Sverige. Utskottet betonar vikten av att kunskapen från arbetslivsforskningen når ut till samhället för att komma till nytta vid beslutsfattande och praktiskt arbetsmiljöarbete. Utskottet är därför positivt till att regeringen utvidgar Arbetsmiljöverkets uppdrag om kunskapsspridning och inrättar en nationell funktion för kunskapsområdet arbetsmiljö och arbetsliv.

Utskottet avvisar oppositionspartiernas alternativa budgetförslag om bl.a. höjda skatter på arbete och företag för att finansiera olika typer av höjda ersättningar eftersom de riskerar att leda till lägre sysselsättning och högre arbetslöshet.

Sammanfattningsvis ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till fördelning på anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, liksom de bemyndiganden som regeringen föreslår. Oppositionspartiernas alternativa anslagsförslag för utgiftsområdet avvisas av utskottet.

Regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport om effektivitetsmätning som metod för att jämföra arbetsförmedlingskontor

Utskottet välkomnar Riksrevisionens jämförande studie om arbetsförmedlingskontorens effektivitet. Rapporten ger ett viktigt bidrag, inte minst till hur information kan och bör samlas in för att regeringen och riksdagen ska kunna följa myndighetens effektivitetsarbete. Utskottet noterar att såväl regeringen som Arbetsförmedlingen redan har börjat nyttja resultaten i Riksrevisionens rapport i sitt fortsatta arbete med förmedlingsverksamhetens effektivitet. Utskottet har därför inget att invända mot att rapporten anses slutbehandlad och tillstyrker att regeringens skrivelse med anledning av rapporten läggs till handlingarna.

Motioner om arbetsmarknadspolitik och arbetslivspolitik

Utskottet behandlar 106 icke budgetpåverkande motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2012 med olika frågor som rör arbetsmarknads- och arbetslivspolitik, bl.a. om Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, arbetsmarknadspolitiska insatser, ungdomsarbetslöshet, lönebidrag, Arbetsmiljöverket, Medlingsinstitutets uppdrag och arbetsmiljö- och arbets-

livsforskning. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden bl.a. med hänvisning till regeringens genomförda och aviserade insatser och pågående utrednings- och beredningsarbete.

Oppositionspartiernas ställningstaganden

Företrädarna för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet följer upp bl.a. sina parti- och kommittémotioner med totalt 24 reservationer och 6 särskilda yttranden. Dessa partier deltar inte i beslutet om anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, men redovisar i särskilda yttranden hur de anser att medel borde ha anvisats på anslag inom utgiftsområdet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning ... 1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut ... 7
Redogörelse för ärendet ... 13
Ärendet och dess beredning ... 13
Utskottets överväganden ... 14
Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv ... 14
Sammanfattning ... 14
Inledning ... 14
Propositionen ... 15
Arbetsmarknad ... 15
Arbetsliv ... 16
Anslag inom utgiftsområdet ... 17
Bemyndiganden ... 22
Motionerna ... 23
Socialdemokraternas förslag till anslag ... 23
Miljöpartiets förslag till anslag ... 26
Sverigedemokraternas förslag till anslag ... 27
Vänsterpartiets förslag till anslag ... 29
Utskottets ställningstagande ... 32
Läget på arbetsmarknaden ... 32
Regeringens förslag till insatser ... 34
Oppositionens alternativa förslag ... 38
Sammanfattande ställningstagande ... 47
Arbetsmarknadspolitikens inriktning, m.m. ... 47
Arbetsförmedlingens resurseffektivitet ... 50
Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet ... 54
Jämställdhet i de arbetsmarknadspolitiska insatserna ... 61
Övriga frågor om arbetsmarknadspolitiska insatser ... 63
Ungdomsarbetslösheten ... 66
Personer som står långt ifrån arbetsmarknaden ... 70
Kunskaps- och kompetensförsörjning ... 72
Lönebidrag ... 75
Sociala företag och arbetskooperativ ... 77
Arbetshjälpmedel och andra insatser för personer med funktionsnedsättning ... 80
Rörlighet mellan de nordiska arbetsmarknaderna ... 83
Olycksfallsstatistik, m.m. ... 85
Medlingsinstitutets uppdrag ... 87
Rehabiliteringsinsatser ... 89
Omställningsavtal för sjuka ... 93
Äldre i arbetslivet ... 94
Arbetsmiljö- och arbetslivsforskning ... 97
Reservationer ... 100
1. Arbetsmarknadspolitikens inriktning, m.m., punkt 2 (S) ... 100
2. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, punkt 4 (S) ... 101

3. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, punkt 4 (MP) 104
4. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, punkt 4 (V) 106
5. Jämställdhet i de arbetsmarknadspolitiska insatserna, punkt 5 (S, MP, V) 108
6. Kollektivavtal vid anställning med samhällsstöd, punkt 6 (S, V) 109
7. Anvisning av subventionerade anställningar, punkt 7 (V) 110
8. Lika tillgång till individuellt anpassade insatser, m.m., punkt 8 (V) 111
9. Ungdomsarbetslösheten, punkt 9 (MP) 112
10. Personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, punkt 10 (S, V) 113
11. Kunskaps- och kompetensförsörjning, punkt 11 (S, V) 114
12. Lönebidrag, punkt 12 (V) 115
13. Sociala företag och arbetskooperativ, punkt 13 (V) 116
14. Arbetshjälpmedel och andra insatser för personer med funktionsnedsättning, punkt 14 (MP) 117
15. Arbetshjälpmedel och andra insatser för personer med funktionsnedsättning, punkt 14 (V) 118
16. Olycksfallsstatistik, m.m., punkt 16 (S, MP, V) 119
17. Medlingsinstitutets uppdrag, punkt 17 (V) 120
18. Rehabiliteringsinsatser, punkt 18 (S) 121
19. Omställningsavtal för sjuka, punkt 19 (S, V) 122
20. Erfarenhetsdelegation, punkt 20 (S) 123
21. Övriga frågor om äldre i arbetslivet, punkt 21 (S, V) 124
22. Arbetslivsforskning, punkt 22 (S, V) 125
23. Forskning om kvinnodominerade arbetsplatser, punkt 23 (MP) 126
24. Övriga arbetslivsforskningsfrågor, punkt 24 (V) 127
Särskilda yttranden 129
1. Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 1 (S) 129
2. Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 1 (MP) 132
3. Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 1 (SD) 135
4. Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 1 (V) 138
5. Lönebidrag, punkt 12 (S) 141
6. Arbetshjälpmedel och andra insatser för personer med funktionsnedsättning, punkt 14 (S) 142
Bilaga 1
Förteckning över behandlade förslag 144
Proposition 2012/13:1 144
Skrivelse 2012/13:29 144
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012 145
Bilaga 2
Regeringens och oppositionens anslagsförslag 159
Bilaga 3
Utskottets anslagsförslag 160

Tabeller

Tabell 1 Regeringens budgetförslag för 2013 jämfört med 2012 17
Tabell 2 Regeringens förslag till bemyndiganden inom utgiftsområde 14 23
Tabell 3 a Socialdemokraternas förslag till anslagsanvisning 24
Tabell 3 b Miljöpartiets förslag till anslagsanvisning 26
Tabell 3 c Sverigedemokraternas förslag till anslagsanvisning 28
Tabell 3 d Vänsterpartiets förslag till anslagsanvisning 29

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

a) Bemyndigande för anslaget 1:3

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 500 000 000 kronor 2014 och 2015.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 14 punkt 1.

b) Bemyndigande för anslaget 1:4

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 500 000 000 kronor 2014–2016.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 14 punkt 2.

c) Bemyndigande för anslaget 1:6

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 806 832 000 kronor 2014–2016.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 14 punkt 3.

d) Bemyndigande för anslaget 1:7

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2014 och 2015.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 14 punkt 4.

e) Bemyndigande för anslaget 2:1

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 400 000 kronor 2014.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 14 punkt 5.

f) Anvisning av anslag inom utgiftsområde 14

Riksdagen anvisar för 2013 anslagen inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt utskottets förslag i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 14 punkt 6 och avslår motionerna

2012/13:Fi303 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 10,
2012/13:Sf304 av Jacob Johnson m.fl. (V) yrkande 3,
2012/13:Kr320 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) yrkande 6,
2012/13:Ub477 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 6 och 7,
2012/13:A288 av Sven-Olof Sällström och David Lång (båda SD) yrkandena 1 och 2,
2012/13:A289 av Sven-Olof Sällström och David Lång (båda SD),
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 5, 7, 10–15, 20, 22 och 24,
2012/13:A304 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 3–8,
2012/13:A331 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD),
2012/13:A339 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) yrkande 1,
2012/13:A368 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V),
2012/13:A387 av Mehmet Kaplan m.fl. (MP) yrkande 2,
2012/13:A392 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkandena 1, 10–14, 17–22, 24, 25 och 27 samt
2012/13:A396 av Esabelle Dingizian m.fl. (MP) yrkandena 2, 3 och 7.

2. Arbetsmarknadspolitikens inriktning, m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:A207 av Carina Hägg (S),
2012/13:A378 av Börje Vestlund m.fl. (S) och
2012/13:A392 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkandena 2 och 3.

Reservation 1 (S)

3. Arbetsförmedlingens resurseffektivitet

Riksdagen lägger skrivelse 2012/13:29 till handlingarna.

4. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Sf352 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkandena 19 och 20,
2012/13:A240 av Tomas Eneroth m.fl. (S),
2012/13:A264 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 1,
2012/13:A271 av Ann-Britt Åsebol (M),
2012/13:A298 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (båda M),
2012/13:A300 av Lars Beckman (M),

2012/13:A301 av Lars Beckman (M),
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 1–3 och 6,
2012/13:A307 av Johan Hultberg (M),
2012/13:A327 av Rickard Nordin (C),
2012/13:A361 av Jan Ericson (M),
2012/13:A389 av Mehmet Kaplan m.fl. (MP) yrkandena 1–5,
2012/13:A392 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 15 och
2012/13:A396 av Esabelle Dingizian m.fl. (MP) yrkande 8.

Reservation 2 (S)
Reservation 3 (MP)
Reservation 4 (V)

5. Jämställdhet i de arbetsmarknadspolitiska insatserna

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:A242 av Jasenko Omanovic och Susanne Eberstein (båda S),
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 4 och
2012/13:A396 av Esabelle Dingizian m.fl. (MP) yrkande 9.

Reservation 5 (S, MP, V)

6. Kollektivavtal vid anställning med samhällsstöd

Riksdagen avslår motion
2012/13:A212 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S).

Reservation 6 (S, V)

7. Anvisning av subventionerade anställningar

Riksdagen avslår motion
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 8 och 9.

Reservation 7 (V)

8. Lika tillgång till individuellt anpassade insatser, m.m.

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:A226 av Anita Brodén (FP),
2012/13:A241 av Pia Nilsson (S) yrkande 1,
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 18 och
2012/13:A308 av Roza Güclü Hedin och Kurt Kvarnström (båda S).

Reservation 8 (V)

9. Ungdomsarbetslösheten

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:Ub286 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 2,
2012/13:A210 av Hillevi Larsson (S),
2012/13:A217 av Olof Lavesson (M),
2012/13:A231 av Billy Gustafsson (S),
2012/13:A237 av Monica Green (S),
2012/13:A259 av Helena Lindahl och Roger Tiefensee (båda C),
2012/13:A278 av Thomas Strand m.fl. (S),

2012/13:A299 av Lars Beckman (M),
2012/13:A320 av Pia Nilsson m.fl. (S),
2012/13:A340 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),
2012/13:A351 av Helena Bouveng (M),
2012/13:A376 av Fredrik Olovsson (S) och
2012/13:A396 av Esabelle Dingizian m.fl. (MP) yrkande 6.

Reservation 9 (MP)

10. Personer som står långt ifrån arbetsmarknaden

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:A211 av Hillevi Larsson (S),
2012/13:A245 av Jennie Nilsson (S),
2012/13:A266 av Eva-Lena Jansson och Lars Mejern Larsson (båda S),
2012/13:A286 av Sven-Olof Sällström och David Lång (båda SD),
2012/13:A322 av Olle Thorell (S) och
2012/13:A337 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S).

Reservation 10 (S, V)

11. Kunskaps- och kompetensförsörjning

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:Ub261 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S) yrkande 1,
2012/13:N265 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S) yrkandena 6 och 8,
2012/13:A280 av Thomas Strand m.fl. (S),
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 16 och 17,
2012/13:A346 av Thomas Strand och Louise Malmström (båda S),
2012/13:A349 av Krister Örnfjäder (S) och
2012/13:A392 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 9.

Reservation 11 (S, V)

12. Lönebidrag

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:A205 av Désirée Pethrus och Emma Henriksson (båda KD),
2012/13:A209 av Christer Engelhardt (S),
2012/13:A214 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S),
2012/13:A228 av Désirée Pethrus och Anders Sellström (båda KD),
2012/13:A282 av Gunnar Sandberg m.fl. (S),
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 23,
2012/13:A313 av Lennart Axelsson (S) och
2012/13:A373 av Louise Malmström och Billy Gustafsson (båda S).

Reservation 12 (V)

13. Sociala företag och arbetskooperativ

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:Ub443 av Kerstin Engle m.fl. (S) yrkande 4,
2012/13:N349 av Christer Adelsbo m.fl. (S) yrkandena 1 och 6,

2012/13:A239 av Christer Adelsbo m.fl. (S),
2012/13:A277 av Christer Adelsbo m.fl. (S) och
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 25–27.

Reservation 13 (V)

14. Arbetshjälpmedel och andra insatser för personer med funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:A236 av Agneta Luttropp och Mats Pertoft (båda MP) yrkandena 1 och 2,
2012/13:A296 av Finn Bengtsson m.fl. (M) yrkande 2,
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 21 och
2012/13:A380 av Edward Riedl (M).

Reservation 14 (MP)
Reservation 15 (V)

15. Rörlighet mellan de nordiska arbetsmarknaderna

Riksdagen avslår motion
2012/13:A230 av Eva Sonidsson och Sven-Erik Bucht (båda S).

16. Olycksfallsstatistik, m.m.

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:A202 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 10 och
2012/13:A395 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 3 i denna del.

Reservation 16 (S, MP, V)

17. Medlingsinstitutets uppdrag

Riksdagen avslår motion
2012/13:A219 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 17 (V)

18. Rehabiliteringsinsatser

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:A264 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 2,
2012/13:A295 av Finn Bengtsson m.fl. (M) och
2012/13:A392 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 16.

Reservation 18 (S)

19. Omställningsavtal för sjuka

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:Sf232 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 7 och
2012/13:Sf381 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 10.

Reservation 19 (S, V)

20. Erfarenhetsdelegation

Riksdagen avslår motion

2012/13:A392 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 20 (S)

21. Övriga frågor om äldre i arbetslivet

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:Sf371 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 3,
2012/13:So506 av Björn von Sydow m.fl. (S) yrkande 5 och
2012/13:A215 av Lars-Arne Staxäng (M).

Reservation 21 (S, V)

22. Arbetslivsforskning

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:A202 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 19,
2012/13:A264 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 5,
2012/13:A339 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) yrkande 2,
2012/13:A355 av Hannah Bergstedt och Karin Åström (båda S) yrkande 1,
2012/13:A362 av Adnan Dibrani m.fl. (S) och
2012/13:A392 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 28.

Reservation 22 (S, V)

23. Forskning om kvinnodominerade arbetsplatser

Riksdagen avslår motion
2012/13:A395 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 3 i denna del.

Reservation 23 (MP)

24. Övriga arbetslivsforskningsfrågor

Riksdagen avslår motion
2012/13:A202 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 9 och 11.

Reservation 24 (V)

Stockholm den 4 december 2012

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Elisabeth Svantesson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Elisabeth Svantesson (M), Ylva Johansson (S)[1], Maria Plass (M), Raimo Pärssinen (S)[2], Katarina Brännström (M), Gustav Nilsson (M), Hans Backman (FP), Annika Qarlsson (C), Johan Andersson (S)[3], Hanif Bali (M), Andreas Carlson (KD), Mattias Karlsson (SD)[4], Josefin Brink (V)[5], Kerstin Nilsson (S)[6], Ingemar Nilsson (S)[7], Arhe Hamednaca (S)[8] och Esabelle Dingizian (MP)[9].

[1–9] Avstår från ställningstagande under punkt 1.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2012/13:1 i den del som avser utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv och motionsyrkanden med alternativa förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområdet. Regeringens och oppositionens anslagsförslag finns i *bilaga 2*. Utskottets anslagsförslag finns i *bilaga 3*.

I betänkandet behandlas också regeringens skrivelse 2012/13:29 Riksrevisionens rapport om effektivitetsmätning som metod för att jämföra arbetsförmedlingskontor. Inga motioner har väckts med anledning av skrivelsen. Riksrevisionens granskningsrapport har beretts enligt den nya hanteringsordning som riksdagen arbetar efter sedan den 1 januari 2011.

I betänkandet behandlas slutligen vissa motionsyrkanden som har väckts under den allmänna motionstiden 2012/13. Motionerna behandlar arbetsmarknadspolitiska och arbetslivspolitiska frågor.

En förteckning över de förslag som behandlas i betänkandet finns i *bilaga 1*.

I anslutning till beredningen har information lämnats till utskottet av

- regeringen genom arbetsmarknadsminister Hillevi Engström
- regeringen genom integrationsminister Erik Ullenhag
- Konjunkturinstitutet genom prognoschefen Jesper Hansson
- Statistiska centralbyrån genom överdirektören Mats Wadman
- Samhall AB genom vd Monica Lingegård
- Delegationen för jämställdhet i arbetslivet genom huvudsekreteraren Maria Hemström Hemmingsson
- Arbetsförmedlingen genom generaldirektören Angeles Bermudez-Svankvist
- TRR Trygghetsrådet genom vd Carl-Gustaf Leinar och Trygghetsfonden TSL genom vd Tomas Petti.

Arbetsmarknadsutskottet yttrade sig den 23 oktober 2012 till finansutskottet (yttr. 2012/13:AU1y) över förslagen till ramar för utgiftsområdena 13 och 14. Riksdagen biföll den 21 november 2012 finansutskottets förslag i betänkande 2012/13:FiU1, vilket bl.a. innebar att regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 14 godkändes. Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet och motioner om diskriminering behandlas i arbetsmarknadsutskottets betänkande 2012/13:AU1.

Utskottets överväganden

Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen anvisar för 2013 anslagen inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv i enlighet med utskottets förslag i bilaga 3, som överensstämmer med regeringens. Riksdagen bemyndigar också regeringen att under 2013 för anslagen 1:3, 1:4, 1:6, 1:7 och 2:1 ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag i enlighet med regeringens förslag. Det innebär att riksdagen bifaller propositionen och avslår motionerna.
Jämför särskilda yttrandena 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt regeringens budgetproposition för 2013 med förslag till anslag och bemyndiganden inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv och oppositionspartiernas alternativa förslag till anslagsanvisning inom utgiftsområdet. Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionerna bl.a. med hänvisning till att regeringens förslag till ytterligare satsningar för att hålla arbetslösheten tillbaka är väl motiverade mot bakgrund av de tecken som finns på en avmattning på arbetsmarknaden och till att oppositionspartiernas förslag om bl.a. höjda skatter på arbete och företag för att finansiera olika typer av höjda ersättningar riskerar att leda till lägre sysselsättning och högre arbetslöshet.

Inledning

Riksdagen ställde sig den 21 november 2012 bakom regeringens finansplan och fastställde regeringens förslag till statens inkomster och utgifter för 2013, förslag till fördelning av utgifterna inom utgiftsområden samt förslag till utgiftstak 2013, 2014 och 2015. Det innebär att riksdagen för 2013 har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För 2013 gäller därmed bl.a. att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 67 232 673 000 kronor under riksdagens fortsatta behandling. Arbetsmarknadsutskottet bereder i detta betänkande bl.a. frågan om anslagsanvisning för 2013 inom utgiftsområde 14, inom den ram som riksdagen har fastställt.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv består av sammanlagt 15 anslag. Bilaga 2 ger en översikt över regeringens respektive oppositionspartiernas förslag till anslag inom utgiftsområdet.

Propositionen

Arbetsmarknad

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2013 att den politik man fört har bidragit till att den svenska tillväxten och sysselsättningen har utvecklats bättre än i de flesta andra EU-länder. Därmed kan ytterligare steg tas för att nå regeringens främsta mål för den ekonomiska politiken – full sysselsättning. Arbetsmarknadspolitiken är en central del av regeringens politik och en av de viktigaste komponenterna för att uppnå full sysselsättning. Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad.

Regeringen bedömer att sysselsättningen ökar med 0,4 procent under 2013 och att arbetslöshetsnivån sjunker något till ca 7,5 procent. Resursutnyttjandet på arbetsmarknaden är i nuläget lågt. Enligt vad som framförs i propositionen kommer företagen att ha ett stort behov av att anställa när efterfrågan ökar 2014. Till följd av regeringens strukturreformer och en växande befolkning i arbetsför ålder gör regeringen prognosen att sysselsättningen då ökar i snabb takt. Arbetslösheten bedöms minska under åren 2014–2016 och uppgå till drygt 5 procent 2016.

Regeringen konstaterar att arbetslösheten emellertid fortfarande är hög och bedöms vara kvar på en hög nivå under 2013. Det beror till viss del på att arbetskraftsdeltagandet har ökat genom att fler söker arbete. Regeringen menar att detta i grunden är positivt, eftersom möjligheterna att hitta ett arbete är betydligt större för arbetssökande än för personer utanför arbetskraften. Den utdragna lågkonjunkturen riskerar dock att förstärka kvarvarande strukturella problem som innebär att många människor blir långtidsarbetslösa och att vissa grupper, exempelvis unga och utrikes födda, har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. För att få fler i arbete föreslår regeringen permanenta och temporära åtgärder som främst syftar till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt, men också till att möta den svaga konjunkturutvecklingen. Genomförandet av de satsningar om sammanlagt 8,1 miljarder kronor för åren 2012–2014 som föreslogs i budgetpropositionen för 2012 ska säkerställas. För att fortsatta att möta den svaga konjunkturutvecklingen föreslår regeringen därutöver en rad tillfälliga åtgärder inom både arbetsmarknads- och utbildningspolitiken.

Inom arbetsmarknadspolitiken föreslår regeringen åtgärder för att öka arbetsutbudet och sökaktiviteten bland arbetslösa, förbättra anställningsbarheten hos individer med svag förankring på arbetsmarknaden samt förbättra matchningen. För att minska ungdomsarbetslösheten föreslås bl.a. utbildningsinsatser med fokus på att stärka de gymnasiala yrkesutbildningarna och ett tillfälligt ökat antal utbildningsplatser. Totalt omfattar dessa

satsningar drygt 18 000 helårsplatser under 2013 till en total kostnad av ca 1,8 miljarder kronor. Inom arbetsmarknadspolitiken föreslås bl.a. en förstärkning av nystartsjobben, ökat förmedlarstöd och studiemotiverande insatser. Regeringen öppnar också för att stödja eventuella yrkesintroduktionsavtal mellan parterna. För att motverka långtidsarbetslöshet föreslås bl.a. att medel tillförs för att skapa fler platser inom de arbetsmarknadspolitiska programmen. Nyanländas etablering på arbetsmarknaden underlättas bl.a. genom ökade möjligheter till arbetsplatsförlagda insatser. Insatserna för personer med funktionsnedsättning som medför arbetsförmåga förstärks bl.a. genom att möjligheten att få individuellt stöd på en ny arbetsplats förbättras. Regeringen föreslår åtgärder för att förtydliga de krav som gäller för alla som uppbär arbetsmarknadsrelaterade ersättningar eller försörjningsstöd från det offentliga. Regeringen förordar även att beräkningen av försörjningsstödet ändras så att endast en del av arbetsinkomsten påverkar bedömningen av rätten till bistånd.

Arbetsliv

Regeringen anser att arbetsmiljön och övriga arbetsvillkor har stor betydelse för att föra Sverige mot full sysselsättning och därigenom minska utanförskapet. Möjligheter ska ges till alla människor som kan och vill arbeta att göra det utifrån sina egna förutsättningar. Arbetsförhållandena ska vara sådana att de inte utestänger vissa grupper eller personer från arbete.

Regeringen anför att *arbetsmiljö-* och arbetstidslagstiftningen behöver innehålla en möjlighet till effektiva sanktioner när krav från Arbetsmiljöverket inte följs. En utländsk arbetsgivare som utstationerar arbetstagare i Sverige bör bli skyldig att anmäla detta till Arbetsmiljöverket. Regeringen förstärker anslaget till Arbetsmiljöverket och avser att återkomma med förslag till nödvändiga lagändringar för dessa två ändamål. Arbetsmiljöverkets pilotprojekt med s.k. screening kommer att avslutas och utvärderas under 2012. Utvärderingen kommer att ligga till grund för regeringens ställningstaganden angående eventuella förändringar av arbetsmiljötillsynen. Regeringens sammantagna bedömning är att utvecklingen inom arbetsmiljöområdet under 2000-talet har varit positiv. Till exempel har arbetsolyckor med sjukfrånvaro och arbetssjukdomar uppvisat en nedåtgående trend sedan 2003. Antalet dödsolyckor i arbetet har trendmässigt minskat under många år även om det 2011 inträffade något fler dödsolyckor än året dessförinnan. Regeringen anger att särskild uppmärksamhet kan behöva riktas mot t.ex. problem med hot och våld respektive stress i arbetet.

Regeringen betonar vikten av att kunskapen från arbetslivsforskningen behöver förmedlas till samhället för att komma till nytta vid beslutsfattande och praktiskt arbetsmiljöarbete. För 2013 vidgas Arbetsmiljöverkets uppdrag för att kunna inrätta en nationell funktion som kunskapsförmedlande resurs och nyttiggöra arbetsmiljö- och arbetslivsforskning.

Den *arbetsrättsliga* lagstiftningen ska utgöra en stabil grund för förhållandena på arbetsmarknaden. Regeringen framhåller att det är viktigt med goda relationer på arbetsmarknaden, så att arbetstagarna är trygga och arbetsgivarna vågar anställa. Det arbetsrättsliga regelverket ska vara utformat på ett sätt som både arbetsgivare och arbetstagare i så stor utsträckning som möjligt kan ställa sig bakom. Tillsvidareanställningar ska vara grunden på den svenska arbetsmarknaden och det ska vara enkelt att anställa, men tidsbegränsade anställningar kan spela en viktig roll, inte minst för svagare gruppers möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden.

Regeringen slår vakt om den svenska modellen, där förhållandena på arbetsmarknaden i stor utsträckning regleras genom avtal mellan arbetsmarknadens parter. Grunderna för arbetsrätten bör bestå. Vissa mindre förändringar av det arbetsrättsliga regelverket har tidigare aviserats och detta arbete pågår. Regeringen har bl.a. tagit initiativ till att tillsammans med parterna utreda förutsättningarna för att skapa ett system för korttidsarbete som ska kunna aktiveras vid nästa djupa och kraftiga lågkonjunktur.

Regeringen konstaterar att *lönebildningen* har en avgörande betydelse för konkurrenskraft, sysselsättning, inflation och andra viktiga delar av den samhällsekonomiska utvecklingen.

Sammanlagt innebär satsningarna ett tillskott till utgiftsområde 14 på ca 1,1 miljard kronor för 2013, ungefär lika mycket för 2014 och drygt 600 miljoner kronor per år för 2015 och 2016.

Anslag inom utgiftsområdet

Sammanfattning

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att riksdagen för budgetåret 2013 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt tabell 1 nedan. Sammanlagt föreslås anslagen inom utgiftsområde 14 uppgå till 67 232 673 000 kronor för 2013 (*prop. 2012/13:1, utg.omr. 14 punkt 6*).

Av tabell 1 framgår även skillnaden jämfört med den budgeterade nivån för 2012 inklusive de förändringar som gjordes i samband med vårändringsbudgeten för 2012 och som föreslås i höständringsbudgeten för 2012.

Tabell 1 Regeringens budgetförslag för 2013 jämfört med 2012
Tusental kronor

Ramanslag		Budget 2012*	Förslag 2013	Förändring
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 185 502	6 993 684	–191 818
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	34 521 815	31 175 947	–3 345 868
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 297 981	7 892 779	–405 202
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	16 749 761	17 356 578	+606 817

Ramanslag		Budget 2012*	Förslag 2013	Förändring
1:5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	109 333	110 524	+1 191
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	1 537 000	1 425 000	–112 000
1:7	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	31 616	35 729	+4 113
1:8	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	56 138	56 330	+192
1:9	Bidrag till administration av grundbeloppet	53 019	53 326	+307
1:10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303	8 303	
1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	2 305 000	1 400 000	–905 000
2:1	Arbetsmiljöverket	605 609	606 153	+544
2:2	Arbetsdomstolen	30 230	28 376	–1 854
2:3	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 622	32 622	
2:4	Medlingsinstitutet	56 686	57 322	+636
Summa		**71 580 615**	**67 232 673**	**–4 347 942**

* Inklusive vårändringsbudget för 2012 och förslag till höständringsbudget för 2012.

Nedan presenteras kortfattat regeringens förslag till anslag för 2013 med huvudsaklig inriktning på det som förklarar förändringarna jämfört med 2012.

Anslaget 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Sammantaget minskar anslaget med ca 192 miljoner kronor till ca 7,0 miljarder kronor 2013. Bland större förändringar kan nämnas att myndigheten för verksamheten inom etableringsreformen för vissa nyanlända invandrare utöver den tidigare aviserade ökningen av anslaget med 79,5 miljoner kronor tillförs 142 miljoner kronor 2013, 143 miljoner kronor 2014, 127 miljoner kronor 2015 och 117 miljoner kronor 2016. Anledningen är att antalet deltagare i etableringsinsatserna förväntas öka. Vidare ökas anslaget fr.o.m. 2013 med 30 miljoner kronor för stöd och uppföljning av arbetssökande som får ekonomiskt bistånd från kommunerna samt med 46 miljoner kronor årligen under 2013–2015 för att öka stödet till ungdomar under deras första tid i arbetslöshet. Anslaget ökas med 5 miljoner kronor tillfälligt 2013 för att Arbetsförmedlingen ska kunna förbättra informationen till arbetsgivarna om lönesubventionerade anställningar. Anslaget minskas också med 529 miljoner kronor med anledning av tidigare aviserade beslut.

Anslaget 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Sammantaget minskar anslaget med ca 3,3 miljarder kronor till ca 31,2 miljarder kronor 2013. Av detta belopp beräknas 14,0 miljarder kronor för bidrag till arbetslöshetsersättning, 15,8 miljarder kronor för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning och 1,3 miljarder kronor för statliga ålderspensionsavgifter. De nya åtgärder som redovisas i budgetpropositionen innebär att utgifterna blir 408 miljoner kronor högre 2013, men att de därefter minskar med 144 miljoner kronor 2014, 405 miljoner kronor 2015 och 331 miljoner kronor 2016. De förslag till lagändringar om uppföljningsåtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen som regeringen avser att återkomma till riksdagen med i anslutning till budgetpropositionen[1] bedöms leda till ökade administrativa kostnader vid arbetslöshetskassorna. För att kompensera dessa kostnader beräknas därför under anslaget ett tillfälligt bidrag till arbetslöshetskassorna om 46 miljoner kronor 2013. Att anslaget sammantaget föreslås minska beror bl.a. på att de temporära regeländringar i arbetslöshetsförsäkringen som infördes 2010 för personer som lämnat sjukförsäkringen upphör att gälla 2013 och de makroekonomiska förutsättningarna som t.ex. effekten av ändrade antaganden om antalet arbetslösa och antalet deltagare i garantierna.

Anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Sammantaget minskar anslaget med ca 405 miljoner kronor till ca 7,9 miljarder kronor 2013. Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen beräknas 2012 öka till i genomsnitt 188 000 personer per månad, inklusive ca 8 000 platser i form av anställningsstöd. Under 2013 beräknas 200 000 personer per månad delta i arbetsmarknadspolitiska program. De nya åtgärder som redovisas i budgetpropositionen innebär att utgifterna under anslaget ökar med 384 miljoner kronor 2013, 840 miljoner kronor 2014, 750 miljoner kronor 2015 och 682 miljoner kronor 2016. Som en effekt av tidigare beslutade reformer ökar anslaget med 151 miljoner kronor 2013 för att därefter minska med 716 miljoner kronor 2014, 1 173 miljoner kronor 2015 och 1 241 miljoner kronor 2016. Övriga makroekonomiska förändringar beror på effekter av en uppräkning av anslaget utifrån antaganden om konsumentprisindex samt volymförändringar som inte sker på grund av reformer.

Anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Sammantaget ökar anslaget med 607 miljoner kronor till 17,4 miljarder kronor 2013. Av dessa medel beräknas ca 4,4 miljarder kronor för bidrag till Samhall AB i syfte att sysselsätta personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Under 2011 hade i genomsnitt 86 600 personer per månad en anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare, utvecklingsanställning, trygghetsanställning eller

[1] Senare lämnad proposition 2012/13:12 Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen m.m.

anställning i Samhall AB. Omfattningen av insatserna inklusive Samhall AB beräknas under 2012 uppgå till närmare 91 000 personer i genomsnitt per månad. Ökningen jämfört med 2011 förklaras främst av fler trygghetsanställningar. För 2013 bedöms ca 96 000 personer befinna sig i program för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga (Samhall AB och lönebidrag m.m.). Förslaget i budgetpropositionen att öka resurserna för särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS) innebär att anslaget föreslås öka med 55 miljoner kronor 2013 och 110 miljoner kronor fr.o.m. 2014. I enlighet med budgetpropositionen för 2012 innebär de tillfälliga satsningarna under 2012–2014 på subventionerade arbeten för personer som lämnar sjukförsäkringen inom det s.k. Kulturarvslyftet samt tidsbegränsade anställningar i Samhall AB att anslaget föreslås öka med 157 miljoner kronor 2013. För 2013 beräknas satsningen uppgå till sammanlagt 575 miljoner kronor och för 2014 beräknas den till 346 miljoner. Verksamheten inom Kulturarvslyftet har inte nått upp till de förväntade nivåerna och resursutnyttjandet i år bedöms bli lågt. Anledningen till detta är att uppstarten av projektet tog längre tid än vad som antagits. För att komma till rätta med detta har Arbetsförmedlingen och Riksantikvarieämbetet genomfört riktade informationsinsatser till tänkbara anordnare. Regeringen förutsätter att fortsatta åtgärder vidtas för att säkerställa genomförandet av satsningen.

Anslaget 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Sammantaget ökar anslaget med ca 1,2 miljoner kronor till ca 111 miljoner kronor 2013. Projektverksamhet i det nationella strukturfondsprogrammet beräknas fortgå till 2015. Förberedelser för programperioden 2014–2020 för Europeiska socialfonden har påbörjats inom Regeringskansliet. Regeringen avser att i budgetpropositionen för 2014 återkomma till riksdagen med eventuella förslag till förändringar av anslaget med anledning av detta och avslutandet av Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare.

Anslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013

Sammantaget minskar anslaget med ca 112 miljoner kronor till ca 1,4 miljarder kronor 2013. Bidraget från Europeiska socialfonden uppgår till ca 691,5 miljoner euro under programperioden. Beräknat på en valutakurs om 9 kronor per euro enligt gällande förordning (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder motsvarar detta belopp ca 6,2 miljarder kronor. Under anslaget tillkommer den statliga medfinansieringen av insatser inom programmet för kompetensutveckling av sysselsatta om totalt ca 1,8 miljarder kronor för programperioden. Anslaget omfattar alltså såväl utbetalning av stödet från Europeiska socialfonden som den statliga medfinansieringen. Anslagsnivåer för programperioden 2014–2020 kan inte fastställas innan förhandlingarna inom EU är avslutade. Regeringen har dock under anslaget för 2014–2016, med ledning av innevarande programperiod,

uppskattat kommande behov av anslagsmedel för den nya programperioden. Regeringen avser att i budgetpropositionen för 2014 föreslå att dessa medel förs upp på ett nytt anslag för programperioden 2014–2020.

Anslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering

Sammantaget ökar anslaget med ca 4 miljoner kronor till 36 miljoner kronor 2013. Från och med 2014 beräknas anslaget öka med ytterligare 2 miljoner kronor. Därmed kommer Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärderings, (IFAU), anslag att ha ökats med 10 miljoner kronor fr.o.m. 2014 och myndigheten bedöms då ha resurser för att fullt ut genomföra sitt utvidgade uppdrag inom utbildningsområdet.

Anslaget 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Anslagsnivån är i princip oförändrad, och regeringen föreslår att riksdagen anvisar ca 56 miljoner kronor 2013.

Anslaget 1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet

Anslagsnivån är i princip oförändrad, och regeringen föreslår att riksdagen anvisar ca 53 miljoner kronor 2013. Under 2011 fick totalt 29 500 personer ersättning från Alfakassan, varav 13 500 personer var anslutna och 16 000 personer inte anslutna till kassan. Antalet anslutna ersättningstagare minskade med 13 procent och inte anslutna med 25 procent mellan 2010 och 2011. Under 2009 präglades Alfakassan av långa handläggningstider, särskilt för gruppen som inte var ansluten till kassan. Handläggningstiderna har sedan avtagit, och under hösten 2011 nått halverade nivåer jämfört med 2009.

Anslaget 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Anslagsnivån är oförändrad, och regeringen föreslår att riksdagen anvisar ca 8 miljoner kronor 2013.

Anslaget 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Sammantaget minskar anslaget med ca 905 miljoner kronor till ca 1,4 miljarder kronor 2013. Antalet personer som fick lönegarantiersättning vid konkurs eller företagsrekonstruktion uppgick till 28 300 under perioden juli 2011–juni 2012, vilket är en ökning med 17 procent jämfört med motsvarande period föregående år. Ökningen beror främst på Saab Automobile AB:s företagsrekonstruktion hösten 2011 och efterföljande konkurs.

Anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket

Anslagsnivån är i princip oförändrad, och regeringen föreslår att riksdagen anvisar ca 606 miljoner kronor 2013. För att genomföra en reform av sanktionssystemet i arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen föreslås att anslaget tillfälligt ökas med 2 miljoner kronor 2013. Finansieringen sker genom

att anslaget 2:2 Arbetsdomstolen minskas med motsvarande belopp. Regeringen har aviserat ett förslag om anmälningsskyldighet för utländska arbetsgivare som utstationerar arbetstagare i Sverige. Arbetsgivare ska vara skyldiga att göra en anmälan till Arbetsmiljöverket och verket ska utöva tillsyn över reglerna. För detta ändamål ökas anslaget med 5 miljoner kronor fr.o.m. 2013. Från och med 2013 utökas Arbetsmiljöverkets uppdrag när det gäller informations- och kunskapsspridning till att avse en nationell funktion för kunskapsområdet arbetsmiljö och arbetsliv. Det utvidgade uppdraget beräknas under 2013 kräva resurser om 7 miljoner kronor, varav 5 miljoner kronor finansieras genom omprioriteringar inom anslaget. Därutöver föreslås att anslaget ökas med 2 miljoner kronor 2013 genom att anslaget 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader minskas med motsvarande belopp. Pilotprojekt att utveckla och prova screening som metod i tillsynsverksamheten avslutas fr.o.m. budgetåret 2013, varför anslaget minskas med 8 miljoner kronor.

Anslaget 2:2 Arbetsdomstolen

Anslaget minskar med ca 2 miljoner kronor 2013 till ca 28 miljoner kronor 2013. Minskningen är tillfällig för att finansiera en reform av sanktionssystemet i arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen.

Anslaget 2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)

Anslagsnivån är oförändrad, och regeringen föreslår att riksdagen anvisar ca 33 miljoner kronor 2013.

Anslaget 2:4 Medlingsinstitutet

Anslagsnivån är i princip oförändrad, och regeringen föreslår att riksdagen anvisar ca 57 miljoner kronor 2013.

Bemyndiganden

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2013 att den bemyndigas att under 2013 för fem ramanslag inom utgiftsområde 14 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag enligt tabell 2 nedan (*prop. 2012/13:1 utg.omr. 14 punkterna 1–5*).

Tabell 2 Regeringens förslag till bemyndiganden inom utgiftsområde 14
Tusental kronor

Ramanslag		Bemyndigande-period	Högsta bemyndigande-belopp
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser (punkt 1)	2014 och 2015	4 500 000
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m. (punkt 2)	2014–2016	12 500 000
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013 (punkt 3)	2014–2016	1 806 832
1:7	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (punkt 4)	2014 och 2015	9 000
2:1	Arbetsmiljöverket (punkt 5)	2014	18 400

Motionerna

I detta avsnitt redovisas de fyra oppositionspartiernas respektive förslag till fördelning under anslag inom utgiftsområdet. En jämförelse mellan regeringens och respektive partis förslag till anslagsanvisning finns i tabellerna 3 a–d nedan.

Socialdemokraternas förslag till anslag

I det samhälle som Socialdemokraterna strävar efter delas utvecklingens risker, enligt vad som framförs i motion *2012/13:A392* av *Ylva Johansson m.fl.* Medborgarna kan därför välkomna de möjligheter som internationaliseringen och den tekniska utvecklingen innebär. Det rådande arbetsmarknadsläget och situationen i omvärlden gör att Sverige i närtid måste klara av en rad utmaningar som har direkt bäring på vårt lands möjligheter att utvecklas bort, från hög arbetslöshet, bristande välfärd och ökade klyftor. Det räcker enligt Socialdemokraternas mening inte med att fokusera på människors vilja till arbete. Politiken måste också utformas så att fler kan arbeta. Det handlar bl.a. om att öka sysselsättningen och arbetstiden genom välfärdsreformer, som tillgång till barnomsorg och äldreomsorg. Unga måste få jobb, frånvaro på grund av ohälsa förebyggas, nya svenskar måste få jobb snabbare och den som vill arbeta efter 65 år ska ha möjlighet att göra det. Varje arbetad timme behövs.

Socialdemokraternas förslag till anslagsanvisning i förhållande till regeringens förslag framgår av tabell 3 a nedan (*yrkande 1*).

Tabell 3 a Socialdemokraternas förslag till anslagsanvisning
Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (S)
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	31 175 947	+5 200 000
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 892 779	+6 940 000
2:1	Arbetsmiljöverket	606 153	+100 000
Summa		**67 232 673**	**+12 240 000**

Anslaget 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Socialdemokraterna föreslår i motion 2012/13:A392 ett höjt tak och en höjd ersättningsnivå i arbetslöshetsförsäkringen (*yrkande 22*). Partiet menar att en väl fungerande, frivillig och solidariskt finansierad omställningsförsäkring är en viktig grundsten i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Genom att höja tak och ersättningsnivåer i försäkringen kommer den som blir arbetslös att kunna hantera omställningen mellan två jobb utan alltför stor oro för sin privatekonomi. För att fler ska få ett rimligt inkomstskydd vid arbetslöshet föreslår partiet att taket i arbetslöshetsförsäkringen höjs från dagens 680 kronor till 910 kronor per dag. Det innebär att den maximala inkomst som berättigar till 80 procents ersättning höjs från 18 700 kronor till 25 000 kronor. Taket sänks efter 100 dagar med 150 kronor per dag till 760 kronor per dag. Socialdemokraterna föreslår att ersättningsnivån höjs till 80 procent under hela ersättningsperioden. Partiet vill också sänka avgifterna till a-kassan så att fler skaffar sig ett försäkringsskydd. Förslagen om höjt tak och höjd ersättningsnivå innebär att anslaget 1:2 tillförs 5,2 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag.

Anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Arbetslösheten bland unga i Sverige är hög och växande enligt Socialdemokraternas bedömning i motion 2012/13:A392. Partiet vill införa tidiga insatser för unga arbetslösa (*yrkande 10*). Ingen ung person ska vara arbetslös mer än sex månader. Eftersom arbetslösheten ser olika ut inom olika ungdomsgrupper behövs en bred palett av insatser. För unga utan gymnasieutbildning föreslås införandet av ett utbildningskontrakt (*yrkande 11*). Utbildningskontraktet innebär att den unga arbetslösa personen anvisas en individuellt utformad utbildningsplan med insatser som ska leda fram till gymnasieexamen. Olika ersättningar från det offentliga villkoras av att vederbörande påbörjar och fullföljer utbildningskontraktet. Partiet föreslår också att staten stöttar arbetsmarknadens parters införande av yrkesintroduktionsjobb för arbetslösa unga (*yrkande 12*). På områden där parterna slutit avtal om sådana arbeten föreslås att staten ska täcka kostnaden för praktisk handledning, utbildningsinsatser och andra merkostnader som följer av att den unge kvalificerar sig inom yrket. Inom kommun- och

landstingssektorn föreslås att staten ska stå för hela lönekostnaden. För att unga som har stora svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden ska få in en fot även i branscher utan utbildningsavtal föreslås att ett särskilt anställningsstöd för unga införs (*yrkande 13*). Ett sådant stöd skulle täcka 85 procent av lönekostnaden och därutöver skulle ett stöd till handledning för arbetsgivaren lämnas. Den totala kostnaden för ungdomssatsningarna beräknas till ca 4,5 miljarder kronor för 2013.

Socialdemokraterna vill öka antalet platser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen med inriktning mot bristyrken med 5 500 till en kostnad av 1 miljard kronor för 2013 (*yrkande 14*).

Socialdemokraterna föreslår att fas 3 avskaffas (*yrkande 17*), till förmån för åtgärder som ger dokumenterad effekt. En tiondel av dem som väntas befinna sig i fas 3 nästa år beviljas ett särskilt anställningsstöd, som uppgår till 85 procent av lönekostnaden, för jobb i näringslivet. En femtedel av dem som befinner sig i fas 3 erbjuds ett jobb i kommuner och landsting där staten står för hela den avtalsenliga lönekostnaden (*yrkande 19*). Några av dem som erbjuds sysselsättning inom ramen för fas 3 verkar inom den ideella sektorn. För dessa personer vill Socialdemokraterna erbjuda föreningsjobb, en 75-procentig anställning där staten står för den avtalsenliga lönekostnaden (*yrkande 18*). Partiet framför förslaget om föreningsjobb även i motion *2012/13:Kr320* av *Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. yrkande 6*. Socialdemokraterna anser enligt vad som framförs i motion 2012/13:A392 att det sannolikt inte är möjligt eller ens önskvärt att från dag ett erbjuda subventionerade anställningar till alla fas 3-deltagare. Partiet avsätter därför medel för att personer som tidigare befunnit sig i fas 3 ska kunna studera på både gymnasial och eftergymnasial nivå med bibehållen ersättning (*yrkande 20*). Socialdemokraterna föreslår också att omkring 5 000 fas 3-deltagare bereds möjlighet till intensifierad arbetsgivarorienterad förmedlingsverksamhet (*yrkande 21*). Den sammanlagda kostnaden för att avskaffa fas 3 bedömer Socialdemokraterna vara ca 1,6 miljarder kronor.

Anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket

Socialdemokraterna vill enligt motion 2012/13:A392 dessutom öka resurserna till Arbetsmiljöverket med 100 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag *(yrkande 24)*. Partiet påminner om att regeringen kraftigt minskat Arbetsmiljöverkets resurser och anser att det krävs en förstärkning för att verket ska kunna genomföra fler tillsynsinspektioner och förnya delar av sitt regelverk. Socialdemokraterna anser att det bör ske förändringar i Arbetsmiljöverkets regelverk bl.a. för att finna effektivare påföljder vid överträdelser av arbetsmiljö- och arbetstidslagarna *(yrkande 25)* och att Arbetsmiljöverket ska få i uppdrag att undersöka och föreslå åtgärder mot obetald arbetstid och övertid som främst drabbar tjänstemännen *(yrkande 27)*.

I motion *2012/13:A339 yrkande 1* av *Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S)* anges att Arbetsmiljöverket och dess arbetsmiljöarbete behöver tillföras resurser, som bl.a. bör riktas mot speciellt utsatta branscher.

Miljöpartiets förslag till anslag

Miljöpartiet vill enligt vad som framförs i motion *2012/13:A387* av *Mehmet Kaplan m.fl. (MP)* ta initiativ för att få fler i jobb och för att åstadkomma ett inkluderande och hållbart arbetsliv för alla. Partiet föreslår flera satsningar för att få in unga på arbetsmarknaden och minska avståndet mellan utbildning och arbetsliv. Jämställdhet är enligt partiets mening grunden för ett hållbart samhälle. Den strukturella diskrimineringen av kvinnor finns på alla områden i arbetslivet, när det gäller såväl lön och anställningsform som arbetstid. Miljöpartiet vill ha ett aktivt arbete mot den diskriminering och rasism som finns på arbetsmarknaden och i samhället i övrigt och föreslår därför ökade anslag till åtgärder för att minska diskrimineringen på arbetsmarknaden. Miljöpartiet vill även se en harmonisering av sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen för att på sikt få en gemensam försäkring för arbetslösa och sjuka.

Miljöpartiets förslag till anslagsanvisning i förhållande till regeringens förslag framgår av tabell 3 b nedan (*yrkande 2*).

Tabell 3 b Miljöpartiets förslag till anslagsanvisning
Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (MP)
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	31 175 947	+3 400 000
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 892 779	+1 690 000
2:1	Arbetsmiljöverket	606 153	+40 000
Summa		**67 232 673**	**+5 130 000**

Anslaget 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Miljöpartiet framför i motion 2012/13:A387 att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring som omfattar alla och som hjälper människor tillbaka till arbete. Som ett led i arbetet att slå ihop sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen vill Miljöpartiet modernisera arbetslöshetsförsäkringen så att den bättre svarar mot dagens arbetsmarknad och därmed både ger inkomsttrygghet och underlättar omställning mellan olika arbeten. Till detta anslår partiet 3,4 miljarder kronor under 2013 och 4,6 miljarder kronor under de påföljande tre åren, vilket innebär att den högsta ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen hamnar på 830 kronor per ersättningsdag 2013 och 880 kronor per ersättningsdag 2014. Miljöpartiet föreslår samtidigt ytterligare ett steg i den trappa som innebär större ersättning i början och mindre senare i ersättningsperioden. Ersättningsgraden

föreslås se ut enligt följande: 80 procent de första 100 dagarna, 75 procent dag 101–200, 70 procent dag 201–300 (450 dagar för personer med försörjningsansvar) och därefter 65 procent.

Anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Arbetslösheten bland ungdomar är ett stort och växande samhällsproblem, enligt Miljöpartiets bedömning i motion *2012/13:Fi303* av *Åsa Romson m.fl.* Samtidigt finns stora behov av nyrekryteringar de närmsta åren, inte minst i den offentliga sektorn. För att ungdomar ska få den erfarenhet som krävs på arbetsmarknaden och för att ta till vara de kunskaper och erfarenheter som finns hos dem som nu närmar sig pension vill Miljöpartiet satsa drygt 1 miljard kronor per år på ett traineeprogram i näringslivet och välfärden där unga kan komma in och gå parallellt med en äldre (*yrkande 10*).

I motion *2012/13:A396* av *Esabelle Dingizian m.fl.* återkommer Miljöpartiet till frågan om traineeprogram (*yrkande 2*). Där föreslås även en stimulanspott på 480 miljoner kronor årligen som kommuner, näringslivet och ideella organisationer ska kunna söka för att erbjuda sommarjobb till alla unga mellan 16 och 17 år (*yrkande 3*). Stimulanspotten är beräknad efter 25 procents subventionsgrad av lönekostnaden, och stödet inkluderar även möjlighet för unga att starta sommarföretag. Miljöpartiet påpekar att ungdomar inte är en homogen grupp och man anser därför att det behövs olika insatser för att ge bättre förutsättningar för var och en. Insatserna bör till stor del göras på lokal nivå och individuellt. Navigatorcentrum som samordnar insatser från Arbetsförmedlingen och kommunerna ska kunna erbjuda stöd till deltagande ungdomar dels genom individuellt stöd och coachningsverksamhet, dels genom samordnade insatser (*yrkande 7*). Till detta anslår partiet 100 miljoner kronor årligen. Miljöpartiet vill också underlätta för företag som vill ta emot praktikanter och föreslår därför stöd i form av handledarutbildning och kompetensutveckling, till vilket man anslår 10 miljoner kronor årligen.

Anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket

Miljöpartiet anger i motion 2012/13:A387 att man satsar 40 miljoner kronor mer än regeringen på ökade resurser till Arbetsmiljöverket. Partiet vill se ett mer aktivt tillsynsarbete och förebyggande insatser mot ohälsa och arbetsskador.

Sverigedemokraternas förslag till anslag

Sverigedemokraterna konstaterar i beskrivningen av sitt alternativa budgetförslag att arbetslösheten i Sverige biter sig fast vid oroväckande höga nivåer. Partiet framhåller att man uppfattar matchningen på arbetsmarknaden som dagens stora problem och presenterar partiets förslag till lösningar. Politiken sägs ha för avsikt att skapa förutsättningar för att

Sveriges befintliga arbetskraft ska kunna möta den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden. Partiet anför att det till skillnad från regeringen inte ser något egenvärde i att bedriva en överdriven utbudspolitik avseende lågutbildad eller okvalificerad arbetskraft. En av Sverigedemokraternas viktigaste arbetsmarknadspolitiska reformer är införandet av lärlingsjobb.

Sverigedemokraternas förslag till anslagsanvisning i förhållande till regeringens förslag i motion *2012/13:A331* av *Sven-Olof Sällström m.fl.* framgår av tabell 3 c nedan.

Tabell 3 c Sverigedemokraternas förslag till anslagsanvisning
Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (SD)
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	31 175 947	+5 656 600
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 892 779	−169 400
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	17 356 578	−29 800
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	1 425 000	−4 300
1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	1 400 000	−2 000
Nytt anslag			
4:1	Kulturarvslyftet		+100 000
Summa		**67 232 673**	**+5 551 100**

Anslaget 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

I motion 2012/13:A331 föreslås att arbetslöshetsförsäkringen reformeras till att återigen ge ersättning till deltidsarbetslösa under 300 dagar, till skillnad från dagens 75 ersättningsdagar. För detta avsätter Sverigedemokraterna 3,4 miljarder kronor årligen. Partiet höjer också taket i försäkringen till 900 kronor per dag de 100 första dagarna och till 750 kronor per dag därefter. För det avsätter partiet 3,1 miljarder kronor 2013. Nettokostnad för dessa tre satsningar under anslaget 1:2 blir enligt Sverigedemokraternas beräkning 5,7 miljarder kronor under 2013.

Anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Under anslaget 1:3 föreslår Sverigedemokraterna i motion 2012/13:A331 att instegsjobben avskaffas. De har enligt partiet visat sig mycket ineffektiva, då det endast varit ca 10 procent av dem som 180 dagar efter avslutat instegsjobb fått ordinarie arbete utan stöd på arbetsmarknaden. Instegsjobben är också diskriminerande mot svenskar som inte kan åtnjuta sådana kraftigt subventionerade anställningar. För detta beräknar Sverigedemokraterna en besparing om 509 miljoner kronor 2013. Ett liknande krav framförs i motion *2012/13:A289* av *Sven-Olof Sällström* och *David Lång (båda SD).*

Sverigedemokraterna föreslår i motion 2012/13:A331 också ett mer generöst starta-eget-bidrag. Insatsen föreslås utökas i tid till nio månader i stället för dagens sex månader. Partiet föreslår också att åldersgränsen sänks till 20 år i stället för dagens 25 år. För detta avsätter Sverigedemokraterna 350 miljoner kronor årligen. Anslaget 1:3 minskas totalt efter dessa två reformer med 159 miljoner kronor under det första året. Partiets förslag återfinns också i motion *2012/13:A288* av *Sven-Olof Sällström* och *David Lång (båda SD) yrkandena 1* och *2*.

Nytt anslag Kulturarvslyftet

I motion 2012/13:A331 föreslår Sverigedemokraterna under ett nytt anslag ett Kulturarvslyft om 100 miljoner kronor. Ambitionen med insatsen är att förstärka det existerande Kulturarvslyftets kulturpolitiska profil och förbättra verksamhetens resultat. Medlen ska användas till att ge arbetslösa kulturarvsarbetare med adekvat utbildning förtur till tjänster inom ramen för kulturarvslyftet. De ska också användas till att höja subventioneringsgraden av lönekostnaden för dem som anställs inom Kulturarvslyftet och på så sätt göra verksamheten mer intressant för arbetsgivare och leda till fler anställningar.

Vänsterpartiets förslag till anslag

Vänsterpartiets arbetsmarknadspolitik syftar enligt vad som framförs i motion *2012/13:A368* av *Jonas Sjöstedt m.fl.* till att underlätta att nå målet arbete åt alla och att skapa ett arbetsliv präglat av goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljö, ökat inflytande och utvecklingsmöjligheter för löntagarna. En arbetslöshetsförsäkring som ger trygghet och håller lönenivåerna uppe, en Arbetsförmedling som har ett brett utbud av effektiva insatser för att rusta arbetssökande för ett föränderligt arbetsliv och ett ambitiöst arbetsmiljöarbete är viktiga beståndsdelar i denna politik. Vänsterpartiet ökar sammantaget anslagen på utgiftsområde 14 med ca 13 miljarder kronor.

Vänsterpartiets förslag till anslagsanvisning i förhållande till regeringens förslag i motionen framgår av tabell 3 d nedan.

Tabell 3 d Vänsterpartiets förslag till anslagsanvisning
Tusental kronor

Ramanslag		**Regeringens förslag**	**Avvikelse från regeringen (V)**
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	6 993 684	+192 000
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	31 175 947	+10 802 000
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 892 779	+974 000
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	17 356 578	+908 000
2:1	Arbetsmiljöverket	606 153	+115 000
Summa		**67 232 673**	**+12 991 000**

Anslaget 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Enligt vad som framförs i motion *2012/13:A303* av *Josefin Brink m.fl.* anser Vänsterpartiet att förmedlingsverksamheten är en viktig del av den aktiva arbetsmarknadspolitiken. Den sköts bäst inom Arbetsförmedlingens egen verksamhet som går att kontrollera och utvärdera. Systemet med de s.k. kompletterande aktörerna bör avvecklas och kontrakten med de privata s.k. jobbcoacherna avslutas (*yrkande 5*). Vänsterpartiet avvisar i motion A368 också regeringens neddragning av anslagen till Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader. Vad som behövs är en förbättrad förmedlingsverksamhet och mer kraftfulla och riktade insatser för personer med kort utbildning, för utomeuropeiskt födda, för personer med funktionsnedsättning och för arbetssökande som har fyllt 55 år. Det innebär att anslaget 1:1 föreslås bli 192 miljoner kronor högre än regeringens anvisning.

Anslaget 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Vänsterpartiet hävdar i motion *2012/13:A304* av *Josefin Brink m.fl.* att arbetslöshetsförsäkringen behöver ses över i sin helhet och reformeras i grunden så att den kan fylla sin funktion i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Ett antal nödvändiga förändringar som minskar de negativa effekterna av regeringens sabotage mot försäkringen kan dock enligt Vänsterpartiets mening göras omgående utan föregående utredning. Dit hör att nedtrappningen av ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet ska slopas så att ersättningsnivån är 80 procent av tidigare lön under hela ersättningsperioden samt för tid med aktivitetsstöd (*yrkande 3*). Vänsterpartiet vill också att den högsta dagpenningen ska höjas till 960 kronor 2013 och därefter indexeras efter löneutvecklingen (*yrkande 4*). Grundbeloppet ska höjas till 410 kronor per dag 2013 och därefter indexeras efter löneutvecklingen (*yrkande 5*). Partiet vill också att regeringen snarast återkommer med förslag om borttagande av 75-dagarsregeln vid deltidsarbetslöshet (*yrkande 6*). Karensdagarna i arbetslöshetsförsäkringen ska minskas med två per år under åren 2013–2015 (*yrkande 7*) Slutligen ska alla som uppfyller grundvillkoret i 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring och har varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen i tre månader utan att kunna få arbete få rätt till ersättning med grundbeloppet (*yrkande 8*). I motion A368 beräknas dessa förändringar medföra att anslaget 1:2 ökas med 10,8 miljarder kronor. Vänsterpartiet slopar också den s.k. arbetslöshetsavgiften och inför en avdragsrätt för medlemskap i en fackförening och a-kassan, vilket belastar budgetens inkomstsida med totalt 6,3 miljarder kronor.

Anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

I motion 2012/13:A303 framförs kravet att jobb- och utvecklingsgarantins fas 3 bör avvecklas helt (*yrkande 7*). Vänsterpartiet anslår inom utgiftsområdena 14, 15 och 16 medel för alternativa insatser för samtliga fas 3-

deltagare, totalt 19 500 platser per år i subventionerade anställningar, och 13 500 utbildningsplatser reserveras för dem som har deltagit i fas 3. Partiet erbjuder bl.a. meningsfullt arbete till kollektivavtalsenliga villkor i 14 000 nyinrättade övergångsjobb i offentligt finansierad verksamhet och ideella organisationer (*yrkande 10).* Anställningsstödet är 100 procent upp till minimilönenivå enligt gällande kollektivavtal och stöd för merkostnader kan lämnas med högst 100 kronor per dag. För att uppmuntra till lärlingsanställningar inom bristyrken vill Vänsterpartiet satsa på anställningsstöd och bidrag till handledartillägg (*yrkande 11*). Partiet vill också införa utbildningsvikariat, som en arbetslös kan få då en anställd inom äldre- och handikappomsorg samt psykiatri genomgår utbildning (*yrkande 12*). Tanken är att kommuner som anställer en arbetslös som utbildningsvikarie ska få anställningsstöd med 80 procent av lönekostnaden samt merkostnadsersättning. Förslagen om lärlingsanställningar och utbildningsvikariat framför partiet också i motion *2012/13:Ub477* av *Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 6* och *7*. Anställningsstöden för övergångsjobben, trainee- och lärlingsanställningar och utbildningsvikariat belastar budgetens inkomstsida. Under anslaget 1:3 beräknar Vänsterpartiet att kringkostnaderna minskas för deltagande i garantiprogrammen med 1,2 miljarder kronor tack vare dessa satsningar. Samtidigt ökar anslagen för merkostnadsersättning respektive bidrag till handledartillägg med 739 miljoner kronor.

Vänsterpartiet anser i motion *2012/13:Sf304* av *Jacob Johnson m.fl. yrkande 3* att den som får tjänstledigt för att starta eget ska kunna få stöd för start av näringsverksamhet under förutsättning att arbetsgivaren anställer en arbetslös som vikarie.

Förslaget om företagsvikariat återfinns också i motion 2012/13:A303 *yrkande 13*. Partiet avsätter 2 miljoner kronor till 1 000 företagsvikariat per år 2013–2015. I den motionen föreslås också att man kraftigt utökar antalet platser i arbetsmarknadsutbildningen och ökar kvaliteten i utbildningen (*yrkande 14*). Partiet vill även ta bort sexmånadersgränsen för arbetsmarknadsutbildningens längd (*yrkande 15*). Man anslår medel till 10 000 fler årsplatser inom arbetsmarknadsutbildningen än regeringen 2013, varav 6 250 är reserverade för unga, till en nettokostnad om knappt 1,5 miljarder kronor.

Anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

När det gäller insatser för personer med funktionsnedsättning menar partiet i motion 2012/13:A303 att taket för lönebidragsersättningen behöver höjas, då dagens låga nivå enligt såväl Arbetsförmedlingen som arbetsgivare utgör ett hinder för att anställa personer med lönebidrag (*yrkande 24*). Partiet anslår medel för att höja taket med 2 000 kronor per månad och sammanlagt 893 miljoner kronor mer än regeringen för lönebidrag 2013. Vidare ska de hjälpmedel man kan behöva för att kunna arbeta vara per-

sonliga, och det ska räcka att vända sig till en myndighet för att få dem (*yrkande 22*). Partiet anslår 15 miljoner kronor mer än regeringen till arbetshjälpmedel 2013.

Anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket

Vänsterpartiet föreslår i motion 2012/13:A368 att Arbetsmiljöverkets anslag ökar med 115 miljoner kronor 2013, varav regeringens budget förstärks med 60 miljoner kronor till verkets tillsynsverksamhet, 40 miljoner kronor till utbildning av skyddsombud och 10 miljoner kronor till de regionala skyddsombuden. Därutöver ökas anslaget med 5 miljoner kronor för att anställa tillgänglighetskonsulter. I motion 2012/13:A303 *yrkande 20* framförs kravet att utöka verkets resurser i syfte att anställa sådana konsulter. Förslaget om tillgänglighetskonsulter grundar sig på riksdagens beslut den 14 juni 2012 (bet. 2011/12:AU11, rskr. 2011/12:267) att regeringen skyndsamt ska återkomma med ett lagförslag om förbud mot diskriminering på grund av bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Konsulterna ska anställas av Arbetsmiljöverket och arbeta med informations- och inspektionsarbete.

Utskottets ställningstagande

Läget på arbetsmarknaden

Utskottet kan konstatera att den svenska ekonomin hittills har visat god motståndskraft mot skuldkrisen i Europa, men att den svenska exporten nu drabbas av en tydlig avmattning till följd av den svaga utvecklingen i bl.a. euroområdet. Den långvariga nedgången i omvärlden riskerar att även få en dämpande effekt på den svenska arbetsmarknaden. Svenska exportföretag, i synnerhet inom tillverkningsindustrin, har under hösten i högre utsträckning än tidigare sett sig tvungna att varsla en del av sina anställda om uppsägning. Även om långtifrån alla varsel kommer att realiseras kan man enligt utskottets bedömning vänta sig att sysselsättningsökningen mattas av och arbetslösheten stiger något i det korta perspektivet.

Utskottet kan samtidigt konstatera att den svenska arbetsmarknaden hittills klarat sig relativt väl sett mot bakgrund av den stora osäkerhet och turbulens som präglat den ekonomiska utvecklingen i den nära omvärlden. Trots att Sverige och världsekonomin har genomgått en mycket svår ekonomisk kris är antalet sysselsatta i dag inte bara högre än vad som var fallet före regeringsskiftet 2006 utan också högre än under den intensiva högkonjunktur som föregick finanskrisen. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) var 4 689 000 människor mellan 15 och 74 år sysselsatta i Sverige under det andra kvartalet 2012, vilket är ca 265 000 fler än strax före regeringsskiftet under det andra kvartalet 2006 och ca 65 000 fler än strax före den ekonomiska krisen under det andra kvartalet 2008.

En viktig förklaring till att sysselsättningen har stigit trots svåra yttre förutsättningar är enligt utskottets mening att de reformer som alliansregeringen initierat – framför allt jobbskatteavdraget och förändringarna i socialförsäkringssystemen – har gjort att det har lönat sig bättre att arbeta och att fler människor därför har sökt sig ut på arbetsmarknaden. Antalet personer i arbetskraften steg enligt AKU med 150 000 från det andra kvartalet 2006 till det andra kvartalet 2008 och med 302 000 till sammanlagt 5 114 200 personer till det andra kvartalet 2012. Som jämförelse kan nämnas att antalet personer utanför arbetskraften ökade med endast 81 000 personer under perioden 2006–2012. Sett till befolkningen i åldersgruppen 16–64 år är trenden än tydligare; samtidigt som 249 000 fler personer finns på arbetsmarknaden nu än vid regeringsskiftet har antalet personer utanför arbetskraften minskat med 65 000.

Mot bakgrund av att det är arbetskraftsutbudet som på lång sikt sätter ramarna för sysselsättningsutvecklingen ser utskottet positivt på att arbetskraftsdeltagandet på detta sätt ökat, även om det på kort sikt kan medföra en något högre arbetslöshet. Att såväl arbetskraften som sysselsättningen ökat mer än vad som kan förklaras av den demografiska och konjunkturella utvecklingen är indikatorer på att regeringens reformer haft avsedd effekt (jfr analysen i 2012 års ekonomiska vårproposition s. 46–47).

Sysselsättningspolitikens viktigaste uppgift är att öka den sysselsättningsnivå som är förenlig med stabil inflation och ekonomisk balans i övrigt, dvs. det är den varaktiga sysselsättningen som ska öka. Därför har alliansregeringen primärt genomfört strukturella reformer som syftat till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt. I ljuset av detta välkomnar utskottet att regeringen i budgetpropositionen (prop. 2012/13:1 Förslag till statens budget för 2013, finansplan och skattefrågor s. 71) gör bedömningen att de hittills genomförda strukturreformerna på lång sikt ökar sysselsättningen med ca 223 000 personer.

Utskottet kan alltså konstatera att den svenska arbetsmarknadens funktionssätt varaktigt har förbättrats. Utskottet noterar emellertid att det i det korta perspektivet finns anledning att tro att de senaste årens positiva utveckling mattas något. Som tidigare nämnts ökar varslen i omfång: enligt Arbetsförmedlingens statistik varslades 10 300 personer om uppsägning i oktober 2012, vilket är en ökning med 4 600 personer sedan oktober 2011. Arbetsförmedlingen rapporterar också att antalet nyinskrivna öppet arbetslösa i oktober 2012 uppgick till 34 000, vilket är 4 000 fler än ett år tidigare. Även i AKU för oktober 2012 visar sig den vikande arbetsmarknaden genom att både antalet och andelen arbetslösa stigit något jämfört med för ett år sedan. Utvecklingen ligger i linje med den bedömning som såväl regeringen som Konjunkturinstitutet, Riksbanken och Ekonomistyrningsverket och andra bedömare gjort i sina prognoser, om att sysselsättningsökningen stannar av och arbetslösheten stiger något under 2013 för att därefter åter röra sig i en mer positiv riktning.

Den svenska ekonomins motståndskraft mot den internationellt drivna lågkonjunkturen är emellertid fortfarande betydande, vilket inte minst framgår av att sysselsättningen enligt AKU för oktober 2012 steg med 31 300 personer jämfört med föregående år, trots avmattningen. Ökningen motsvarar även en marginell höjd sysselsättningsgrad till 65,5 procent i oktober 2012. Utskottet noterar att även anställningarna blivit 17 000 fler under det gångna året genom att antalet personer med fast anställning har ökat, medan antalet personer med visstidsanställningar har minskat något. Utskottet noterar vidare att arbetskraften fortsätter att växa, med 42 000 personer jämfört med föregående år. Att människor också i en svårare arbetsmarknadssituation fortsätter att närma sig arbetsmarknaden är enligt utskottets mening i grunden positivt, eftersom det ger dem en större chans att komma tillbaka till arbete när konjunkturen vänder. Det är dessutom viktigt att ha i åtanke att det även i ett sämre arbetsmarknadsläge finns många lediga jobb. Enligt Arbetsförmedlingens oktoberstatistik fick drygt 48 000 människor någon form av arbete under oktober 2012 och 52 000 platser anmäldes till Arbetsförmedlingen, vilket i båda fallen är högre siffror än för oktober 2011.

Utskottet noterar avslutningsvis att läget på arbetsmarknaden tydligt präglas av olika tendenser för kvinnor och män. Kvinnorna står för lite mer än hela netttosysselsättningsökningen i AKU för oktober 2012 – 31 700 fler kvinnor och 400 färre män är sysselsatta – och sysselsättningsgraden har stigit med 0,5 procentenheter för kvinnor medan den har sjunkit med 0,4 procentenheter för män sedan samma tid förra året. Jämfört med oktober 2011 hade 29 500 fler kvinnor en anställning i oktober 2012, medan antalet anställda män har sjunkit med 12 000. För kvinnorna består hela nettoökningen av fasta anställningar, medan både de fasta och de tidsbegränsade anställningarna har minskat för männen. Kvinnorna svarar också för tre fjärdedelar av ökningen av arbetskraftens storlek. Samma mönster återkommer när det gäller arbetslösheten, som för kvinnor har sjunkit marginellt både i absoluta och relativa tal, medan 12 000 fler män blivit arbetslösa, motsvarande 0,5 procentenheters ökning till 7,5 procent. Utvecklingen speglar den könsuppdelade arbetsmarknaden, där män i högre utsträckning befinner sig i den exportberoende industrisektorn som är hårdast drabbad av minskad efterfrågan och varsel. Tendensen till olika arbetsmarknadsutveckling för kvinnor och män kommer enligt utskottets bedömning att förstärkas ytterligare om lågkonjunkturen inte blir allt för långvarig. Utskottet kan konstatera att situationen ställer stora krav på Arbetsförmedlingens förmåga att underlätta omställning, även till andra sektorer, för de män som nu förlorar sina arbeten.

Regeringens förslag till insatser

Utskottet övergår nu till att behandla regeringens förslag till insatser. Mot bakgrund av tecknen på en avmattning på arbetsmarknaden är det enligt utskottets mening mycket välkommet att regeringen presenterar ytterligare

åtgärder i budgetpropositionen för att hålla arbetslösheten tillbaka. Utskottet kan konstatera att risken för arbetslöshet, i synnerhet längre tids arbetslöshet, är ojämnt fördelad. Arbetsförmedlingen pekar i sin arbetsmarknadsprognos för 2012 och 2013 (Ura 2012:3) på att personer med högst förgymnasial utbildning, ungdomar och särskilt de med bristfällig utbildning, utrikes födda och särskilt de som är födda utom Europa, personer med funktionsnedsättning och äldre arbetslösa kommer att mötas av stora svårigheter att snabbt finna arbete. Utskottet ställer sig mot den bakgrunden bakom att regeringen gör särskilda satsningar på grupper med svagare förankring på arbetsmarknaden för att förhindra att de fastnar i ett långvarigt utanförskap.

En nyckel till att kunna förhindra långvarigt utanförskap är att på ett tidigt stadium identifiera de arbetssökande som löper hög risk att hamna i en sådan situation. Utskottet ser därför positivt på det nya arbetssätt som Arbetsförmedlingen nu tillämpar som bl.a. innebär att den som skrivs in hos förmedlingen bedöms med hjälp av ett särskilt bedömningsverktyg som myndigheten har utvecklat. För att motverka långa tider utan arbete kan de personer som bedöms riskera att hamna i långtidsarbetslöshet tidigt få individanpassat stöd i form av framför allt förstärkta förmedlingsinsatser. Regeringen föreslår även att medel tillförs för 2013 och 2014 för fler praktik- och utbildningsplatser för personer med hög risk för långtidsarbetslöshet. Utskottet välkomnar dessa insatser och understryker att den viktigaste insatsen i kampen mot långtidsarbetslöshet är att förhindra att den uppstår.

I de fall det inte varit möjligt att ens med tidiga stödåtgärder förhindra långtidsarbetslöshet är det enligt utskottets mening angeläget att bryta den så snart som möjligt. Regeringen gjorde i budgetpropositionen för 2012 bedömningen att stödet till långtidsarbetslösa behövde förbättras genom en ökad aktivitet och kvalitet i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga. Utskottet noterar i budgetpropositionen 2013 att regeringen ska följa upp denna satsning, men att den också föreslår nya förstärkningar av bl. a. det särskilda anställningsstödet genom att höjningen av taket och möjligheten till handledarstöd permanentas. Regeringen vill också utvidga de motivationshöjande insatserna i folkhögskolesatsningen även till personer över 25 år. Utskottet har tidigare betonat vikten av en hög kvalitet i garantiprogrammen (yttr. 2011/12:AU1y) och ställer sig bakom regeringens förslag till åtgärder.

För att ge arbetslösa med funktionsnedsättning större möjligheter ökar regeringen möjligheten att få individuellt stöd på en ny arbetsplats (s.k. SIUS) och föreslår ett praktikprogram inom statliga myndigheter för personer med funktionsnedsättning. Utskottet uppskattar dessa steg för att föra arbetslösa med funktionsnedsättning närmare arbetsmarknaden. Utskottet noterar också att den s.k. FunkA-utredningens förslag om förändringar i insatserna för personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden har

remissbehandlats och för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Mot bakgrund av att utredningen behandlade frågor av stor vikt inväntar utskottet resultatet av beredningsarbetet med stort intresse.

Som utskottet tidigare framfört (yttr. 2011/12:AU6y) innebär ungdomsarbetslöshet en särskild problematik, framför allt när det gäller de ungdomar som aldrig får in en fot på arbetsmarknaden för att de saknar en fullständig utbildning och därför riskerar att fastna i ett långvarigt utanförskap. Att få dessa ungdomar tillbaka till skolbänken är ofta ett nödvändigt första steg för att stärka deras framtida ställning på arbetsmarknaden.

Utskottet välkomnar därför att regeringen bl.a. föreslår en förlängning av den temporära satsningen på studiemotiverande insatser inom folkhögskolan, liksom av möjligheten för vissa långtidsarbetslösa ungdomar att få ett högre studiebidrag samt öronmärkta komvuxplatser. Regeringen anser också att kvaliteten bör stärkas i de gymnasiala yrkesutbildningarna och möjligheterna att få en lärlingsplats förbättras och föreslår därför ökade anordnarbidrag för gymnasielärlingar och inom lärlingsutbildningen för vuxna. Vidare föreslås fler platser på folkhögskolornas allmänna kurs i syfte att öka möjligheterna för de unga som saknar grundläggande högskolebehörighet eller gymnasieexamen att återgå till studier. Satsningen ska syfta till att särskilt nå de unga som går en studiemotiverande utbildning vid en folkhögskola. Sammantaget innebär regeringens tillfälliga åtgärder inom utbildningspolitiken att det tillförs 18 300 utbildningsplatser under 2013, vilket motsvarar en satsning om 1,8 miljarder kronor. I satsningarna på arbetet mot långtidsarbetslöshet bland ungdomar ingår också ett försök där sådana ungdomar ska kunna få flyttningsbidrag och en förstärkning av nystartsjobben för unga.

Utskottet noterar att regeringen även gör en stor satsning på att vidga etableringsreformen och tillföra medel till kommuner och Arbetsförmedlingen för att integrationen i samhället ska kunna påskyndas. Att etableringsuppdraget vidgas kommer också att ställa nya krav på Arbetsförmedlingens medarbetare. Utskottet välkomnar därför att regeringen föreslår att myndigheten tillförs ytterligare medel. Sammanlagt kommer därmed de beräknade personalresurserna inom etableringsreformen att uppgå till 675,5 miljoner kronor 2013. Regeringen vill också öka möjligheterna till arbetsplatsförlagda insatser för personer inom etableringsuppdraget, bl.a. genom ett s.k. praktiskt basår där arbetsträning blandas med svenskundervisning. För att öka efterfrågan på utrikes födda på arbetsmarknaden föreslås även vissa förstärkningar av instegsjobben. För att stimulera kommunernas arbete för att minska utanförskapet i de stadsdelar som omfattas av programmet urban utveckling (URBAN-15) tillförs 100 miljoner kronor per år 2013 och 2014 för ett prestationsbaserat bidrag. Utskottet ser dessa stimulanser för att underlätta för arbetsgivare att anställa nyanlända som väl motiverade mot bakgrund av den avmattning på arbetsmarknaden som väntas.

Utskottet värdesätter regeringens ambition att ge alla människor som kan arbeta möjlighet att göra det utifrån sina förutsättningar. En god arbetsmiljö och ett bra arbetsmiljöarbete innebär ett arbetsliv där fler får möjlighet att träda in på arbetsmarknaden och färre slås ut. Det är viktigt inte minst för att kunna möta den demografiska utvecklingen och det stundande generationsskiftet på arbetsmarknaden. Utskottet ser mycket positivt på den nationella handlingsplanen för arbetsmiljöpolitik som regeringen tagit fram och nu arbetar efter. Det huvudsakliga syftet med handlingsplanen är att peka ut i vilken riktning utvecklingen inom arbetsmiljöområdet bör gå och vilka områden som bör prioriteras för kommande insatser. Utskottet vill särskilt uppmärksamma de insatser som har gjorts på områdena för hot och våld i arbetslivet, kvinnors arbetsmiljö samt arbetsmiljö och lönsamhet. När det gäller frågan om arbetsmiljötillsyn noterar utskottet att en utvärdering av pilotprojektet Screening kommer att ligga till grund för regeringens ställningstagande när det gäller eventuella förändringar av tillsynsverksamheten och att regeringen aviserat att den avser att återkomma i den frågan. Utskottet anser att det är av stor betydelse att tillsynsverksamheten är effektiv och inriktad på arbetsställen med hög risk. Utskottet uppskattar att arbetsmiljöområdet är föremål för nytänkande och att man inte bara ser risker utan även möjligheter. Samtidigt som systemen för att minska riskerna i arbetsmiljön förbättras måste arbetsmiljöns möjligheter att bidra till hälsa och välbefinnande i högre grad uppmärksammas och utvecklas.

Utskottet välkomnar regeringens förstärkningar av anslaget för Arbetsmiljöverket. Förstärkningarna avser bl.a. det föreskriftsarbete som ett reformerat sanktionssystem inom arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen kommer att innebära men också utveckling och användande av ett register över företag som utstationerar arbetstagare till Sverige. Utskottet vill i detta sammanhang understryka betydelsen av att arbetsmiljökraven bevaras på hela arbetsmarknaden. Tillsyn på arbetsställen för utstationerade arbetstagare är viktig för att skyddet ska kunna upprätthållas och en rättvis konkurrens på arbetsmarknaden ska kunna råda.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att tillgängliga indikatorer inom arbetsmiljöområdet pekar på en positiv utveckling sett över flera år. Utskottet anser dock, liksom regeringen, att det finns anledning att ur ett riskförebyggande perspektiv noga följa och analysera utvecklingen när det gäller antalet dödsolyckor och arbetsskador för att den långsiktiga minskningen ska kunna fortsätta. Även problem med hot och våld i arbetslivet respektive stress i arbetet kan behöva uppmärksammas särskilt.

Utskottet vill betona vikten av att kunskapen från arbetslivsforskningen når ut till samhällets alla delar för att komma till nytta vid beslutsfattande och praktiskt arbetsmiljöarbete. Utskottet välkomnar därför att regeringen för 2013 utökar Arbetsmiljöverkets nuvarande uppdrag om kunskapssprid-

ning, till att inrätta en nationell funktion för kunskapsområdet arbetsmiljö och arbetsliv. Funktionen ska även arbeta med frågor som berör företagshälsovårdens kunskapsutveckling.

Den svenska modellen utgör enligt utskottets mening en god grund för en väl fungerande arbetsmarknad. Ett väl balanserat och förutsägbart arbetsrättsligt system är en viktig förutsättning för en hållbar tillväxt och en hög sysselsättning. Därför bör grunderna för arbetsrätten bestå också framöver även om vissa mindre förändringar kan behöva göras.

Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att det ska vara lätt att anställa. Även om tillsvidareanställningar ska vara grunden på den svenska arbetsmarknaden spelar tidsbegränsade anställningar en viktig roll. Utskottet vill dock betona att samtidigt som tidsbegränsade anställningar kan vara en viktig bro in i arbetslivet är det viktigt att de inte missbrukas. Utskottet ser positivt på uppdraget att föreslå ett system för s.k. korttidsarbete. Med korttidsarbete avses ett statligt subventionerat trepartssystem som syftar till att bevara arbetstillfällen vid företag som möter en vikande efterfrågan genom att de anställda tillfälligt går ner i arbetstid och lön. Systemet ska kunna användas vid en djup, kortvarig och utifrån skapad lågkonjunktur.

Utskottet vill även peka på att det pågår andra utredningar på arbetslivsområdet, bl.a. om att kvarstå i anställning till 69 års ålder och om utstationering på svensk arbetsmarknad. Dessutom har regeringen aviserat en utredning som ska kartlägga eventuella problem när det gäller företrädesrätt till återanställning enligt lagen (1982:80) om anställningsskydd, förkortad LAS, i samband med att arbetstagare hyrs in från bemanningsföretag.

Oppositionens alternativa förslag

Övergripande synpunkter

Utskottet övergår nu till att diskutera oppositionspartiernas budgetalternativ med tonvikt på anslagsfördelningen inom utgiftsområde 14. Utskottet noterar att oppositionspartierna i sina budgetmotioner framför en kritik som närmast får förstås som att de av statsfinansiella skäl menar att regeringen lägger fram för *stora* satsningar på att stärka tillväxtmöjligheterna och motverka att arbetslösheten biter sig fast. Utskottet kan inte instämma i denna kritik, även om utskottet naturligtvis inte har någon annan uppfattning nät det gäller vikten av sunda statsfinanser. För att rusta Sverige för att klara en allt tuffare internationell konkurrens är det nödvändigt att investera för framtiden, för fler i arbete och för att förstärka Sveriges starka position ytterligare.

Utskottet noterar att Riksbanken i sin penningpolitiska rapport från oktober 2012 reviderar sin prognos för arbetslöshetens utveckling i negativ riktning jämfört med den bedömning som gjordes i september. Mot bakgrund av att den internationella ekonomin och i förlängningen också den svenska arbetsmarknaden riskerar att utvecklas något svagare än vad reger-

ingen och andra ekonomiska bedömare hade som huvudscenario i början av hösten framstår det för utskottet som välkommet att regeringen låtit budgetpropositionen innehålla kraftiga satsningar för jobb och tillväxt som kan bidra till att motverka avmattningen. Utskottet noterar följaktligen också att den kritik som oppositionspartierna framförde i motionerna – på temat att regeringens satsningar på fler jobb var för omfattande – försvunnit ur den allmänna debatten i takt med att fler tecken på att lågkonjunkturen riskerar att fördjupas.

Utskottet kan konstatera att det i realiteten saknas ett trovärdigt gemensamt alternativ till alliansregeringens jobbpolitik. Oppositionens förslag på arbetsmarknadsområdet spretar i alla möjliga riktningar: från gästarbetarsystem till helsubventionerade arbeten i offentlig sektor, från återreglering av arbetsförmedlingsmarknaden till en friare konkurrensmodell. Bortsett från ett mekaniskt avståndstagande från regeringens politik saknar oppositionspartierna såväl en gemensam problemanalys som gemensamma förslag till lösningar på de problem man tycker sig se. Utskottet ser därför inget reellt alternativ till regeringens politik.

Den enda riktigt tydliga gemensamma inriktningen i oppositionspartiernas motioner är kraven på höjda skatter – som gör det dyrare att anställa – för att finansiera olika typer av höjda ersättningar. Utskottet kan inte ställa sig bakom en sådan prioritering, eftersom den riskerar att leda till högre arbetslöshet och lägre sysselsättning. Alla oppositionspartier vill fördubbla arbetsgivaravgiften för att anställa ungdomar. Några av dem vill därutöver bl.a. minska ROT- och RUT-avdragen, höja restaurangmomsen och på olika sätt reducera jobbskatteavdraget. Sammantaget skulle dessa förändringar innebära att kostnaden för att anställa skulle öka med tiotals miljarder kronor och att behållningen av att arbeta skulle minska.

Anslaget 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

När det gäller anslaget 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader är det endast Vänsterpartiet som föreslår en annan anvisning än regeringen. Utskottet kan konstatera att Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag innevarande budgetår tillfördes 1,2 miljarder kronor, vilket motsvarade en höjning med mer än 20 procent jämfört med 2011. Det var en historisk satsning på Arbetsförmedlingen. I ljuset av detta framstår inte regeringens nedjustering av anslaget med ca 2,5 procent till 2013 som dramatisk. När utskottet sammanträffade med Arbetsförmedlingens ledning den 22 november 2012 framkom heller inget som talade för att förändringen kommer att medföra problem för verksamheten. Vänsterpartiet framför också förslag om att avveckla de kompletterande aktörerna och avsluta kontrakten med de privata jobbcoacherna. Utskottet delar inte Vänsterpartiets uppfattning, utan ser de kompletterande aktörerna som viktiga beståndsdelar i en framgångsrik arbetsförmedlingsverksamhet anpassad efter de arbetssökandes individuella behov. Utskottet återkommer till denna diskussion under avsnittet Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet nedan.

Anslaget 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

När det gäller anslaget 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd anser utskottet att kritiken mot regeringens investeringar för ökad tillväxt och minskad arbetslöshet blir än mer svårbegriplig när oppositionspartierna samtidigt väljer att avsätta betydande budgetresurser på åtgärder som riskerar att leda till högre arbetslöshet. Partierna reserverar mellan 3,4 och 10,8 miljarder kronor i nettoutgifter av det begränsade reformutrymmet för en mer generös arbetslöshetsförsäkring. För åtminstone Vänsterpartiet är bruttoutgifterna för de föreslagna förändringarna betydligt högre, men partiet väljer att räkna med att den egna politiken genom någon form av dynamiska effekter ska resultera i stora anslagsbesparingar. I Socialdemokraternas och Vänsterpartiets fall tillkommer därutöver ytterligare flermiljardbelopp i sänkta avgifter och avdragsrätt för medlemskap i a-kassa. Utskottet har svårt att se att sådana ensidiga satsningar på åtgärder som riskerar att höja arbetslösheten kan vara statsfinansiellt motiverade.

Utskottet har noterat att det i delar av den allmänna debatten har framförts en missuppfattning om att forskningsläget skulle vara oklart eller svårtolkat när det gäller arbetslöshetsförsäkringens effekter på exempelvis sökbeteende och – i förlängningen – arbetslöshet. En annan missuppfattning är att det inte skulle finnas studier på svenska och nordiska data. Utskottet kan konstatera att det i såväl de forskningsrapporter om arbetslöshetsförsäkringen som presenterats av IFAU som i den forskningsöversikt som två internationella forskare skrev till Långtidsutredningen 2011 tvärtom visas tydliga effekter i samma riktning även i en svensk kontext.

Utskottet noterar exempelvis att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill höja ersättningsnivån till 80 procent under hela ersättningsperioden och att samtliga oppositionspartier förordar en höjning av den högsta dagersättningen – taket – i arbetslöshetsförsäkringen. Långtidsutredningen sammanfattar forskningsläget när det gäller ersättningsgraden – den samlade effekten av ersättningsnivån och den högsta dagersättningen – på följande sätt (Tatsiramos & van Ours, bil. 9 till LU2011 s. 73): ”Utvärderingar tyder på att en sänkning av ersättningsgraden ökar sannolikheten att arbetslösa får jobb, medan en höjning ökar arbetslöshetstiden.” Utskottet vill i sammanhanget också peka på att Långtidsutredningens forskare understryker fördelarna med en s.k. fallande ersättningsprofil av den typ som numera finns i den svenska försäkringen, dvs. att ersättningsgraden minskar stegvis under ersättningsperioden eftersom sökintensiteten ökar i slutet av en ersättningsperiod.

Utskottet vill betona att svaret på hur man bäst ska göra avvägningen mellan graden av trygghet och graden av omställning i arbetslöshetsförsäkringen inte är enkelt att finna eller kan sökas i forskningslitteraturen. Att det emellertid handlar om just en *avvägning* mellan två viktiga värden framstår som tydligt för utskottet. Forskningen baserad såväl på svenska som på internationella data pekar, tvärtemot vad som ibland påstås, tydligt i samma riktning när det gäller vilka effekter en alltför generös arbetslös-

hetsförsäkring riskerar att få på arbetslösheten. I ett läge med svag konjunktur och en redan alltför hög nivå på arbetslöshet och långtidsarbetslöshet vore det därför enligt utskottets mening riskfyllt och felaktigt att som oppositionspartierna föreslår som enskild åtgärd kraftigt höja taket i försäkringen.

Än mer problematiskt vore det naturligtvis att, som framför allt Vänsterpartiet förordar, därutöver återställa alla de ändringar av arbetslöshetsförsäkringen som alliansregeringen genomfört. Allianspartiernas reformering av försäkringen har haft stöd i forskning, vilket också har varit ett viktigt skäl till att de genomförts. Utskottet utesluter inte att justeringar kan vara befogade och följer med intresse arbetet i den parlamentariska Socialförsäkringsutredningen, men anser att grundprinciperna i regeringens reformer varit de rätta.

Anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

När det gäller anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ser utskottet anledning att inledningsvis kommentera förslagen i den socialdemokratiska motionen. I fråga om insatser för unga arbetslösa noterar utskottet att tanken på vad man kallar utbildningskontrakt var ny i partiets motion med anledning av 2012 års ekonomiska vårproposition. Utskottet kunde då konstatera (yttr. 2011/12:AU6y) att förslaget visserligen har vissa förtjänster, men att det också i allt väsentligt redan är infört eller aviserat av regeringen. Individuella planer för ungdomar genomförs genom Arbetsförmedlingens profileringsverktyg och de förstärkta möjligheter att tidigt ge ungdomar stöd som nu införs. Möjligheten att varva studier med praktik kommer att ges genom regeringens aviserade förslag om lärlingsprovanställning där ett utredningsbetänkade (SOU 2012: 80) lämnades den 29 november 2012. Den högre ersättningsnivån tillgodoses genom att regeringen förlänger satsningen på att ge ungdomar mellan 20 och 24 år som saknar fullständig grund- eller gymnasieutbildning möjlighet att få den högre bidragsnivån inom studiemedlen om de återgår till sådana studier. Utskottet välkomnar att Socialdemokraterna genom förslaget om ett utbildningskontrakt således ställer sig bakom viktiga komponenter i regeringens politik för unga arbetslösa som saknar fullständig grund- eller gymnasieutbildning.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att Socialdemokraterna även ställer sig bakom regeringens arbete med arbetsmarknadens parter gällande yrkesintroduktionsanställningar. Regeringen vill stödja partsöverenskommelser i syfte att fler avtal om yrkesintroduktion ska tecknas och att fler anställningar kommer till stånd inom ramen för dessa avtal. I en sådan jobbpakt skulle parterna ansvara för att betydligt fler unga anställs genom yrkesintroduktionsavtal, medan staten skulle kunna bidra med att stödja anställningar inom ramen för dessa avtal.

Utskottet noterar emellertid, liksom regeringen, att avtalen ännu omfattar få unga och att de skiljer sig åt mellan olika avtalsområden. Det förefaller därmed olämpligt att som Socialdemokraterna gör föregripa par-

ternas arbete och låsa fast formerna för statens insats i pakten till en viss, förutbestämd och dessutom synnerligen kostsam konstruktion. Regeringens linje är i stället att värna parternas autonomi och under förhandlingsarbetet begränsa sig till att föra ett kontinuerligt, positivt och lyhört trepartssamtal. Därefter – när parternas behov är klarlagda inom ett visst avtalsområde – kan statens insats anpassas till vad som ger störst sysselsättningseffekt i de specifika fallen. Utskottet gör bedömningen att regeringens linje är den mer sysselsättningspolitiskt och statsfinansiellt ändamålsenliga.

När det gäller insatser för långtidsarbetslösa framhävs i Socialdemokraternas motion att man vill avskaffa jobb- och utvecklingsgarantins sysselsättningsfas och ersätta den med olika typer av ettåriga, tidsbegränsade anställningar med särskilt anställningsstöd. Utskottet beklagar det upphetsade och populistiska tonfallet i denna del av motionen gällande en svår frågeställning om hur staten bäst ska stödja dem som står mycket långt från arbetsmarknaden. Utskottet kan för det första konstatera att det socialdemokratiska förslaget i sig väcker många obesvarade frågor bl.a. om vad som ska hända dem som inte får någon anställning trots subvention, vad som ska hända dem som inte erbjuds återanställning efter det första året och vilka incitamentseffekter en anställning i sysselsättningsfasen skapar för dem som befinner sig i de tidigare faserna.

Utskottet vill för det andra peka på att potentiella arbetsgivare redan i dagsläget i de flesta fall åtnjuter betydande subventioner om de vill anställa en person som befinner sig i sysselsättningsfasen, genom bl.a. nystartsjobb, särskilt anställningsstöd och lönebidrag. (En översikt ges i 2012 års ekonomiska vårproposition [prop. 2011/12:100] s. 118.) Som utskottet nämnt ovan föreslår regeringen också, i syfte att möjliggöra ett ökat utflöde från jobb- och utvecklingsgarantin till arbete, bl.a. en permanent förstärkning av det särskilda anställningsstödet. För att stimulera arbetsgivare att anställa unga som varit arbetslösa en längre tid och för att öka utflödet ur jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar föreslår regeringen att subventionen i nystartsjobb för ungdomar fördubblas, utöver den nedsättning som den s.k. ungdomsrabatten ger. Utskottet gjorde redan i förra årets budgetbehandling (bet. 2011/12:AU2) bedömningen att regeringens förslag i budgetpropositionen för 2012 synnerligen väl tillmötesgick såväl de synpunkter som utskottet framfört om förstärkt kvalitet i sysselsättningsfasen som vad riksdagen efterlyst i sitt tillkännagivande i frågan (bet. 2010/11:AU11, rskr. 2010/11:287).

Utskottet gör bedömningen att det för många av dem som varit borta länge från arbetsmarknaden och nu befinner sig i sysselsättningsfasen inte är bristen på en tillräckligt stor subvention som är det främsta hindret för att få ett jobb. Enligt vad som återges i budgetpropositionen (prop. 2012/13: 1 Förslag till statens budget för 2013, finansplan och skattefrågor s. 57) kan exempelvis en ung person som har varit arbetslös i minst 18 månader få en månadslön på 20 000 kronor före skatt genom ett särskilt anställningsstöd, medan arbetsgivaren endast har en lönekostnad på ca 3 800 kronor. I

detta avseende torde inte Socialdemokraternas förslag om en ytterligare något högre subventionsgrad vara avgörande. Det handlar i stället enligt utskottets mening bl.a. om att höja kunskapen hos arbetsgivare angående de olika stödformer som finns för att anställa personer som varit arbetslösa under lång tid. Utskottet välkomnar därför Arbetsförmedlingens förstärkta arbetsgivarkontakter, som skapar det förtroende som kan hjälpa arbetsgivare att våga fylla en ledig plats även med en person som varit borta länge från arbetsmarknaden. Utskottet vill i sammanhanget också lyfta fram Arbetsförmedlingens särskilda informationsinsatser till arbetsgivare, exempelvis ”Se kraften!” om personer med funktionsnedsättnings kapacitet på arbetsmarknaden, och det särskilda uppdrag man nu får att informera arbetsgivare om de subventioner som finns.

Utskottet kan slutligen konstatera att Socialdemokraterna återigen föreslår extra miljardpåslag till traditionell arbetsmarknadsutbildning. Arbetsmarknadsutbildningar har sin plats i den arbetsmarknadspolitiska arsenalen, men utskottet noterar att Statskontoret nyligen visat (Statskontoret 2012:28) att det är en mycket kostsam åtgärd. Utskottet kunde i föregående års budgetbehandling konstatera (bet. 2011/12:AU2) att Socialdemokraterna krävt kraftiga volymökningar i fråga om yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning vid varje riksmöte – under såväl hög- som lågkonjunktur – sedan alliansregeringen tillträdde. Utskottet drog då slutsatsen att de grundläggande byggstenarna i den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken tycks vara desamma oavsett hur arbetsmarknaden utvecklas och oavsett konjunktur. Detta års budgetmotion ger inte utskottet anledning att ompröva denna slutsats.

Utskottet anser att de idéer i den socialdemokratiska motionen som utskottet ovan lyft fram som positiva, i allt väsentligt återspeglar insatser som regeringen redan har genomfört eller kommer att genomföra. Mot den bakgrunden kan det enligt utskottets mening inte anses vara kostnadseffektivt att avsätta närmare 6 miljarder kronor utöver regeringens förslag på tekniska speciallösningar av tveksamt mervärde och på kraftigt höjda volymer av traditionell arbetsmarknadspolitik.

Utskottet noterar att Vänsterpartiet – utöver en nettohöjning av anslaget 1:3 med ca 1 miljard kronor som huvudsakligen består av handledarstöd och andra kringkostnader knutna till de arbetsmarknadspolitiska insatserna – föreslår utgifter på budgetens inkomstsida motsvarande mer än 9 miljarder kronor på arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Vänsterpartiets huvudsakliga utgifter för arbetsmarknadspolitiken är således bokförda som inkomstbortfall, trots att de i allt väsentligt kan sägas medföra utgifter för staten. Som utskottet många gånger tidigare påpekat (senast i bet. 2011/12: AU2) innebär Vänsterpartiets sätt att redovisa stora delar av sina förslag till aktiv arbetsmarknadspolitik på budgetens intäktssida att rättvisande jämförelser mellan de olika budgetalternativen försvåras.

Allvarligare är naturligtvis att Vänsterpartiets förslag enligt utskottets mening i än högre grad än Socialdemokraternas präglas av krav på återställare och en återgång till en gammalmodig arbetsmarknadspolitik som redan prövats i Sverige med mycket klent resultat. Den ena delen av Vänsterpartiets arbetsmarknadspolitik synes vara utformad så att den underlättar för arbetssökande att stanna kvar i bidragsberoende och låser in dem i en kedja av arbetsmarknadspolitiska åtgärder som inte leder till arbete utan bara till en ny åtgärd. Den andra delen förefaller utgå från tanken att staten kan råda bot på arbetslösheten genom att enkelt skapa helsubventionerade jobb inom offentlig sektor till alla som saknar ett. Vänsterpartiets förslag riskerar enligt utskottets mening att vara rent kontraproduktivt för möjligheten att minska arbetslösheten. Utskottet kan inte ställa sig bakom en sådan politik.

De två bärande elementen i Sverigedemokraternas arbetsmarknadspolitik förefaller vara införandet av ett gästarbetarsystem och avskaffande av instegsjobben. Som tidigare framförts (senast i yttr. 2012/13:AU1y) delar utskottet inte den negativa syn på människor som kommit till Sverige på flykt undan krig och förtryck eller för att förverkliga sina drömmar som genomsyrar Sverigedemokraternas politik. Till skillnad från Sverigedemokraterna välkomnar utskottet att människor med andra erfarenheter och kunskaper ges möjlighet att bidra såväl kulturellt som ekonomiskt till vår gemensamma framtid. Partiets förslag att begränsa arbetskraftsinvandringen till ett konjunkturstyrt system med gästarbetare som ges tillfälliga uppehållstillstånd skulle – om det blev verklighet – göra att Sverige gick miste om värdefull arbetskraft och medföra osäkerhet och otrygghet för dem som kommit hit. Spänningarna i ett samhälle minskar knappast av att vissa människor inte uppmuntras att känna sig välkomna och delaktiga i detta samhälle.

Utskottet vill kraftigt ifrågasätta den sverigedemokratiska analysen att drastiskt minskade anslag till integrationsåtgärder och en hård assimileringspolitik skulle leda till minskade spänningar i det svenska samhället. Den sverigedemokratiska retoriken om att begränsa invandringen för att kunna ta hand om dem som redan kommit till Sverige ekar tomt när partiet i sitt budgetförslag yrkar på halverade utgifter på integrationsområdet redan 2013 och i stort sett vill avveckla området helt till 2015.

En del av denna skadliga nedmontering av integrationspolitiken är partiets förslag att avskaffa instegsjobben. Instegsjobb riktar sig till nyanlända och kan ges till den som fått uppehållstillstånd under de senaste 36 månaderna. Ett instegsjobb kan som längst vara två år och ersättningen kan högst vara 80 procent av lönen (max 800 kronor om dagen). Under 2011 var drygt 7 550 personer någon gång under året anställda med särskilt anställningsstöd i form av instegsjobb, vilket är en ökning med strax under 500 personer jämfört med 2010. Andelen personer som efter avslutat instegsjobb 2011 gått vidare till arbete var 50 procent. Utskottet anser till skillnad från Sverigedemokraterna att instegsjobben är ett viktigt instrument

för att kompensera nyanlända för de svårigheter som det medför att söka jobb i ett nytt land, i form av exempelvis brist på kontaktnät och en lättillgänglig cv. Utskottet ställer sig därför bakom de förslag som regeringen aviserar för att stimulera arbetsgivare att anställa fler nyanlända, vilka bl.a. innebär att tiden under vilken individen kan ha instegsjobb förlängs vid heltid, från sex till tolv månader, och att anvisningsmöjligheten utvidgas till att omfatta dem som har avslutat sin etableringsplan under de senaste tolv månaderna. Vidare ska det bli möjligt att göra en ny anvisning till instegsjobb efter en anvisningsperiod, utan att det ställs krav på att vissa kursmål inom utbildning i svenska för invandrare (sfi) har uppnåtts.

Mer allmänt anser utskottet att de integrationsproblem som finns i samhället i stort och på arbetsmarknaden – och som inte ska vare sig förminskas eller förenklas – framför allt löses genom att man underlättar för invandrare att få en egen försörjning och genom att de får bättre möjligheter att lära sig svenska. Etableringsreformen, nystarts- och instegsjobb, nystartszoner, validering av utländska examina, sfi-bonusen och det nya praktiska basåret är bara några exempel på hur regeringen arbetar för att förbättra integrationen, vilket utskottet välkomnar.

Anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

När det gäller anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. är det endast Vänsterpartiet som i någon högre grad avviker från regeringens förslag till anvisning. Vänsterpartiets förslag om ytterligare medel hänför sig huvudsakligen till ett förslag om höjt tak vid lönebidragsanställningar. Utskottet noterar att den s.k. FunkA-utredningen i sitt betänkande Sänkta trösklar – högt i tak (SOU 2012:31) föreslagit en större reform av de arbetsmarknadspolitiska stöden till personer med funktionsnedsättning. Reformen skulle innebära att ett antal stödformer, däribland lönebidrag, avskaffas och ersätts av två nya former av lönestöd: lönestöd för utveckling och lönestöd för trygghet. Utredningen förordar också bl.a. att taket för de nya formerna av lönestöd höjs. Utskottet kan konstatera att utredningens förslag remissbehandlats och nu bereds inom Regeringskansliet. Med tanke på den omfattande förändring av arbetsmarknadspolitiken för personer med funktionsnedsättning som föreslås i utredningen vore det enligt utskottets mening inte lämpligt att genomföra förslag som inte tar hänsyn till helheten innan beredningen av utredningsförslagen slutförts.

Anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill samtliga höja anslaget till Arbetsmiljöverket för att bl.a. lägga mer resurser på tillsynsverksamheten. Tillsynen av efterlevnaden av arbetsmiljölagen (1977:1160), förkortad AML, är en av Arbetsmiljöverkets kärnuppgifter och är därför prioriterad. Ett mål för verket har varit att öka den del av inspektörernas tid som används till inspektion. Antalet arbetsställebesök per inspektör har ökat från 115 besök per heltidsarbetande inspektör 2009 till 143 besök

2011. Den ökade produktiviteten beror främst på effektivare inspektionsmetoder och mindre administrativt arbete. Antalet inspektioner har alltså ökat varje år sedan 2009.

Utskottet anser att det är av stor betydelse att tillsynsverksamheten är effektiv och inriktad på arbetsställen med hög risk. Med anledning av Socialdemokraternas budgetförslag om att förnya Arbetsmiljöverkets regelverk noterar utskottet att det i regeringens budgetförslag för 2013 görs satsningar på verkets föreskriftsarbete. Vänsterpartiet lägger i sin budgetmotion 5 miljoner kronor på införandet av s.k. tillgänglighetskonsulter med anledning av ett tillkännagivande från riksdagen i juni 2012 om bristande tillgänglighet för personer med funktionshinder. Utskottet anser att frågan om att ta ställning till tillgänglighetskonsulter inte är aktuell eftersom det ännu inte finns någon lagstiftning på plats om förbud mot diskriminering på grund av bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Utskottet kan konstatera att mycket av det som Socialdemokraterna vill få till stånd i sin motion 2012/13:A392 yrkande 25 om effektivare påföljder när det gäller överträdelser av arbetsmiljö- och arbetstidslagarna har regeringen redan tagit initiativ till på detta område. I betänkandet En bättre arbetsmiljö genom effektivare sanktioner (SOU 2011:57) anges bl.a. att dagens system med straffsanktion i många fall är ineffektivt och ofta innebär dubbelarbete, eftersom flera myndigheter är inblandade. I betänkandet föreslås att där sanktionsavgifter kan användas bör de utökas och att sanktionsavgifter bör användas i betydligt större omfattning än i dag. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet vill i samband med att frågan om obetald arbets- och övertid tas upp i motion 2012/13:A392 yrkande 27 påminna om de lagändringar i arbetstidslagen (1982:673), förkortad ATL, som började gälla den 1 augusti 2011 (prop. 2010/11:89, bet. 2010/11:AU8, rskr. 2010/11:254). Det innebär bl.a. att arbetsgivare kan låta arbetstagare arbeta extra *övertid* med 150 timmar per arbetstagare och kalenderår utan särskilt tillstånd från Arbetsmiljöverket. Det förutsätts dock att det finns särskilda skäl och att situationen inte har gått att lösa på annat rimligt sätt (8 a § ATL). För att säkerställa att lagen efterföljs gavs i samma lagärende skyddsombud en möjlighet att agera för att stärka kontrollen av övertidsuttaget och motverka ett felaktigt uttag av extra övertid och extra mertid. Om en arbetsgivare anlitar en arbetstagare i strid med 8 a § ATL kan arbetsgivaren dömas till böter. När det sedan gäller problemet med *obetald* arbetstid eller övertidsarbete är den juridiska utgångspunkten för denna fråga att ett anställningsavtal gäller mellan en arbetsgivare och en arbetstagare som parter. De huvudsakliga momenten i ett sådant avtal är arbetstagarens åtagande att utföra ett arbete och arbetsgivarens åtagande att betala ersättning till arbetstagaren för dennes arbetsinsats. Att inte betala ut lön till en arbetstagare är inte ett straffrättsligt brott, lika lite som att inte betala någon annan civilrättslig skuld. Det kan dock bli fråga om ett brott mot kollektivavtalet och berättiga till allmänt skadestånd enligt lagen (1976:580) om

medbestämmande i arbetslivet, förkortad MBL. En bestämmelse som är relevant i detta sammanhang är arbetstagares rätt enligt LAS att med omedelbar verkan frånträda sin anställning, om arbetsgivaren i väsentlig mån har åsidosatt sina åligganden mot arbetstagaren. Arbetstagaren behöver alltså inte iaktta sin uppsägningstid. Ett exempel som ges i förarbetena till denna bestämmelse är att arbetsgivaren dröjer med att betala ut lönen under en inte obetydlig tid.

Sammanfattande ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till anslagsanvisning för 2013 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, liksom de bemyndiganden som regeringen föreslår beträffande anslagen 1:3, 1:4, 1:6, 1:7 och 2:1 inom utgiftsområdet. Utskottet avvisar oppositionspartiernas alternativa förslag till anslagsanvisning.

Det innebär att utskottet tillstyrker proposition *2012/13:1 utgiftsområde 14 punkterna 1–6* och avstyrker motionerna *2012/13:Fi303 (MP) yrkande 10, 2012/13:Sf304 (V) yrkande 3, 2012/13:Kr320 (S) yrkande 6, 2012/13:Ub477 (V) yrkandena 6 och 7, 2012/13:A288 (SD) yrkandena 1 och 2, 2012/13:A289 (SD), 2012/13:A303 (V) yrkandena 5, 7, 10–15, 20, 22 och 24, 2012/13:A304 (V) yrkandena 3–8, 2012/13:A331 (SD), 2012/13: A339 (S) yrkande 1, 2012/13:A368 (V), 2012/13:A387 (MP) yrkande 2, 2012/13:A392 (S) yrkandena 1, 10–14, 17–22, 24, 25 och 27* samt *2012/13: A396 (MP) yrkandena 2, 3 och 7.*

Arbetsmarknadspolitikens inriktning, m.m.

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionerna.
Jämför reservation 1 (S).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner från den allmänna motionstiden 2012 om arbetsmarknadspolitikens inriktning och frågan om ett sysselsättningspolitiskt ramverk. Utskottet avslår samtliga motionsyrkanden med. hänvisning bl.a till att motionärernas förslag till politikens inriktning inte motsvaras av deras förslag till praktisk politik.

Motionerna

För *Socialdemokraterna* är enligt vad som framförs i motion *2012/13: A392* av *Ylva Johansson m.fl.* om inriktningen på arbetsmarknadspolitiken (*yrkande 2*) arbetslinjen ett uttryck för en politisk värdering: alla ska göra rätt för sig och känna delaktighet i samhället. Staten har ett ansvar att föra

en politik som syftar till full sysselsättning och individen har ett ansvar att sträva efter sysselsättning för egen del. Att människor arbetar och försörjer sig är grunden i en socialdemokratisk välfärsmodell som skapar hög sysselsättning, låg arbetslöshet, jämlikhet och ökat välstånd. Den generella välfärden är samtidigt avgörande för att arbetslinjen ska kunna upprätthållas. Både omställning och trygghet är viktiga delar i den socialdemokratiska arbetslinjen. Det betyder att den som förlorat sitt jobb eller som vill byta arbete ska ha rätt till stöd. Arbetslinjen innehåller också skyldigheter, som att arbeta efter förmåga, aktivt söka jobb och utveckla sin kompetens. Den som är arbetslös ska ha rätt till ersättning när hon eller han söker jobb men också ha ansvar för att byta yrke om så behövs, vidareutbilda sig eller flytta för att få ett jobb. För att den samlade ekonomiska politiken ska ta tydligare steg mot full sysselsättning behöver enligt Socialdemokraternas mening ett sysselsättningspolitiskt ramverk utvecklas (*yrkande 3*). Ett sysselsättningspolitiskt ramverk med ett övergripande mål tydliggör enligt partiet politikens inriktning. Det stärker styrningen inom Regeringskansliet och myndigheterna mot att lyfta fram nya förslag som verkar i riktning mot måluppfyllelse. Socialdemokraterna vill se ett övergripande sysselsättningsmål. Detta ska kontinuerligt kompletteras av tidsatta delmål. Målet ska vara styrande för den ekonomiska politiken, samtidigt som det finanspolitiska ramverket följs.

I motion *2012/13:A378* av *Börje Vestlund m.fl. (S)* förespråkas att målet med arbetsmarknadspolitiken ska vara arbete åt alla. *Carina Hägg (S)* kräver i motion *2012/13:A207* att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med verkningsfulla insatser mot arbetslösheten nationellt och i Jönköpings län.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att Socialdemokraterna i motion 2012/13:A392 yrkande 2 nu förordar att man ger arbetsmarknadspolitiken en inriktning byggd på arbetslinjen. Denna socialdemokratiska arbetslinje sägs innebära att staten har ett ansvar att föra en politik som syftar till full sysselsättning och att individen har ett ansvar att sträva efter sysselsättning för egen del. På ett retoriskt plan positionerar sig partiet således nu nära den arbetslinje som alliansen på ett framgångsrikt sätt gjort till kärnan i sysselsättningspolitiken och som bidragit till att sysselsättningen stigit med över 200 000 personer sedan 2006, trots en djup och ihållande lågkonjunktur.

Utskottet ser sig emellertid föranlett att påpeka att denna retoriska omsvängning från Socialdemokraternas sida hittills givit begränsat genomslag i partiets faktiska politik. Utskottet vill påminna om att Socialdemokraterna under de gångna två mandatperioderna har motsatt sig samtliga fyra jobbskatteavdrag, reformerna av sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen, nedsättningen av arbetsgivaravgiften för ungdomar, införandet av avdrag för hushållsnära tjänster, sänkningen av momsen på restaurang-

och cateringstjänster liksom merparten av de övriga alliansreformer som har inneburit en förstärkt arbetslinje, just i form av att staten tagit sitt ansvar för att föra en politik som syftar till full sysselsättning och att individen har ålagts att ta ansvar för att sträva efter sysselsättning för egen del.

Utskottet kan konstatera att Socialdemokraterna i vissa fall har gjort snabba omsvängningar och accepterat genomförda arbetslinjereformer – exempelvis jobbskatteavdragen – trots den högljudda och onyanserade kritik man framfört när de infördes. På många områden står partiet emellertid fast vid en politik som i praktiken är ägnad att motverka den arbetslinje som man på ett retoriskt plan nu säger sig stå bakom.

Ett tydligt exempel gäller den tidigare s.k. 100-dagarsregeln i arbetslöshetsförsäkringen, som alliansen avskaffade eftersom den riskerade att hämma geografisk och yrkesmässig rörlighet på arbetsmarknaden. Socialdemokraterna anser enligt vad som anförs i motion 2012/13:A392 att den som är arbetslös ska ha ansvar för att byta yrke om så behövs, vidareutbilda sig eller flytta för att få ett jobb. Trots det samlade man så sent som våren 2011 en riksdagsmajoritet bestående av Sverigedemokraterna och de rödgröna partierna bakom ett krav på att återinföra 100-dagarsregeln. Andra tydliga exempel är Socialdemokraternas miljardsatsningar i budgeten för 2013 på högre arbetslöshetsersättning och mer traditionell arbetsmarknadspolitik, trots att sådana åtgärder kan förväntas leda till högre arbetslöshet och inlåsning i åtgärder.

Då utskottet inte kan se att Socialdemokraternas förslag till inriktning av arbetsmarknadspolitiken motsvaras av en praktisk politik med samma inriktning bör motionen i denna del avslås av riksdagen. Detsamma gäller de näraliggande förslag som framförs i ett par enskilda motioner.

Frågan om ett sysselsättningspolitiskt ramverk med ett övergripande mål som tas upp i motion 2012/13:A392 (S) yrkande 3 diskuterade utskottet i samband med behandlingen av 2012 års ekonomiska vårproposition (yttr. 2011/12:AU6y). Utskottet påminde då om att tanken på siffersatta mål för sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiken inte är ny, då tidigare socialdemokratiska regeringar under perioder hade kvantitativa mål såväl för arbetslösheten som för sysselsättningen. Erfarenheterna av de tidigare enkla kvantitativa målen pekar på risken med att sådana mål ger incitament att utnyttja egenheter i statistiken för att nå måluppfyllelse, i stället för att föra en politik för varaktigt höjd sysselsättning och minskat utanförskap.

Utskottet vill lyfta fram att målet för den nuvarande regeringens sysselsättningspolitik – liksom för många tidigare regeringar – är full sysselsättning. Det är enligt utskottets mening ett självklart och nödvändigt mål. Men lika självklart och nödvändigt är att målet inte definieras eller kvantifieras på ett sätt som riskerar att motverka att politiken får avsett fokus, så som den tidigare socialdemokratiska regeringens kvantitativa mål gjorde.

Det utskottet nu framfört ska naturligtvis inte tas till intäkt för att kvantitativa uppgifter om arbetsmarknadens utveckling saknar intresse. Utskottet anser tvärtom att sådana indikatorer är helt nödvändiga bl.a. för att man i tid ska kunna upptäcka och åtgärda negativa förändringar på arbetsmarknaden. Det är enligt utskottets mening emellertid angeläget att i sammanhanget skilja på kvantitativa mål och indikatorer. Regeringen använder i sitt sysselsättningspolitiska ramverk en mängd kvantitativa indikatorer som vid en sammanvägd tolkning fångar den komplexa, nyansrika och mångfacetterade bilden av utvecklingen på svensk arbetsmarknad.

Utskottet ställer sig även i fortsättningen bakom regeringens sysselsättningspolitiska ramverk och anser inte att något kvantitativt mål för sysselsättningspolitiken bör införas.

Utskottet avstyrker motionerna *2012/13:A207 (S), 2012/13:A378 (S)* och *2012/13:A392 (S) yrkandena 2 och 3*.

Arbetsförmedlingens resurseffektivitet

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt Riksrevisionens rapport Effektivitetsmätning som metod för att jämföra Arbetsförmedlingskontor (RiR 2012:9) och regeringens skrivelse (2012/13:29) med anledning av rapporten. Utskottet tillstyrker att regeringens skrivelse med anledning av rapporten kan läggas till handlingarna med hänvisning till att såväl regeringen som Arbetsförmedlingen redan har börjat nyttja resultaten i Riksrevisionens rapport i sitt fortsatta arbete.

Bakgrund

Från och med den 1 januari 2011 arbetar riksdagen efter en ny hanteringsordning när det gäller granskningsrapporter från Riksrevisionen. De nya reglerna innebär bl.a. att alla effektivitetsgranskningar från Riksrevisionen lämnas direkt till riksdagen som i sin tur lämnar dem vidare till regeringen. Regeringen ska därefter rapportera om vilka åtgärder den vidtagit eller planerar att vidta med anledning av granskningen. Det ska ske inom fyra månader i form av en regeringsskrivelse till riksdagen. Skrivelsen behandlas i sedvanlig ordning av riksdagen. Regeringen ska dessutom årligen, i Årsredovisning för staten, redovisa om och hur dessa åtgärder har genomförts.

Riksrevisionens rapport

Riksrevisionen har i rapporten Effektivitetsmätning som metod för att jämföra Arbetsförmedlingskontor (RiR 2012:9) granskat Arbetsförmedlingens resurseffektivitet. Myndigheten har därför sedan 2010 ett uppdrag, via regleringsbrevet, att beskriva och analysera sin kostnadseffektivitet. För att Arbetsförmedlingen ska vara kostnadseffektiv krävs att verksamheten bedrivs resurseffektivt. Riksrevisionen har mot bakgrund av ovanstående valt att granska arbetsförmedlingskontorens resurseffektivitet.

Syftet med granskningen har enligt Riksrevisionen varit att analysera Arbetsförmedlingens effektivitet utifrån de mål som riksdagen och regeringen fastställt. Granskningen har även undersökt hur regeringen styr Arbetsförmedlingens arbete för att åstadkomma en effektiv verksamhet. Den granskningsmetod som Riksrevisionen har använt – DEA-metoden – är relativ och det har således varit Arbetsförmedlingens eget arbetssätt som definierar vad effektiv förmedling är. Ett arbetsförmedlingskontor har bedömts vara effektivt när det inte går att observera något annat kontor som producerar mer prestationer givet tillgängliga resurser.

Granskningen har resulterat i följande iakttagelser och slutsatser:

- Riksrevisionens beräkningar visar att ett flertal av arbetsförmedlingskontoren bedriver sin verksamhet resurseffektivt. Detta innebär att de, enligt modellen, inte kan öka mängden prestationer utan att ytterligare resurser tillförs. Medeltalet för förbättringspotentialen är under den studerade perioden drygt 8 procent för varje enskilt år.
- Analysen ger en relativt entydig bild av att det finns få yttre faktorer som samvarierar med huruvida ett arbetsförmedlingskontor är effektivt eller ej. Mot bakgrund av dessa analyser drar Riksrevisionen därför slutsatsen att en stor del av den beräknade förbättringspotentialen som observerats kan hänföras till kontorens inre arbetssätt, såsom organisering, styrning och ledarskap. Detta innebär att Arbetsförmedlingen bör ha stor möjlighet att ta till vara förbättringspotentialen genom ett internt utvecklingsarbete. Det är därför viktigt att Arbetsförmedlingen i det fortsatta arbetet med att förbättra effektiviteten initierar ett arbete för att finna de inre faktorer som påverkar den beräknade förbättringspotentialen.
- Metoden som används gör det möjligt att identifiera enskilda förmedlingskontors effektivitet. Förbättringsarbetet kan således ske genom jämförelser mellan kontor som är effektiva och de som har en förbättringspotential för att identifiera skillnader i arbetssätt.
- Enligt Riksrevisionen kan Arbetsförmedlingens pågående arbete med att följa upp sin kostnadseffektivitet utvecklas med hjälp av den metod som Riksrevisionen använt i granskningen. Ett sådant arbete skulle även ge värdefull information till regeringen så att den kan följa upp myndighetens arbete med att åstadkomma en effektiv verksamhet. Om Arbetsförmedlingen i framtiden ska kunna följa upp sin effektivitet, är

det viktigt att den typ av information som behövs för detta ändamål samlas in, sammanställs och kvalitetssäkras på ett systematiskt sätt på kontorsnivå. Enligt Riksrevisionen görs detta inte i dag.

Granskningen föranleder Riksrevisionen att *rekommendera Arbetsförmedlingen* att dels genomföra en analys av orsakerna till effektivitetsskillnaderna mellan förmedlingskontor för att ta till vara den potential för effektivitetsförbättring som identifierats vid enskilda kontor, dels utveckla rutiner för systematisk datainsamling som gör det möjligt att följa upp effektiviteten i förmedlingsverksamheten. *Regeringen rekommenderas* att ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att, som en del i uppdraget om kostnadseffektivitet, återkommande följa upp och analysera myndighetens resurseffektivitet.

Regeringens skrivelse

Regeringen gör i skrivelsen Riksrevisionens rapport om effektivitetsmätning som metod för att jämföra arbetsförmedlingskontor (*skr. 2012/13:29*) bedömningen att skillnaderna i effektivitet mellan olika förmedlingskontor som redovisas i Riksrevisionens rapport – med 8 procents förbättringspotential som medeltal – är något lägre eller i linje med såväl tidigare studier av Arbetsförmedlingens effektivitet som internationella forskningsresultat. Regeringen konstaterar att det i en landsomfattande organisation inte är realistiskt att helt eliminera skillnaderna i effektivitet mellan olika kontor. Samtidigt finns det förmedlingskontor som har stor förbättringspotential, vissa med mer än 40 procent. Fler människor skulle gå över till arbete om de mindre effektiva förmedlingskontoren kunde prestera i nivå med de mest effektiva. Detta visar enligt regeringen på vikten av att Arbetsförmedlingen fortsätter att bedriva ett utvecklingsarbete och tar till vara de möjligheter som finns att lära av de goda exemplen i organisationen.

Regeringen framhåller att Statskontoret i rapporten Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader – Kartläggning, analys och förslag till förbättrad redovisning (Statskontoret 2012:16) redovisade ett regeringsuppdrag om att analysera Arbetsförmedlingens användning av sitt anslag för förvaltningskostnader. I rapporten lämnades ett antal förslag till Arbetsförmedlingen på hur redovisningen av prestationer kan förbättras på ett sådant sätt att utvecklingen vad gäller volym, kostnader och kvalitet kan följas över tiden.

Regeringen påpekar också att Arbetsförmedlingen den 15 juni 2012 rapporterade till regeringen att myndigheten kommer att påbörja arbetet med att analysera orsakerna till effektivitetskillnaderna mellan förmedlingskontoren, i linje med Riksrevisionens rekommendationer (dnr A2012/1982). Detta arbete kommer främst att inriktas på att identifiera de organisatoriska faktorer som kan tänkas bidra till skillnader i effektivitet mellan olika arbetsförmedlingskontor. Analysen kommer i första hand att användas inom Arbetsförmedlingen för att jämföra och utveckla arbetsmetoder.

Regeringen redovisar slutligen att Arbetsförmedlingen genomförde en tidmätning under 2011 för att få en säkrare uppskattning i beräknad tidsåtgång för kontakter med arbetsgivare och arbetssökande. En motsvarande tidmätningsenkät kommer att göras under hösten 2012 i en något utökad form. Som ett alternativ till enkäterna inledde Arbetsförmedlingen under våren 2012 även en förstudie för att kartlägga förutsättningarna för en löpande tidredovisning.

Riksrevisionens granskning är enligt vad regeringen anför ett viktigt underlag för Arbetsförmedlingens fortsatta arbete med förmedlingsverksamhetens effektivitet. Regeringen förutsätter att Arbetsförmedlingen fortsätter utvecklingsarbetet med att ta till vara den effektiviseringspotential som Riksrevisionen identifierat. Regeringen kommer att noga följa det fortsatta arbetet. I och med skrivelsen anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Den nya myndigheten Arbetsförmedlingen har sedan tillkomsten den 1 januari 2008 haft en viktig roll i att genomföra arbetsmarknadspolitiken. Samtidigt har Arbetsförmedlingens personal efter myndighetens tillkomst förutom grunduppdraget att hjälpa arbetssökande närmare arbetsmarknaden fått ta sig an två nya, svåra uppdrag: etableringsreformen och arbetslivsintroduktionen för personer som lämnat sjukförsäkringen. Mot bakgrund av detta är det enligt utskottets mening av yttersta vikt för såväl personalen som dem som utnyttjar myndighetens tjänster att arbetsförmedlingskontoren fungerar så effektivt som möjligt och att de anställda får stöd i att finna arbetssätt som underlättar deras verksamhet.

Utskottet välkomnar därför Riksrevisionens jämförande studie av arbetsförmedlingskontorens effektivitet. Rapporten ger ett viktigt bidrag, inte minst till hur information kan och bör samlas in för att regeringen och riksdagen ska kunna följa myndighetens effektivitetsarbete. Utskottet vill också lyfta fram det faktum att Riksrevisionen finner få yttre faktorer som samvarierar med huruvida ett arbetsförmedlingskontor är effektivt eller inte. Riksrevisionen drar slutsatsen att en stor del av den beräknade förbättringspotentialen som observerats kan hänföras till kontorens inre arbetssätt, såsom organisering, styrning och ledarskap. Dessa iakttagelser i kombination med det faktum att Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag i 2012 års budget tillfördes ett historiskt stort resurstillskott talar enligt utskottets mening för att det är hur myndigheten lyckas organisera sitt arbete, snarare än tillgången på resurser, som sätter gränserna för hur väl man kommer att lyckas utföra sitt uppdrag.

Utskottet vill i sammanhanget påpeka att den bedömningsmetod Riksrevisionen använt är relativ, vilket innebär att man endast studerat hur effektiva arbetsförmedlingskontor är jämfört med varandra, inte hur effektivt Arbetsförmedlingen utför sitt uppdrag. Medeltalet för förbättringspoten-

tialen var under den studerade perioden drygt 8 procent för varje enskilt år. Resultatet kan exemplifieras med att ca 17 000 fler individer skulle kunna ha fått arbete 2010 om alla förmedlingskontor varit lika effektiva. I vilken utsträckning även de mest effektiva kontoren ytterligare kan öka sin effektivitet har legat utanför ramarna för Riksrevisionens analys. Utskottet drar slutsatsen att även om den metod som Riksrevisionen använt i första hand kan bidra med att identifiera de minst effektiva kontoren bör Arbetsförmedlingens effektiviseringsarbete inte begränsas till dessa utan omfatta myndigheten som helhet.

Utskottet noterar att såväl regeringen som Arbetsförmedlingen redan har börjat nyttja resultaten i Riksrevisionens rapport i sitt fortsatta arbete med förmedlingsverksamhetens effektivitet. Utskottet har därför inget att invända mot att rapporten anses slutbehandlad och tillstyrker att regeringens skrivelse *2012/13:29* med anledning av rapporten läggs till handlingarna.

Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionerna.
Jämför reservationerna 2 (S), 3 (MP) och 4 (V).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner från den allmänna motionstiden 2012 om Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden med hänvisning bl.a. till att de i allt väsentligt är tillgodosedda med myndighetens nuvarande resurstilldelning och regelverk.

Bakgrund

Enligt 1 § lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen, förkortad LOVA, får Arbetsförmedlingen besluta att tillhandahålla valfrihetssystem för tjänster som upphandlas inom myndighetens arbetsmarknadspolitiska verksamhet. Med valfrihetssystem avses ett förfarande där den enskilde har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsten och som Arbetsförmedlingen godkänt och tecknat kontrakt med.

I den lydelse av lagen (1993:440) om privat arbetsförmedling som träder i kraft den 1 januari 2013 (prop. 2011/12:178, bet. 2012/13:AU5, rskr. 2012/13:53) regleras arbetsförmedling som bedrivs av någon annan än den offentliga arbetsförmedlingen. I 6 § stadgas fr.o.m. nämnda datum att den som bedriver arbetsförmedling inte får begära, avtala om eller ta emot ersättning av arbetssökande för att erbjuda eller anvisa dem arbete.

Den 2 juli 2007 upphävdes lagen (1976:157) om skyldighet för arbetsgivare att anmäla ledig plats till den offentliga arbetsförmedlingen (prop. 2006/07:89, bet. 2006/07:AU13, rskr. 2006/07:179) som stadgade att arbetsgivare som avsåg att anställa arbetstagare på ledig plats i sin verksamhet längre än 10 arbetsdagar var skyldiga att anmäla platsen till den offentliga arbetsförmedlingen.

Motionerna

Socialdemokraterna framför i motion *A392* av *Ylva Johansson m.fl. yrkande 15* att styrningen och utvecklingen av Arbetsförmedlingen bör ändras i riktning mot att myndigheten ges större frihet att använda sina resurser och i ökad utsträckning ges resultatmål för att klara jobb och matchning. Partiet anser att det kan vara ändamålsenligt att andra aktörer genom avtal med Arbetsförmedlingen bidrar till att människor ska komma i arbete, alla insatser behöver inte utföras av myndigheten. Även motionärerna bakom motion *2012/13:A264* av *Berit Högman m.fl. (S) yrkande 1* menar att Arbetsförmedlingens regelverk bör ses över och omarbetas i syfte att bli mer flexibelt och anpassat till företagens krav på kompetens. På samma tema föreslår *Tomas Eneroth m.fl. (S)* i motion *2012/13:A240* ökade möjligheter att effektivt använda de resurser som riksdagen avsatt till Arbetsförmedlingen.

Miljöpartiet gör i motion *2012/13:A389* av *Mehmet Kaplan m.fl.* bedömningen att Arbetsförmedlingen har svårt att leva upp till behoven på arbetsmarknaden. Det går för långsamt för myndigheten att matcha rätt individ med rätt jobb, om förmedlingsinsatsen över huvud taget leder till en anställning. Partiet anser att Arbetsförmedlingen i större utsträckning bör arbeta med ett bedömningsstödssystem som ger enskilda mer individualiserad hjälp med att söka arbete och vill se fler fristående specialiserade arbetsförmedlare som ska konkurrera på lika villkor med Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet (*yrkande 1*). Arbetsförmedlingen bör reformeras så att dess roll blir att i större utsträckning göra den initiala bedömningen av de arbetssökandes behov och att följa upp de utförande aktörernas förmedlingsarbete (*yrkande 2*). De fristående utförarnas ersättning bör kopplas ihop med den arbetssökandes behov av stöd och resultatet av förmedlingsarbetet, dvs. om utföraren lyckas hitta jobb åt den arbetssökande som denne behåller över tid (*yrkande 3*). Såväl Arbetsförmedlingens som fristående arbetsförmedlares förmedlingsverksamhet ska rankas öppet efter deras resultat vad gäller förmedling av arbeten (*yrkande 4*). Miljöpartiet anser att man bör studera de reformer som gjorts i bl.a. Australien, Storbritannien och Tyskland vad gäller bedömningsstödssystemets koppling till ersättningen för utförarna (*yrkande 5*). Även i motion *2012/13:A396* av *Esabelle Dingizian m.fl. yrkande 8* förordar Mil-

jöpartiet fler aktörer med specifik kompetens som kompletterar Arbetsförmedlingen och större flexibilitet när det gäller Arbetsförmedlingens resurser och verksamhet.

Även ett antal enskilda motionärer från allianspartierna vill se en konkurrensutsättning när det gäller Arbetsförmedlingens förmedlingsuppdrag. Det gäller bl.a. *Ann-Britt Åsebol (M)* i motion *2012/13:A271*, *Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (båda M)* i motion *2012/13:A298* och *Lars Beckman (M)* i motion *2012/13:A300*. I motion *2012/13:A307* av *Johan Hultberg (M)* och motion *2012/13:A327* av *Rickard Nordin (C)* betonas också att aktörerna på en sådan förmedlingsmarknad bör ersättas genom ett prestationsbaserat system. *Jan Ericson (M)* föreslår i motion *2012/13:A361* en testverksamhet för alternativa skattefinansierade arbetsförmedlingar. *Lars Beckman (M)* lanserar i motion *2012/13:A301* en idé om att småföretag ska få tydlig rådgivning av Arbetsförmedlingen eller upphandlade företag i sina rekryteringsprocesser via s.k. konsultcheckar. Flertalet av dessa motionärer lyfter fram det australiensiska systemet som förebild.

En sammanhållen statlig arbetsförmedling med nationell överblick är enligt vad *Vänsterpartiet* anför i motion *2012/13:A303* av *Josefin Brink m.fl.* en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad. Partiet menar att ett krav på att alla lediga platser ska anmälas till Arbetsförmedlingen skulle ge bättre överblick och bidra till ökad geografisk rörlighet och vill därför återinföra detta krav (*yrkande 1*). Förslag framför partiet också i ett integrationspolitiskt sammanhang i motion *2012/13:Sf352* av *Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 19*. I sistnämnda motion (*yrkande 20*) föreslås också att regeringen bör återkomma med ett uppdrag till Arbetsförmedlingen att systematisera anordnandet av rekryteringsmässor över hela landet. Vänsterpartiet kritiserar i motion 2012/13:A303 även regeringen för att Arbetsförmedlingens arbete inriktats för mycket på att kontrollera de arbetssökande och att ensidigt fokusera på de arbetslösas sökaktivitet. Partiet hävdar att Arbetsförmedlingens uppdrag måste ändras så att mer resurser i stället läggs på kvalitativ förmedlingsverksamhet och effektiv matchning mellan arbetssökande och lediga jobb (*yrkande 2*). Myndighetens arbete bör i högre grad ägnas åt skärpta krav på och kontroller av arbetsgivare som tar emot subventioner och stöd, för att bl.a. undvika att anställda står utan försäkringar när olyckor eller dödsfall inträffar (*yrkande 3*). Vänsterpartiet vill ändra på utformningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen (*yrkande 6*). Partiet vill avveckla de rigida garantiprogrammen och i stället satsa på aktiva åtgärder med högre kvalitet som stärker de arbetssökandes möjligheter till anställning. Arbetsförmedlingen ska ha större frihet att erbjuda arbetslösa aktiva insatser som yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning, utbildning i det reguljära utbildningssystemet och riktade anställningsstöd vid den tidpunkt som efter en individuell bedömning anses lämplig, utan att invänta en fast tidsgräns.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att ett antal motioner väckts som diskuterar Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet bl.a. i fråga om myndighetens effektivitet och möjlighet att styra över sin verksamhet samt behovet av alternativa förmedlare. Utskottet kan konstatera att Arbetsförmedlingen är den huvudsakliga myndigheten för genomförandet av arbetsmarknadspolitiken. Det är av stor vikt för arbetsmarknadspolitiken att myndighetens verksamhet bedrivs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Utskottet anser därför att diskussionen är både välkommen och betydelsefull.

När det gäller Arbetsförmedlingens interna effektivitet har utskottet ovan behandlat regeringens skrivelse (skr. 2012/13:29) om Riksrevisionens granskningsrapport om effektivitetsmätning som metod för att jämföra arbetsförmedlingskontor. Utskottet välkomnar rapporten som enligt utskottets bedömning talar för att det är hur myndigheten lyckas organisera sitt arbete, snarare än tillgången på resurser, som sätter gränserna för hur väl den kommer att lyckas utföra sitt uppdrag. Utskottet noterar också att såväl regeringen som Arbetsförmedlingen redan har börjat nyttja resultaten i Riksrevisionens rapport i sitt fortsatta arbete med förmedlingsverksamhetens effektivitet. Redovisningen och arbetet för att öka kostnadseffektiviteten är ett fortsatt utvecklingsområde för Arbetsförmedlingen bl.a. utifrån Statskontorets och Riksrevisionens rapporter.

När det gäller frågan om Arbetsförmedlingens frihet i användningen av anslagna medel anser utskottet att myndigheten åtnjuter betydande möjligheter att styra över sin resursanvändning. Utskottet gör bedömningen att Arbetsförmedlingen de senaste åren haft en sådan tillgång till resurser att detta inte i sig inneburit något hinder för hur verksamheten kunnat bedrivas. Utskottet konstaterar också att Arbetsförmedlingen disponerar ett begränsat antal synnerligen breda och väl tilltagna anslag indelade i få anslagsposter och med relativt få anslagsvillkor. Upp till 400 miljoner kronor får också i praktiken flyttas mellan anslagen 1:2 och 1:3 för att följa verksamhetens behov.

En sammanhängande fråga, som tas upp i Socialdemokraternas motion, är frågan om målstyrning kontra regelstyrning. Utskottet kan konstatera att Arbetsförmedlingens verksamhet i grunden styrs av målet för arbetsmarknadspolitiken och de uppdrag som finns i instruktion och regleringsbrev. Vissa av de konkreta uppdrag som finns i regleringsbrevet har kvantitativa inslag, men utskottet ser – av skäl som utvecklats ovan gällande mål för sysselsättningspolitiken – en risk med att ensidigt fokusera verksamheten på ett enda eller endast ett fåtal kvantitativa mål. Arbetsförmedlingens verksamhet bör också präglas av rättssäkerhet och likabehandling så att myndigheten i alla ärenden och över hela landet följer de prioriteringar som riksdagen och regeringen fastställt. Utskottet vill påminna om att ett viktigt skäl till att föra samman Arbetsmarknadsstyrelsen och de 20 länsarbetsnämnderna i den nya myndigheten Arbetsförmedlingen var att skapa större

nationell enhetlighet inom arbetsmarknadspolitiken och ge bättre förutsättningar för en rättssäker verksamhet (prop. 2006/07:89, bet. 2006/07:AU13, rskr. 2006/07:179).

Utskottet kan vidare konstatera att det nya arbetssätt som Arbetsförmedlingen tillämpar vid bl.a. inskrivning och bedömningsstöd och tidiga insatser har gjort det möjligt för myndigheten att tydligare anpassa sina insatser till varje arbetssökandes individuella behov. Enligt Arbetsförmedlingens senaste återrapport till regeringen (Insatser för att förhindra långtidsarbetslöshet 2012-10-30) har Arbetsförmedlingen utvecklat och infört ett bedömningsstöd som används vid inskrivningstillfället för att redan vid inskrivningen kunna identifiera de arbetssökande som är i behov av insatser i ett tidigt skede. Bedömningsstödet är ett webbaserat verktyg som grundar sig på välkända faktorer som är särskilt viktiga för att identifiera dem som riskerar långtidsarbetslöshet. Arbetsförmedlaren använder bedömningsstödet som ett delunderlag för att göra den professionella arbetsmarknadspolitiska bedömningen. Bedömningsstödet ska enligt återrapporten användas för alla ny- och återinskrivna arbetssökande som är öppet arbetslösa, med undantag för de arbetssökande som ingår i etableringsuppdraget. Användandet av bedömningsstödet medför att arbetsförmedlarna nu lägger mer tid i början av de arbetssökandes process. Syftet är att den arbetssökande ska komma igång snabbare med sitt jobbsökande och att Arbetsförmedlingens stödinsatser kan påbörjas tidigare i de fall detta anses behövas.

Enligt utskottets mening innebär detta nya arbetssätt en stor frihet för Arbetsförmedlingen att anpassa stödet till de arbetssökandes individuella behov på just det sätt som efterlyses i motionerna från bl.a. Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

När det slutligen gäller frågan om utformningen av en friare arbetsförmedlingsmarknad som tas upp i ett antal motioner kan utskottet konstatera att de kompletterande aktörerna – som varit en del av regeringens politik sedan 2007 – gör utbudet av förmedlingstjänster större och mer diversifierat, vilket underlättar matchningen och ger förbättrad och mer individuell service till arbetslösa. Sedan 2010 erbjuds dessa tjänster även inom ett valfrihetssystem där de arbetssökande själva väljer vilket företag som ska utföra tjänsten. Under 2011 uppgick antalet kompletterande aktörer till knappt 960 till en kostnad av 1,3 miljarder kronor. Personlig jobbcoachning var den enskilt största tjänsten och sedan starten i augusti 2009 har 180 000 personer deltagit i den delen av verksamheten. Andelen som fått ett arbete eller påbörjat en reguljär utbildning 90 dagar efter avslutad aktivitet uppgick till 40 procent 2011, vilket är något högre än under 2010. För att kvalitetssäkra de upphandlade tjänsterna ställs krav på att leverantören ska ha ett system för kvalitetsstyrning och att varje specifik tjänst ska vara kvalitetssäkrad. Arbetsförmedlingen har utvecklat metoder för uppföljning av tjänsterna.

I några av motionerna skisseras en arbetsförmedlingsmarknad som i många avseenden liknar de valfrihetssystem genom vilka Arbetsförmedlingen tillhandahåller vissa tjänster. Av Arbetsförmedlingens återrapport (Kompletterande aktörer 15 oktober 2012) framgår att Arbetsförmedlingen sedan 2010 har lanserat fyra tjänster i valfrihetssystem: etableringslots, jobbcoachning, coach över tröskeln samt sysselsättningsplatser med rehabiliterande inslag för personer med psykisk funktionsnedsättning. Att upphandla i ett valfrihetssystem innebär att de arbetssökande själva får välja leverantör av en tjänst. Leverantörer kan träda in på marknaden om de uppfyller lagenliga krav samt Arbetsförmedlingens krav på ekonomisk förmåga, kompetens, personella resurser, tillgång till lokaler, branschkunskap, lämplig utrustning och försäkring. När en tjänst har upphandlats enligt LOVA kan ytterligare leverantörer tillkomma så länge tjänsten är i bruk. Arbetsförmedlingen arbetar enligt vad som framförs i återrapporten för att driva fram en kvalitetshöjande konkurrens bland leverantörer. Hur väl konkurrensen fungerar beror på efterfråge- och utbudsfaktorer.

På efterfrågesidan, som rör deltagarna i tjänsten, menar Arbetsförmedlingen att det är av vikt att användarna känner till att de har möjlighet att välja, att de har styrka att välja samt att de får neutral information om de olika leverantörerna. Arbetsförmedlingen avser under hösten att följa upp deltagarnas kunskaper om möjligheten att välja samt orsaken till deras val av leverantör inom tjänsten jobbcoachning. Utskottet noterar att Arbetsförmedlingen – i linje med vad exempelvis Miljöpartiet framför i motion 2012/13:A389 yrkande 4 – kommer att publicera rating av leverantörer inom tjänsten jobbcoachning på sin webbplats för att förbättra informationen om de olika leverantörerna. Ratingen ska visa kvalitetsskillnader mellan leverantörer baserat på leverantörernas tidigare prestationer. Publiceringen kommer att ske efter årsskiftet 2012/2013 och lanseras stegvis i olika delar av landet för att möjliggöra uppföljning av systemet i ett senare skede. På utbudssidan, som rör leverantörsmarknaden, ser Arbetsförmedlingen det som viktigt att det finns ett stort utbud av leverantörer att välja bland samt att det råder flexibilitet så att leverantörer kan tillkomma och avvecklas. Arbetsförmedlingen anser att det i dag finns ett tillräckligt stort utbud av leverantörer att välja mellan för att deltagare i de aktuella tjänsterna ska kunna göra ett medvetet val och för att god konkurrens mellan leverantörer ska kunna säkras.

Utskottet noterar att regeringen i Arbetsförmedlingens regleringsbrev för 2012 uppmanar myndigheten att säkerställa att kompletterande aktörer i ökad utsträckning tillhandahålls inom ramen för ett valfrihetssystem. Arbetsförmedlingen uppger också i återrapporten att arbetet med att utöka antalet tjänster som ska tillhandahållas inom valfrihetssystem fortsätter. Myndigheten konstaterar att det i dag finns kompletterande arbetsförmedlingstjänster där de arbetssökande inte kan välja leverantör och ser det som en viktig uppgift att öppna upp möjligheten för de arbetssökande att välja leverantör i fler tjänster än i dag. Utskottet välkomnar Arbetsförmedlingens ambition

i detta avseende. Med anledning av motionskraven om att Arbetsförmedlingen bör ges ökad flexibilitet kan utskottet samtidigt konstatera att det redan i dag är *myndigheten själv* som inom ramen för uppdraget från regeringen och riksdagen fattar beslut om vilka tjänster som ska tillhandahållas genom valfrihetssystem.

Utskottet kan inte annat än välkomna att såväl Socialdemokraterna som Miljöpartiet i sina respektive motioner lägger förslag i linje med alliansregeringens reformer av arbetsförmedlingsmarknaden, där kompletterande aktörer och valfrihetssystem för olika typer av arbetsförmedlingstjänster har blivit viktiga och naturliga inslag. Den öppenhet för att en bred palett av aktörer på arbetsförmedlingsmarknaden kan bidra till högre effektivitet och mer individualiserad hjälp till de arbetssökande som Socialdemokraterna och Miljöpartiet nu uppvisar står i kontrast till vad man tidigare framfört i debatten. Dessa partier var exempelvis kraftiga motståndare till införandet av möjligheten för Arbetsförmedlingen att använda valfrihetssystem, eftersom det skulle ”lämna fältet öppet för en privatisering av hela förmedlingsverksamheten” (bet. 2009/10:AU11 s. 14–16). Att samma partier inte bara kommit till insikt om att deras farhågor var ogrundade utan dessutom lämnar förslag om olika sätt att vidareutveckla alliansregeringens reformer får enligt utskottets mening ses som en välkommen omvändning. Som utskottet ovan påpekat följer det ett tydligt mönster av att framför allt Socialdemokraterna i hårda och svepande ordalag kritiserar alliansregeringens förslag till reformer för en bättre fungerande arbetsmarknad när de läggs fram, för att några år senare i tysthet sluta upp bakom dem.

Sammanfattningsvis gör utskottet bedömningen att såväl de motionsförslag som handlar om att Arbetsförmedlingen bör ges stor frihet att själv utforma sin verksamhet som de förslag som handlar om att Arbetsförmedlingens insatser bör kompletteras med insatser av andra aktörer på en skattefinansierad arbetsförmedlingsmarknad i allt väsentligt redan är uppfyllda genom en generös resurstilldelning, det nya arbetssättet med tidig bedömning och insatser, tillgången till kompletterande aktörer och möjligheten att tillhandahålla tjänster genom valfrihetssystem. Utskottet anser därför att motionerna i dessa delar kan avslås i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

Detta innebär samtidigt att utskottet avfärdar Vänsterpartiets motionsyrkanden, då de i allt väsentligt går i motsatt riktning och syftar till att återställa en föråldrad, centralstyrd arbetsförmedlingspolitik utan relevans för den moderna arbetsmarknaden. På en punkt – när det gäller Vänsterpartiets krav i motion 2012/13:A303 yrkande 3 på att Arbetsförmedlingen ska prioritera kontroller av arbetsgivare som tar emot subventioner och stöd – kan utskottet emellertid instämma i vikten av en vidare analys. Utskottet välkomnar därför att regeringen i budgetpropositionen för 2013 aviserar att den kommer att tillsätta en utredning som bl.a. ska utreda i vilken utsträckning det förekommer oegentligheter, överutnyttjande och andra felaktigheter inom de arbetsmarknadspolitiska stöd som lämnas till arbetsgivare.

Även situationer där det finns risk för att ett icke avsett utnyttjande av ersättningar till arbetsgivare ska kartläggas och analyseras. Utskottet anser att motionerna i dessa delar bör avslås av riksdagen.

Utskottet avstyrker motionerna *2012/13:Sf352 (V) yrkandena 19 och 20, 2012/13:A240 (S), 2012/13:A264 (S) yrkande 1, 2012/13:A271 (M), 2012/13:A298 (M), 2012/13:A300 (M), 2012/13:A301 (M), 2012/13: A303 (V) yrkandena 1–3 och 6, 2012/13:A307 (M), 2012/13:A327 (C), 2012/13:A361 (M), 2012/13:A389 (MP) yrkandena 1–5, 2012/13:A392 (S) yrkande 15* och *2012/13:A396 (MP) yrkande 8*.

Jämställdhet i de arbetsmarknadspolitiska insatserna

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionerna.
Jämför reservation 5 (S, MP, V).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner från den allmänna motionstiden 2012 med frågor om jämställdhet i de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Utskottet föreslår att samtliga motionsyrkanden ska avstyrkas med hänvisning bl.a. till pågående arbete och att regeringen förutsätts noga följa frågorna.

Motionerna

Miljöpartiet anser enligt vad som framförs i motion *2012/13:A396* av *Esabelle Dingizian m.fl. yrkande 9* att jämställdhetsperspektivet i Arbetsförmedlingens arbetssätt ska förstärkas. Av Arbetsförmedlingens insatser, såsom nystartsjobb och arbetsmarknadsutbildningar, förmedlades förra året drygt 60 procent till män. Det är enligt Miljöpartiet mycket viktigt att jämställdhet integreras i insatser mot ungdomsarbetslöshet så att de kommer såväl kvinnor som män till del. *Vänsterpartiet* lyfter i motion *2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. yrkande 4* fram att det i dag är stor skillnad mellan de åtgärder som erbjuds arbetssökande kvinnor respektive män. Kvinnor får fortfarande t.ex. inte ta del av arbetsmarknadsutbildningar i samma utsträckning som män. Arbetsförmedlingen måste därför enligt Vänsterpartiets mening se över både utbud och anvisningar till arbetsmarknadsutbildningar och andra aktiva åtgärder så att kvinnor och män får lika tillgång till programutbudet. Kvinnors deltagande på arbetsmarknaden i Sverige är ett av världens högsta, påpekar *Jasenko Omanovic* och *Susanne Eberstein (båda S)* i motion *2012/13:A242*. Detta förpliktar och förbinder enligt motionärerna Sverige att ständigt utveckla kvinnors möjligheter till ett jämställt deltagande i de arbetsmarknadspolitiska programmen.

Utskottets ställningstagande

I motionerna 2012/13:A242 (S), 2012/13:A303 (V) yrkande 4 och 2012/13:A396 (MP) yrkande 9 diskuteras frågan om en jämnare könsfördelning i de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Utskottet instämmer i vad som anförs i motionerna om värdet av ett högt arbetskraftsdeltagande bland kvinnor i Sverige. Enligt SCB:s statistik var kvinnors arbetskraftsdeltagande 2011 i åldrarna 20–64 år 82,5 procent, vilket sett i ett internationellt perspektiv är en hög siffra. Samtidigt är den svenska arbetsmarknaden i hög grad könssegregerad. Endast tre av de 30 största yrkena hade 2011 en jämn könsfördelning, dvs. befann sig inom spannet 40–60 procent av vardera könet. Kvinnor var i betydligt högre grad än män anställda i kommunal sektor och i betydligt lägre grad än män anställda i privat sektor. Den uppdelade arbetsmarknaden får också effekt på kvinnors och mäns löner. Kvinnors löner var i genomsnitt 86 procent av männens 2011 sett till hela arbetsmarknaden. Men även när hänsyn har tagits till att kvinnor och män har olika ålder, utbildning, arbetstid, finns inom olika sektorer och tillhör olika yrkesgrupper når kvinnors löner endast upp till 93 procent av männens.

Utskottet kan konstatera att den ojämna könsfördelning som finns på arbetsmarknaden i viss mån också avspeglar sig i hur de arbetsmarknadspolitiska insatserna fördelar sig mellan kvinnor och män. Först kan emellertid noteras att ungefär lika många kvinnor som män var inskrivna som arbetssökande vid Arbetsförmedlingen någon gång under 2011, 535 000 kvinnor och 539 400 män, enligt Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsrapport 2012. Även sett till de stora garantiprogrammen var könsfördelningen enligt vad som redovisas i budgetpropositionen också relativt jämn. I jobb- och utvecklingsgarantin som helhet 2011 var 54 procent män och 46 procent kvinnor och i sysselsättningsfasen var 51 procent män och 49 procent kvinnor. I jobbgarantin för ungdomar 2011 var 55 procent män och 45 procent kvinnor.

När det gäller lönebidrag och andra subventionerade anställningar präglas insatserna däremot enligt vad som anförs i budgetpropositionen genomgående av en ojämn könsfördelning: ca 60 procent av deltagarna är män och ca 40 procent kvinnor. Av de totalt 189 800 subventionerade anställningar som enligt Arbetsmarknadsrapport 2012 tillsattes under 2011 gällde 72 600 kvinnor och 117 200 män. Av besluten om nystartsjobb avsåg 63 procent män och 37 procent kvinnor. När det gäller tillsatta praktikplatser under 2011 tillkom enligt Arbetsmarknadsrapport 2012 33 200 kvinnor och 38 300 män. Männens andel av deltagarna i arbetsmarknadsutbildning under 2011 var 63 procent och kvinnornas andel 37 procent. I arbetslivsintroduktionen för personer som lämnat sjukförsäkringen var i stället kvinnor klart överrepresenterade under 2011 med 69 procent av deltagarna.

Utskottet anser att det är viktigt att konstatera att fördelningen av Arbetsförmedlingens tjänster generellt inte speglar den könssegregerade arbetsmarknaden. Könsfördelningen bland dem som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen och därmed får tillgång till utbudet av förmedlings- och

coachningstjänster, liksom bland dem som är i någon typ av program med aktivitetsstöd, är jämnare än könsfördelningen på arbetsmarknaden i stort. Det är emellertid enligt utskottets mening samtidigt tydligt att män i betydligt högre grad än kvinnor får tillgång till sådana insatser som är kostsamma och som kan sägas ligga nära ett arbetsmarknadsinträde, så som subventionerade anställningar för personer med funktionsnedsättning, nystartsjobb, praktikplatser och arbetsmarknadsutbildning. Utskottet anser det vara av stor vikt att regeringen noga följer Arbetsförmedlingens arbete för att försäkra sig om att de statliga insatserna bidrar till att ge kvinnor samma chanser som män att återgå till arbete och egen försörjning. Det är därför enligt utskottets mening positivt att exempelvis antalet arbetsmarknadsutbildningar med inriktning mot traditionellt kvinnodominerade yrken har ökat, även om könsfördelningen fortfarande är skev. Enligt vad som framförs i budgetpropositionen är Arbetsförmedlingen uppmärksammad på den ojämna fördelningen av vissa arbetsmarknadspolitiska insatser och arbetar aktivt med åtgärder för att minska skillnaderna. Arbetsförmedlingen har t.ex. genomfört internutbildning för all förmedlingspersonal om den könsuppdelade arbetsmarknaden. Utskottet välkomnar sådana initiativ och förutsätter att regeringen även fortsättningsvis noga följer utvecklingen i detta avseende.

Därmed finns inget behov av någon åtgärd från riksdagens sida och motionerna *2012/13:A242 (S)*, *2012/13:A303 (V) yrkande 4* och *2012/13: A396 (MP) yrkande 9* kan avslås.

Övriga frågor om arbetsmarknadspolitiska insatser

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionerna.
Jämför reservationerna 6 (S, V), 7 (V) och 8 (V).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner från den allmänna motionstiden 2012 med frågor om villkor för att bevilja samhällsstöd, lika tillgång till individuellt anpassade insatser, m.m. Utskottet föreslår att samtliga motionsyrkanden ska avstyrkas med hänvisning bl.a. till att gällande regelverk är ändamålsenligt och till pågående insatser.

Motionerna

Villkor för att bevilja samhällsstöd

Vänsterpartiet föreslår i motion 2012/13:A303 även att man ändrar reglerna för nystartsjobben så att de i fortsättningen ska anvisas av Arbetsförmedlingen och godkännas av berörd facklig organisation och att anställnings- och lönevillkoren ska vara i enlighet med kollektivavtal (*yrkande 8*). Partiet anser också att alla subventionerade anställningar ska anvisas av Arbetsförmedlingen, efter godkännande av berörd facklig organisation (*yrkande 9*). Arbetsförmedlingen ska också ha ansvar för att kontrollera att lön och arbetsvillkor är kollektivavtalsenliga. *Kurt Kvarnström* och *Peter Hultqvist (båda S)* anser enligt vad som anförs i motion *2012/13:A212* att kollektivavtal alltid ska vara en förutsättning för att bevilja samhällsstöd vid anställningar.

Lika tillgång till individuellt anpassade insatser, m.m.

I motion 2012/13:A303 kräver Vänsterpartiet att alla inskrivna vid Arbetsförmedlingen ska ha lika tillgång till individuellt anpassade insatser (*yrkande 18*). Partiet anser inte att Arbetsförmedlingen bör göra skillnad på arbetssökande beroende på om de har rätt till arbetslöshetsersättning eller inte.

I motion *2012/13:A308* framför *Roza Güclü Hedin* och *Kurt Kvarnström (båda S)* att man bör se över systemet med praktikplatser som åtgärd för att garantera att det inte utnyttjas och utnyttjar människor. *Anita Brodén (FP)* betonar i motion *2012/13:A226* samhällets ansvar för att underlätta frivilliginsatser. Hon anser att arbetslösa med bibehållen a-kassa ska kunna utföra frivilliginsatser i föreningsvärlden, vården och skolan i väntan på ett ”riktigt” jobb. *Pia Nilsson (S)* anser enligt motion *2012/13:A241 yrkande 1* inte att den statliga arbetsmarknadspolitiken räcker till i djupare och långvarigare lågkonjunkturer och menar därför att kommunal verksamhet för arbetslösa och personer med funktionshinder bör stödjas i begränsad skala.

Utskottets ställningstagande

Villkor för att bevilja samhällsstöd

I motionerna 2012/13:A212 (S) och 2012/13:A303 (V) yrkandena 8 och 9 ställs bl.a. krav på kollektivavtal vid anställning med samhällsstöd. Liknande förslag har utskottet behandlat vid ett flertal tillfällen, senast i betänkande 2011/12:AU2. Utskottet kan konstatera att det är en förutsättning för att få stöd till t.ex. nystartsjobb, instegsjobb eller annat anställningsstöd att arbetsgivaren intygar att lön och andra anställningsförmåner lämnas enligt kollektivavtal eller att de är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal i branschen. I huvudsak samma regler gäller i detta avseende för lönebidrag. Varken nu eller tidigare har det formellt ställts krav

på att kollektivavtal ska finnas på arbetsplatsen. Utskottet anser att det gällande regelverket är ändamålsenligt och avstyrker därför motionerna *2012/13:A212 (S)* och *2012/13:A303 (V) yrkandena 8 och 9*.

Lika tillgång till individuellt anpassade insatser, m.m.

Utskottet har ingen annan inställning än den Vänsterpartiet framför i motion 2012/13:A303 yrkande 18 när det gäller frågan om att alla inskrivna vid Arbetsförmedlingen ska ha lika tillgång till individuellt anpassade insatser. Utskottet vill därför fästa uppmärksamhet på att regeringen enligt vad som anförs i budgetpropositionen för 2013 avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att främja informationsspridningen om hur kommuner och Arbetsförmedlingen kan samverka för att stödja arbetssökandet hos biståndstagare, bl.a. om hur Arbetsförmedlingen effektivt kan kommunicera med socialtjänsten om detta arbetssökande. I syfte att förbättra informationsutbytet rörande biståndstagares arbetssökande, kommer Arbetsförmedlingen att bedriva en aktiv dialog med aktörer på nationell och regional nivå. Arbetsförmedlingen kan bl.a. nyttja befintliga forum för samverkan med kommunerna i detta arbete.

Utskottet noterar också att regeringen i budgetpropositionen för 2012 föreslog ett betydande permanent resurstillskott i syfte att generellt förbättra uppföljningen av korttidsarbetslösas arbetssökande. För att stärka uppföljningen av arbetssökandet för dem med ekonomiskt bistånd föreslår regeringen ett ytterligare permanent tillskott till Arbetsförmedlingen på 30 miljoner kronor. Regeringen avser att analysera hur uppföljningen av arbetssökandet för dem med ekonomiskt bistånd ytterligare kan effektiviseras.

Utskottet noterar slutligen att Statskontoret har givits ett uppdrag (regeringsbeslut S201 1/9837/FST (delvis)) att kartlägga kommunernas och Arbetsförmedlingens insatser för personer med försörjningsstöd som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen. Statskontoret ska bl.a. redovisa svar på frågan om vilka insatser biståndsmottagare får från Arbetsförmedlingen och på frågan om personer med ekonomiskt bistånd får del av Arbetsförmedlingens programinsatser inklusive förmedlingsinsatser på lika villkor som övriga inskrivna och i hur stor utsträckning de övergår i arbete (med eller utan stöd) eller lämnar Arbetsförmedlingen av andra orsaker. Uppdraget omfattar även en uppföljning av hur kommunerna tillämpar bestämmelserna om att som villkor för försörjningsstöd kräva deltagande i de arbetsmarknadspolitiska program som erbjuds eller i praktik och kompetenshöjande insatser i kommunal regi. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2013. Mot bakgrund av pågående insatser anser utskottet att motionen i denna del kan avslås.

I motion 2012/13:A226 (FP) framförs ett förslag om att ge möjlighet för arbetslösa att utföra vissa stödjande uppgifter inom välfärden som i dag ibland utförs av frivilliggrupper och pensionärsorganisationer. Utskottet vill påminna om att det inte är vare sig möjligt eller lämpligt att direkt jämställa människors värdefulla, men frivilliga och ideella engagemang i

många fall kopplade till egna anhöriga med behovet av sysselsättning för personer som står till arbetsmarknadens förfogande och som uppbär någon form av samhällsersättning. Utskottet anser att arbetsuppgifter som är nödvändiga för en verksamhet som huvudregel ska utföras av anställda. För att ge arbetssökande en möjlighet att närma sig arbetsmarknaden kan det vara av värde om de inom ramen för exempelvis arbetspraktik eller jobb- och utvecklingsgarantins sysselsättningsfas får chansen att utföra uppgifter som ligger nära verksamhetens behov, med målet att de så småningom ska kunna anställas. Utskottet vill framhålla att det i en tid av hög arbetslöshet kan sägas ligga ett särskilt ansvar på offentliga arbetsgivare att se arbetsförmågan hos arbetssökande och i möjligaste mån erbjuda i första hand anställning, i andra hand möjlighet till praktik eller annan meningsfull sysselsättning. Utskottet kan slutligen konstatera att det för arbetsgivare som tar sig an arbetssökande med längre arbetslöshetstid ges goda möjligheter till stöd, både i form av lönesubventioner och i form av stöd till handledning. Mot bakgrund av det anförda bör motionen inte bifallas.

Motioner med samma lydelse som motionerna 2012/13:A241 (S) yrkande 1 om kommunala arbetsmarknadsinsatser och 2012/13:A308 (S) om praktikplatser behandlades av utskottet förra året (bet. 2011/12:AU2). Utskottet avstyrkte då dessa motioner. Enligt utskottets bedömning har inga nya omständigheter tillkommit som skulle motivera att utskottet behöver ompröva sitt ställningstagande. Utskottet kan därför inte ställa sig bakom motionerna i dessa delar.

Utskottet avstyrker motionerna *2012/13:A226 (FP), 2012/13:A241 (S) yrkande 1, 2012/13:A303 (V) yrkande 18* och *2012/13:A308 (S)*.

Ungdomsarbetslösheten

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionerna.
Jämför reservation 9 (MP).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner från den allmänna motionstiden 2012 om insatser mot ungdomsarbetslösheten. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden med hänvisning till bl.a. regeringens genomförda och aviserade insatser för att underlätta övergången mellan skola och arbetsliv.

Bakgrund

Det s.k. kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar regleras i skollagen (2010:800). Enligt 29 kap. 9 § ska en hemkommun löpande hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder. Kommunens skyldighet omfattar inte de ungdomar som genomför eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola, nationella eller specialutformade program i gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning.

Motionerna

Miljöpartiet vill enligt motion *2012/13:A396* av *Esabelle Dingizian m.fl. yrkande 6* att Arbetsförmedlingen får ett tydligt uppdrag att samverka med kommuner inom ramen för informationsansvaret när det gäller insatser för arbetslösa ungdomar och att arbeta individuellt med unga redan från deras första dag i arbetslöshet. Genom ökad samverkan ska unga slippa bollas mellan olika insatser och matchningen till jobb förbättras. *Helena Bouveng (M)* menar i motion *2012/13:A351* att kommunernas uppföljningsansvar för unga upp till 20 år inte är tillräckligt för att förhindra att ungdomar hamnar i utanförskap. En eventuell möjlighet skulle kunna vara att ett utvidgat uppföljningsansvar – gällande ungdomar upp till 25 år som varken arbetar eller studerar – i stället övertas av Arbetsförmedlingen.

Förslaget att göra en översyn av dagens åldersgräns på 25 år för det s.k. starta-eget-bidraget framförs också i motion *2012/13:A299* av *Lars Beckman (M)* och i motion *2012/13:A259* av *Helena Lindahl* och *Roger Tiefensee (båda C)*. *Fredrik Olovsson (S)* förordar samma typ av översyn av åldersgränsen för det s.k. pendlingsstödet i motion *2012/13:A376*. *Olof Lavesson (M)* anser enligt vad som framförs i motion *2012/13:A217* att man bör överväga ett införande av studentmedarbetare i Sverige. *Börje Vestlund m.fl. (S)* förordar i motion *2012/13:Ub286 yrkande 2* att Arbetsförmedlingens regelverk ändras så att lärlingar och ungdomar kan få bättre och snabbare stöd för att nå målet om en färdig utbildning och ett yrke som efterfrågas av respektive bransch.

I enskilda motioner från socialdemokratiska motionärer lyfts ett antal åtgärder fram för att minska ungdomsarbetslösheten. *Hillevi Larsson (S)* pekar i motion *2012/13:A210* på vikten av sommarjobb till ungdomar och förordar en statlig satsning på den s.k. Nynäshamnsmodellen. *Billy Gustafsson (S)* är i motion *2012/13:A231* kritisk till de rigida tidsgränserna i ungdomsgarantin och föreslår Valdemarsvik som försökskommun för att under en period ge Arbetsförmedlingen möjlighet att kunna tillämpa regelsystemen mera flexibelt. Även *Thomas Strand m.fl. (S)* uttrycker i motion *2012/13:A278* kritik mot jobbgarantin för unga och förordar i synnerhet en mer rimlig ersättning för deltagarna. Dessa faktorer, men även bl.a. tryggare anställningsformer för ungdomar, traineeprogram inom välfärdssek-

torn, starta-eget-bidrag till ungdomar och en väl fungerande arbetslöshetsförsäkring, lyfts fram i motionerna *2012/13:A237* av *Monica Green (S)*, *2012/13:A320* av *Pia Nilsson m.fl. (S)* och *2012/13:A340* av *Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S)*.

Utskottets ställningstagande

Frågan om den svenska ungdomsarbetslösheten kan enligt utskottets mening brytas upp i två problem: den relativt sett höga nivån på ungdomsarbetslösheten i allmänhet och situationen för unga som riskerar ett långvarigt utanförskap. När det gäller ungdomsarbetslösheten generellt välkomnar utskottet att regeringen sänkt kostnaden för att anställa unga bl.a. genom den lägre arbetsgivaravgiften och den lägre momsen för restaurants- och cateringtjänster, som sysselsätter många ungdomar. Som tidigare nämnts föreslår regeringen också en stor utbildningssatsning som i hög grad kommer ungdomar till del. Även den jobbpakt som regeringen vill få till stånd tillsammans med arbetsmarknadens parter kommer att underlätta arbetsmarknadsinträdet för unga. När det gäller ungdomar som riskerar ett långvarigt utanförskap kan utskottet konstatera att det är unga som saknar fullständig utbildning, är födda utomlands eller har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, som löper störst risk att drabbas. Det är enligt utskottets mening mycket välkommet att regeringen prioriterar åtgärder för de svagaste ungdomsgrupperna.

I samband med budgetpropositionen för 2012 infördes möjligheter att ge stöd tidigt i arbetslösheten för dem som riskerar långtidsarbetslöshet. Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen för 2013 föreslår att Arbetsförmedlingens resurser förstärks ytterligare fr.o.m. 2013 för att förmedlingen ska kunna arbeta aktivt med ungdomar redan från första dagen i arbetslöshet. Syftet är att kunna ge ungdomar som ofta saknar egna nätverk stöd genom matchnings- och vägledningsinsatser, bl.a. för att öka jobbchanserna direkt eller hitta vägar tillbaka till studier. Tillämpningen av kraven på ungdomars deltagande i studier kommer att följas upp och analyseras. Regeringen avser även att ge ett uppdrag att kartlägga hur de unga i jobbgarantin för ungdomar uppfyller kravet på att söka arbete.

Utöver vad som nu har anförts om en ny möjlighet att fånga upp ungdomar som riskerar att fastna i långtidsarbetslöshet vill utskottet med anledning av motionerna 2012/13:Ub286 (S) yrkande 2, 2012/13:A259 (C), 2012/13:A299 (M), 2012/13:A351 (M) och 2012/13:A396 (MP) yrkande 6 betona det angelägna i att ungdomar slutför sin gymnasieutbildning. Eftersom en fullständig gymnasieutbildning är en nyckel till att undvika att en ung människa fastnar i långvarigt utanförskap är den viktigaste åtgärden de reformer av utbildningssystemet som bl.a. syftar till att motverka avhoppen och öka anställbarheten bland dem som går ut skolan.

För att underlätta övergången mellan skola och arbetsliv har exempelvis gymnasieskolan reformerats och en gymnasial lärlingsutbildning införts, där utbildningen i huvudsak är förlagd till en eller flera arbetsplatser. Lärlingsutredningen lämnade i mars 2010 sitt betänkande Lärling – en bro mellan skola och arbetsliv (SOU 2010:19), där man bl.a. granskade förutsättningarna för att inom gymnasial lärlingsutbildning kombinera anställning och studier. Frågan om en ny anställningsform för den som går en gymnasial lärlingsutbildning bereds inom Regeringskansliet. Utredningen om lärlingsprovanställning lämnade den 29 november 2012 sitt betänkande Utbildningsanställning (SOU 2012:80). I betänkandet lämnas förslag på en ny anställningsform med utbildningsinnehåll för unga. Utredningen lämnar även förslag som bl.a. innebär att den kommunala vuxenutbildningen kan lämna stöd när utbildningsinnehållet utformas. Att på ovan nämnda sätt skapa ingångar till arbetsmarknaden även för ungdomar utan intresse för vidare akademiska studier kan enligt utskottets mening antas vara av särskild betydelse för att motverka långvarigt utanförskap. Motionen kan därmed avslås i dessa delar.

Utskottet vill också framhålla att samtliga ungdomar mellan 16 och 25 år som är inskrivna på Arbetsförmedlingen och som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan fr.o.m. den 1 januari 2011 kan ta del av regeringens s.k. folkhögskolesatsning, som är en kortare, studiemotiverande utbildning i folkhögskolornas regi. Det förtjänar även att lyftas fram att arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år som saknar fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning under vissa förutsättningar kan få den högre bidragsnivån inom studiemedlet om de återgår till reguljära studier.

Att gymnasieutbildningen är ett kommunalt ansvar talar enligt utskottets bedömning emot förslaget om att överföra kommunernas uppföljningsansvar för ungdomar under 20 år till den statliga Arbetsförmedlingen på det sätt som beskrivs i motionerna 2012/13:A351 (M) och 2012/13:A396 (MP) yrkande 6. Det är samtidigt avgörande för den unge att det också finns ett väl fungerande samarbete mellan kommunen med uppföljningsansvar och Arbetsförmedlingen. Att arbetslösa ungdomar i denna ålder i första hand bör förmås att slutföra sina gymnasiestudier talar enligt utskottets mening emot det förslag om att sänka åldersgränsen för starta-eget-bidrag som framförs i motionerna 2012/13:A259 (C) och 2012/13:A299 (M).

När det gäller övriga frågor om förändringar i regelverk kan utskottet med anledning av förslaget i motion 2012/13:A376 (S) konstatera att regeringen i budgetpropositionen för 2013 aviserar att ett treårigt försök kommer att genomföras som innebär att åldersgränsen för flyttningsbidrag för långtidsarbetslösa ungdomar sänks. Motionen bör avslås i den mån den inte kan anses tillgodosedd med det anförda.

Utskottet noterar att det i motion 2012/13:A217 (M) – som är likalydande med en motion från föregående riksmöte – föreslås att man ska överväga ett system med studentmedarbetare enligt dansk modell. Utskot-

tet är självklart positivt till att studenter under studietiden har extrajobb eller sommarjobb som ligger i linje med deras utbildning. Utskottet anser dock att möjligheten redan i dag ryms inom den befintliga lagstiftningen. Förslaget om studentmedarbetare är t.ex. något som arbetsmarknadens parter skulle ha möjlighet att komma överens om i kollektivavtal. Det är därför i första hand dessa parter som bör diskutera och avtala om eventuella förändringar på detta område. I sammanhanget kan noteras att det redan i dag finns s.k. studentmedarbetare på den svenska arbetsmarknaden. Motionen behöver inte tillstyrkas eftersom dess syfte kan uppfyllas även under existerande regelverk.

När det slutligen gäller de förslag om insatser mot ungdomsarbetslösheten som framförs av ett antal socialdemokratiska motionärer kan utskottet konstatera att det i sin tidigare förda diskussion om de olika budgetalternativen inom utgiftsområde 14 tagit ställning för regeringens förslag och mot bl.a. det socialdemokratiska alternativet. Utskottet framhöll att de positiva inslagen i den socialdemokratiska politiken mot ungdomsarbetslösheten i allt väsentligt redan införts eller aviserats av regeringen, medan de negativa inslagen – framför allt kraftigt höjda skatter på ungdomars arbete – skulle leda till högre ungdomsarbetslöshet. Utskottet står fast vid sitt tidigare ställningstagande.

Utskottet avstyrker motionerna *2012/13:Ub286 (S) yrkande 2, 2012/13:A210 (S), 2012/13:A217 (M), 2012/13:A231 (S), 2012/13:A237 (S), 2012/13:A259 (C), 2012/13:A278 (S), 2012/13:A299 (M), 2012/13:A320 (S), 2012/13:A340 (S), 2012/13:A351 (M), 2012/13:A376 (S)* och *2012/13:A396 (MP) yrkande 6*.

Personer som står långt ifrån arbetsmarknaden

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionerna.
Jämför reservation 10 (S, V).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner från den allmänna motionstiden 2012 om insatser för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Utskottet avslår samtliga motionsyrkanden med hänvisning till att förslagen inte skulle lösa problemet med att finna sysselsättning för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Bakgrund

Riksdagen beslutade den 9 juni 2011 om ett tillkännagivande till regeringen (bet. 2011/12:AU11, rskr. 2010/11:287) om att stoppa nya anvisningar av långtidsarbetslösa personer till jobb- och utvecklingsgarantins fas 3. Riksdagen ansåg att regeringen skyndsamt skulle redovisa för riksdagen vilka åtgärder som man vidtagit med anledning av tillkännagivandet. Regeringen uttalade i skrivelse 2011/12:75 med hänvisning till riksdagens tillkännagivande att den i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 14 s. 31) redovisat vidtagna och föreslagna åtgärder med avseende på tillkännagivandet från riksdagen. I maj 2011 infördes det en möjlighet att få arbetsmarknadsutbildning i fas 3. Regeringen föreslog också att särskilda resurser skulle tillföras Arbetsförmedlingen så att handläggartätheten skulle öka i sysselsättningsfasen. Vidare föreslog regeringen att ett särskilt anställningsstöd med extra generöst handledarstöd skulle införas under 2012 och 2013. I regleringsbrevet för 2012 fick Arbetsförmedlingen i uppdrag att genomföra de kvalitetshöjande åtgärderna. Genom dessa åtgärder ansåg regeringen att riksdagens tillkännagivande hade tillgodosetts och ansåg att skrivelsen därmed var slutbehandlad.

Motionerna

I fyra enskilda motioner från socialdemokratiska motionärer – *2012/13:A211* av *Hillevi Larsson (S)*, *2012/13:A245* av *Jennie Nilsson (S)*, *2012/13:A266* av *Eva-Lena Jansson* och *Lars Mejern Larsson (båda S)* samt *2012/13:A337* av *Kurt Kvarnström* och *Carin Runeson (båda S)* – yrkas på att fas 3 avskaffas. *Sven-Olof Sällström* och *David Lång (båda SD)* anser enligt vad som framförs i motion *2012/13:A286* att man bör utreda möjligheterna att ersätta fas 3 med ett helt nytt statligt system där deltagare hänvisas till samhällsnyttig verksamhet genom det allmännas försorg. *Olle Thorell (S)* anser i motion *2012/13:A322* att man måste säkerställa att verksamheten i fas 3 i jobb- och utvecklingsgarantin är av sådan karaktär att deltagare inte utnyttjas som reguljär arbetskraft och att uppgifterna är meningsfulla.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i diskussionen om partiernas budgetalternativ redan berört förslag om att avskaffa jobb- och utvecklingsgarantins sysselsättningsfas. Detta krav återkommer även i ett antal enskilda motioner från Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna. Som utskottet ovan anfört vore ett avskaffande av sysselsättningsfasen en förenklad och populistisk lösning på ett komplicerat problem, som väcker nya frågor som inte får svar i motionerna.

Utskottet avstyrker motionerna *2012/13:A211 (S)*, *2012/13:A245 (S)*, *2012/13:A266 (S)*, *2012/13:A286 (SD)*, *2012/13:A322 (S)* och *2012/13:A337 (S)*.

Kunskaps- och kompetensförsörjning

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionerna.
Jämför reservation 11 (S, V).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner från den allmänna motionstiden 2012 om kunskaps- och kompetensförsörjning inom arbetsmarknadspolitiken. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden med hänvisning till regeringens genomförda och aviserade utbildningssatsningar.

Motionerna

Socialdemokraterna anser enligt vad som framförs i motion *2012/13:A392* av *Ylva Johansson m.fl.* att det är dags att bryta upp de vattentäta skott som finns mellan arbetsmarknadsutbildning och reguljär utbildning. Partiet föreslår att Arbetsförmedlingen ges möjlighet att bevilja arbetslösa möjligheter att studera inom den reguljära utbildningen med samma villkor som inom arbetsmarknadsutbildningen (*yrkande 9*). Utbildningen bör kunna bedrivas under maximalt ett läsår. Besluten ska enligt Socialdemokraternas förslag grundas på en individuell bedömning och en individuell handlingsplan där tidigare utbildning, validering av befintlig kompetens och en bedömning av individens jobbchanser efter utbildning ska vara avgörande.

Även *Vänsterpartiet* konstaterar i motion *2012/13:A303* av *Josefin Brink m.fl.* att det reguljära utbildningssystemet inte utnyttjas inom arbetsmarknadspolitiken. Partiet vill därför att det ska vara möjligt att delta i reguljär utbildning med aktivitetsstöd i de fall där den enskilde arbetslöse personen och Arbetsförmedlingen är överens om att det är den bästa vägen till en framtida varaktig anställning (*yrkande 16*). Vänsterpartiet vill att Arbetsförmedlingen ska kunna använda sig av platser vid universitet och högskolor för att den som redan har en högskoleutbildning ska kunna göra kompletteringar som underlättar arbetsmarknadsetablering (*yrkande 17*).

Staten ska enligt *Jonas Gunnarsson m.fl. (S)* i motion *2012/13:Ub261 yrkande 1* spela en aktiv roll när det gäller att stödja kortutbildade i arbetslivets strukturomvandling, t.ex. genom ett nytt kunskapslyft. En kompetensplattform är en regional mötesplats där representanter för arbetslivet och utbildningsanordnare träffas och diskuterar effektiv matchning på arbetsmarknaden, enligt den beskrivning som ges av *Lars Mejern*

Larsson m.fl. (S) i motion *2012/13:N265*. Motionärerna betonar vikten av fler kompetensplattformar (*yrkande 6*). Även vikten av att utreda frågan om generationsväxlingen på arbetsmarknaden framhålls i motionen (*yrkande 8*). *Krister Örnfjäder (S)* pekar i motion *2012/13:A349* på det faktum att vissa arbetsgivare inom vissa sektorer har svårt att få tag på den efterfrågade arbetskraften och menar att det enda sättet att lösa situationen är att fler utbildas för att tillgodose industrins behov av arbetskraft. *Thomas Strand m.fl. (S)* föreslår i motion *2012/13:A280* en realiserad permitteringslösning som inkluderar utbildning. Även Sverige borde införa ett system som möjliggör för företag och anställda att jobba kortvecka kombinerat med utbildning och utveckling. *Thomas Strand* och *Louise Malmström (båda S)* anser enligt vad som framförs i motion *2012/13:A346* att regeringen på ett kraftfullare sätt borde engagera både folkhögskolor och studieförbund i kampen mot arbetslösheten, bl.a. genom att låta regeringens nuvarande folkhögskolesatsning rymma även äldre arbetslösa och innehålla fler moment än studiemotiverande korta kurser.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inte ställa sig bakom Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag i motionerna 2012/13:A392 (S) yrkande 9 respektive 2012/13: A303 yrkandena 16 och 17 om att arbetslösa ska ges möjlighet att studera inom det reguljära utbildningsväsendet med samma villkor som den som genomgår en arbetsmarknadsutbildning har och att Arbetsförmedlingen ska kunna använda sig av platser vid universitet och högskolor. Utskottet anser att det är lämpligt att skilja på utbildningspolitikens respektive arbetsmarknadspolitikens uppgifter, dels eftersom de inte är i alla delar sammanfallande, dels eftersom ansvaret blir mindre tydligt om uppgifterna sammanblandas. Det är också utskottets uppfattning att utbildningar som anvisas genom det arbetsmarknadspolitiska systemet för att undvika inlåsningseffekter bör vara korta, i normalfallet högst sex månader. Det är, för det tredje, enligt utskottets mening en viktig rättviseprincip att inte vissa elever som genomgår en utbildning ska kunna få aktivitetsstöd för sin försörjning medan deras bänkkamrater tvingas ta studielån. Motionerna bör därför avslås i dessa delar.

När det gäller övriga motioner som handlar om kunskaps- och kompetensförsörjning kan utskottet konstatera att regeringen i sitt budgetförslag för 2013 föreslår omfattande satsningar på utbildning motsvarande drygt 18 000 helårsplatser till en kostnad av ca 1,8 miljarder kronor. Antalet personer som kommer att få del av utbildningsplatserna är dock betydligt högre eftersom flera kan dela på en helårsplats. En väsentlig del av de utökade platserna kommer att nå ungdomar, men också andra grupper, så som utrikes födda och långtidsarbetslösa, kommer att kunna ta del av satsningen. Utskottet noterar att regeringens förslag till utbildningssatsningar omfattar utbildningar på olika nivåer. Ju fler utbildningsalternativ som

erbjuds, desto bättre förutsättningar ges enligt utskottets mening för en god matchning mellan individ och utbildning. Huvudprincipen för ytterligare satsningar inom utbildningssystemet bör som utskottet tidigare berört vara att de som utbildar sig finansierar sin försörjning med studiemedel, eftersom ett sådant system ger de studerande tydligare ekonomiska incitament att ta vara på utbildningen. Regeringen föreslår en tillfällig satsning på fler utbildningsplatser inom utbildningssystemet med fokus på gymnasiala yrkesutbildningar för vuxna (yrkesvux), lärlingar inom den gymnasiala vuxenutbildningen (vuxlärling), utbildningsplatser inom yrkeshögskolan och folkhögskolan samt utbildningsplatser till universitet och högskolor. En permanent ökning av antalet platser på civil- och högskoleingenjörsutbildningarna föreslås för att möta näringslivets efterfrågan på ingenjörer. Utskottet välkomnar dessa satsningar som, tillsammans med de satsningar inom arbetsmarknadspolitiken som tidigare diskuterats, enligt utskottets bedömning kommer att bidra till förbättrad matchning och underlätta strukturomvandling på arbetsmarknaden i linje med vad som efterfrågas i motionerna.

När det särskilt gäller frågan om permitteringslösningar som innefattar utbildning noterar utskottet att det i Regeringskansliet den 20 februari 2012 fattades beslut om att ge tre utredare under Finansdepartementet i uppdrag att lämna förslag till ett system för korttidsarbete. Uppdraget ska enligt vad som framförs i budgetpropositionen för 2013 redovisas senast den 1 december 2012. Utskottet ser positivt på att regeringen undersöker möjliga utformningar av ett sådant system, men vill samtidigt understryka att det är tänkt att aktiveras endast i en situation då en mycket svår kris slår mot Sverige.

Slutligen vill utskottet när det gäller frågan om folkhögskolornas roll i arbetet med att motverka arbetslöshet peka på att regeringen i budgetpropositionen för 2013 föreslår att den nuvarande s.k. högskolesatsningen får en utökad målgrupp. I dag kan ungdomar som har fyllt 16 men inte 25 år och som varken har grundläggande högskolebehörighet eller har gymnasieexamen ta del av en kortare, studiemotiverande utbildning i folkhögskolornas regi för att öka sina möjligheter att gå vidare till i första hand studier. Regeringen föreslår att denna folkhögskolesatsning utvidgas till att även omfatta deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin som är över 25 år. Satsningen pågår under 2013 och 2014 och innebär att deltagarna under högst tre månader erbjuds studiemotiverande utbildning. Utskottet anser att det är vällovligt att på detta sätt utöka folkhögskolornas roll i arbetet med att förbereda arbetssökande för att närma sig arbetsmarknaden.

Mot bakgrund av de satsningar som regeringen föreslår och det arbete som i övrigt pågår inom området anser utskottet att motionerna i dessa delar kan avslås i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

Utskottet avstyrker motionerna *2012/13:Ub261 (S) yrkande 1, 2012/13:N265 (S) yrkandena 6 och 8, 2012/13:A280 (S), 2012/13:A303 (V) yrkandena 16 och 17, 2012/13:A346 (S), 2012/13:A349 (S)* och *2012/13:A392 (S) yrkande 9*.

Lönebidrag

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionerna.
Jämför reservation 12 (V) och särskilt yttrande 5 (S).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner från den allmänna motionstiden 2012 om stödformen lönebidrag. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden med hänvisning till bl.a. att pågående beredningsarbete bör avvaktas.

Motionerna

Vänsterpartiet framför i motion *2012/13:A303* av *Josefin Brink m.fl. yrkande 23* att lönebidrag är viktiga för att skapa fler arbeten för personer som behöver särskilt stöd för att kvarstå eller få ett fotfäste på arbetsmarknaden. Partiet vill därför utöka möjligheten för den som har en anställning och drabbas av en funktionsnedsättning att beviljas lönebidrag för att kunna stanna kvar på sin arbetsplats. Liknande förslag framförs i motion *2012/13:A214* av *Kurt Kvarnström* och *Carin Runeson (båda S)* och i motion *2012/13:A373* av *Louise Malmström* och *Billy Gustafsson (båda S)*.

I motion *2012/13:A209* framför *Christer Engelhardt (S)* att regeringen borde se över möjligheten till en höjning av lönebidragstaket. En höjning av lönebidraget och en översyn av övriga stöd som kan underlätta för föreningar och kooperativa och sociala företag att anställa personer med funktionshinder föreslås också av *Lennart Axelsson (S)* i motion *2012/13:A313*. Även *Gunnar Sandberg m.fl. (S)* förordar en höjning av lönebidragstaket i motion *2012/13:A282*, inledningsvis för dem som arbetar i allmännyttiga organisationer. Liksom motionärerna bakom motion 2012/13:A282 diskuterar *Désirée Pethrus* och *Anders Sellström (båda KD)* i motion *2012/13:A228* bl.a. problemet för föreningslivet att ha råd att ta emot lönebidragsanställda, men pekar ut kravet på kollektivavtal som en försvårande faktor. *Désirée Pethrus* och *Emma Henriksson (båda KD)* framför i motion *2012/13:A205* kravet att regeringen skyndsamt utreder möjligheten att höja åldersgränsen för lönebidrag och arbetstekniska hjälpmedel.

Utskottets ställningstagande

Lönebidrag är ett ekonomiskt stöd till arbetsgivare åt personer som har funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga och som anvisats anställning hos arbetsgivaren. I Arbetsförmedlingens återrapport Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga – 11 a och b från den 15 juni 2012 redovisas att sammansättningen av gruppen anställda

med lönebidrag inte har förändrats nämnvärt mellan 2008 och första tertialen 2012. Antalet har minskat från ca 70 000 personer till ca 48 000 personer. Denna minskning av antalet anställningar med lönebidrag förklaras med att antalet trygghetsanställningar ökat i motsvarande grad. Fördelningen mellan könen är ungefär 60 procent män och 40 procent kvinnor. Flertalet är mellan 30 och 54 år. Väldigt få är under 30 år. En stor andel är inrikes födda. Andelen utrikes födda har ökat något.

Ett antal motioner har väckts gällande olika frågor om lönebidrag, exempelvis om nivån på den bidragsgrundande lönekostnaden, om möjligheten att lämna stöd till redan anställda och om möjligheten att bevilja lönebidragsanställning till personer över 65 år. Utskottet noterar att den s.k. FunkA-utredningen i sitt betänkande Sänkta trösklar – högt i tak (SOU 2012:31) föreslår en större reform av de arbetsmarknadspolitiska stöden till personer med funktionsnedsättning. Reformen skulle innebära att ett antal stödformer, däribland lönebidrag, avskaffades och ersattes av två nya former av lönestöd: lönestöd för utveckling och lönestöd för trygghet.

När det gäller frågan om nivån på den bidragsgrundande lönekostnaden och mindre arbetsgivares ekonomiska möjligheter att ta emot lönebidragsanställda, som med lite olika vinkel tas upp i fyra motioner, noterar utskottet att Statskontoret i sin rapport 2011:34 Subventionerade anställningar – En kartläggning redovisar att den bidragsgrundande lönekostnaden successivt höjts från 13 700 till 15 200 kronor den 1 juli 2005 och till 16 700 kronor den 1 januari 2007. Medellönen för personer anställda med lönebidrag har stigit från ca 17 000 kronor 2005 till ca 20 000 kronor 2010. Den faktiska subventionsgraden, som beror dels på Arbetsförmedlingens beslut om bidragsnivå dels på den anställdes månadslön, var 56 procent 2010. Det genomsnittliga bidraget per månad och heltidstjänstgörande för lönebidrag var 2010 ca 14 900 kronor. Utskottet noterar vidare att det i FunkA-utredningens betänkande (SOU 2012:31 s. 313 ff.) förordas en höjning av taket för den bidragsgrundande lönekostnaden för de lönestöd som utredningen föreslår ska ersätta, bl.a. lönebidragen. Utredningen gör bedömningen att gapet mellan den bidragsgrundande lönekostnaden och de anställdas faktiska lönenivå medför att sambandet i princip är obefintligt mellan bidragets storlek till arbetsgivaren och arbetstagarens grad av nedsatt arbetsförmåga. För att öka legitimiteten för de särskilda lönestöden och möjliggöra fler anställningar för personer med funktionsnedsättning behöver sambandet stärkas mellan individens arbetsförmåga och lönesubventionens storlek. Utredningen föreslår därför att den lönestödsgrundande lönekostnaden ska uppgå till en bruttolön om högst 0,45 prisbasbelopp. År 2012 motsvarar detta 19 800 kronor per månad. Utskottet kan konstatera att FunkA-utredningens förslag i sin helhet skulle innebära stora förändringar av stöden för personer med funktionsnedsättnings möjligheter att delta på arbetsmarknaden. Remissbehandlingen av betänkandet har nyligen avslutats och ärendet bereds nu inom Arbetsmarknadsdepartementet. Utskottet anser att beredningen bör avvaktas.

När det gäller motionerna 2012/13:A214 (S), 2012/13:A303 (V) yrkande 23 och 2012/13:A373 (S) i vilka det föreslås att en anställd som drabbas av funktionsnedsättning ska kunna få lönebidrag för att behålla anställningen noterar utskottet att FunkA-utredningen föreslår (SOU 2012:31 s. 316) att de lönestöd som ska ersätta lönebidrag kan lämnas till befintlig arbetsgivare som fullgjort sin rehabiliteringsskyldighet för en arbetstagare vars arbetsförmåga försämrats under pågående anställning. Utskottet anser även i denna del att beredningen av utredningens förslag bör avvaktas.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motioner om möjligheten till lönebidragsanställning efter 65 år, senast i förra årets budgetbetänkande (2011/12:AU2). I denna fråga finns tillkännagivanden från riksdagen till regeringen (bet. 1999/2000:AU1, rskr. 1999/2000:83 och bet. 2005/06: AU1, rskr. 2005/06:109). Det första tillkännagivandet hade koppling till den ändring i LAS som innebar att rätten att stanna kvar i anställningen höjdes till 67 år. Tillkännagivandena utgick från utskottets uppfattning att en anvisning för en person som fyllt 65 år i allmänhet inte är motiverad, men att det inte skulle kunna uteslutas att bedömningen i något fall blev den motsatta. Utskottet konstaterade också att någon ändring av gällande regler inte skulle behövas för det fallet. I budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 14 s. 19) redovisade regeringen sin bedömning med anledning av det senare tillkännagivandet. Regeringen ansåg att frågan om vem som ska ha rätt till ett arbetsmarknadspolitiskt program måste bedömas utifrån det övergripande målet att bryta utanförskapet för dem som står längst från arbetsmarknaden och att de arbetsmarknadspolitiska resurserna i första hand ska riktas till dessa arbetssökande. Regeringen tillade att de personer som det nu gällde normalt inte tillhör denna grupp. När frågan behandlades förra året instämde utskottet i regeringens uttalande. Utskottet står fortfarande fast vid detta ställningstagande. Utskottet anser inte heller att det finns skäl att höja åldersgränsen för arbetstekniska hjälpmedel.

Utskottet avstyrker motionerna *2012/13:A205 (KD), 2012/13:A209 (S), 2012/13:A214 (S), 2012/13:A228 (KD), 2012/13:A282 (S), 2012/13:A303 (V) yrkande 23, 2012/13:A313 (S)* och *2012/13:A373 (S)*.

Sociala företag och arbetskooperativ

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionerna.
Jämför reservation 13 (V).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner från den allmänna motionstiden 2012 om sociala företag och arbetskooperativ. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden med hänvisning till bl.a. att pågående beredningsarbete bör avvaktas.

Motionerna

Vänsterpartiet påpekar i motion *2012/13:A303* av *Josefin Brink m.fl.* att sociala arbetskooperativ har visat sig nå goda resultat med ökad livskvalitet för dem som deltagit i dem. Kostnaden är dessutom låg jämfört med traditionella behandlingsmetoder. Verksamhetsformen ger möjligheter för personer som annars har mycket små chanser att få anställning eller starta eget. Partiet vill därför att möjligheten till direkt statligt stöd till sociala arbetskooperativ ska ses över (*yrkande 25*). Det finns enligt Vänsterpartiet också andra verksamheter som visat sig fungera för att personer med psykiska funktionsnedsättningar ska kunna få in en fot på arbetsmarknaden, t.ex. den verksamhet som Fountain House arbetar med. Partiet vill att Arbetsförmedlingen får i uppdrag att tillsammans med intresseorganisationer se över förutsättningarna för att teckna avtal med olika anordnare om arbeten där personer med psykiska funktionsnedsättningar kan få möjlighet att prova på att arbeta under trygga former (*yrkande 26*). För att fler ska kunna erbjudas möjlighet att delta i denna verksamhet behöver enligt Vänsterpartiets mening socialförsäkringarna bli flexiblare när det gäller arbetstider och möjligheten att pröva arbete eller studier utan att riskera att falla ur försörjningssystemet (*yrkande 27*).

Kerstin Engle m.fl. (S) framför i motion *2012/13:Ub443 yrkande 4* att man bör se över det statliga stödet till arbetsintegrerande sociala företag. *Christer Adelsb m.fl. (S)* menar i motion *2012/13:N349* att det bör uppmärksammas att det sociala företagandet har stora möjligheter att bli ett komplement till andra arbetsmarknadspolitiska insatser (*yrkande 1*). Motionärerna anser också att Arbetsförmedlingen på olika sätt borde ges möjlighet att öka legitimiteten för arbetsintegrerande sociala företag (*yrkande 6*). *Christer Adelsbo m.fl. (S)* anser i motion *2012/13:A239* att regeringen bör skapa förutsättningar för långtidsarbetslösa, långtidssjukskrivna och personer som får ekonomiskt bistånd att bli företagare. *Christer Adelsbo m.fl. (S*) föreslår i motion *2012/13:A277* att lämpliga myndigheter – som Svenska ESF-rådet, Arbetsförmedlingen och Tillväxtverket – bör medverka till att kompetensutveckla de arbetsintegrerande sociala företagen så att de kan utnyttja regionala tillväxtsatsningar.

Utskottets ställningstagande

I motionerna 2012/13:Ub443 (S) yrkande 4, 2012/13:N349 (S) yrkandena 1 och 6, 2012/13:A239 (S), 2012/13:A277 (S) samt 2012/13:A303 (V) yrkandena 25–27 tas olika aspekter på sociala företag upp. Utskottet har vid ett flertal tillfällen framhållit att sociala företag kan spela en viktig roll i arbetsmarknadspolitiken (senast i bet. 2011/12:AU2). Företagen kan vara av olika karaktär där arbetsinsatsen i hög grad anpassas till medarbetarnas förmåga och behov av stöd. Majoriteten av medarbetarna i arbetsintegrerande sociala företag är personer som t.ex. på grund av funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, långtidssjukskrivning eller långtidsarbetslöshet inte fått möjlighet att etablera sig på eller förlorat kontakten med arbetsmarknaden.

Utskottet anser att sociala företag kan underlätta inträdet i arbetslivet för de människor som bedöms ha svårast att klara konkurrensen på den reguljära arbetsmarknaden. De kan även bidra till att integrera människor i samhället och arbetslivet. Sociala företag kan även göra det möjligt för dem som står längst från arbetsmarknaden att bli entreprenörer och företagare.

Utskottet välkomnar att regeringen den 22 april 2010 fattade beslut om en handlingsplan för arbetsintegrerande sociala företag. Handlingsplanen består av insatser för att stärka samverkan mellan olika aktörer inom närings-, social-, socialförsäkrings-, arbetsmarknads- och finansområdena. Det handlar bl.a. om att tydliggöra möjligheterna till ekonomiskt stöd, undersöka olika finansieringsmodeller och kartlägga hinder och möjligheter för sociala företag att delta i offentlig upphandling. Av handlingsplanen framgår bl.a. att det i dag saknas en grundläggande reglering för arbetsintegrerande sociala företag. Därför framför regeringen i handlingsplanen att det finns behov av en förordning om arbetsintegrerande sociala företag som är en förutsättning för användningen av EU:s allmänna gruppundantagsförordning för statligt stöd (förordning [EG] nr 800/2008). En förordning skulle enligt regeringen dessutom fastställa en definition av arbetsintegrerande sociala företag och på så sätt legitimera och lyfta upp arbetsintegrerande sociala företag som viktiga aktörer för Sveriges utveckling och välmående. Arbetet med förordningen pågår inom Regeringskansliet.

Den 31 mars 2011 lämnade Tillväxtverket en rapport med anledning av regeringens handlingsplan som utarbetats i samarbete med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting och företrädare för sociala företag. Rapporten innehåller de underlag som regeringen efterfrågat avseende anordnarstöd till arbetsintegrerande sociala företag, de ersättnings- och bidragsformer som kan användas till verksamma i företagen och en översyn av formerna för samverkan. I rapporten lyfts också problem och hinder i de nuvarande formerna och förslag inför framtiden fram.

Utskottet noterar också att Tillväxtanalys i december 2011 överlämnade en rapport med anledning av ett regeringsuppdrag i handlingsplanen som bl.a. gällde att kartlägga arbetsintegrerande sociala företags användning och behov av statligt finansieringsstöd. Tillväxtanalys föreslog i rapporten bl.a. att regeringen borde ge Tillväxtverket i uppdrag att upprätthålla ett manuellt register över arbetsintegrerande sociala företag, att de befintliga stödförordningarna för företagsstöd inte borde justeras i syfte att underlätta för arbetsintegrerande sociala företag att hitta finansiering samt att en djupare analys genomföras för att undersöka möjligheterna att utforma ett riktat stöd till de sociala företagen i syfte att underlätta för dessa att hitta finansiering.

Den 1 april 2010 publicerades en ny handbok i form av en webbplats (Sofisam) om samarbetet mellan myndigheter och arbetsintegrerande sociala företag. Den riktar sig i första hand till anställda på Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan och i kommuner som i sitt arbete kan använda sig av sociala företag som blivande arbetsgivare eller utförare av arbetsträning m.m. Syftet med handboken är att underlätta för arbetsintegrerande sociala företag.

I detta sammanhang kan slutligen nämnas att sociala företags möjlighet att delta i offentliga upphandlingar berördes i Upphandlingsutredningens delbetänkande På jakt efter den goda affären – Analys och erfarenheter av den offentliga upphandlingen (SOU 2011:73).

Utskottet välkomnar regeringens och myndigheternas omfattande arbete på detta område. Utskottet anser att beredningen av bl.a. finansieringsfrågan bör avvaktas.

Utskottet avstyrker motionerna *2012/13:Ub443 (S) yrkande 4, 2012/13:N349 (S) yrkandena 1 och 6, 2012/13:A239 (S), 2012/13:A277 (S)* och *2012/13:A303 (V) yrkandena 25–27*.

Arbetshjälpmedel och andra insatser för personer med funktionsnedsättning

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionerna.

Jämför reservationerna 14 (MP) och 15 (V) samt särskilt yttrande 6 (S).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner från den allmänna motionstiden 2012 om insatser för personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden med hänvisning till bl.a. att pågående utredningsarbete inte bör föregripas.

Motionerna

Den nuvarande uppdelningen av ansvar mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan gör enligt *Vänsterpartiets* bedömning i motion *2012/13: A303* av *Josefin Brink m.fl. yrkande 21* att processen kring arbetstekniska hjälpmedel och arbetsplatsanpassning är orättvis, onödigt byråkratisk och komplicerad för den enskilda personen. Partiet föreslår därför att en myndighet ges det fulla ansvaret för alla arbetshjälpmedel. Ansvaret ska omfatta alla personer med funktionsnedsättning oavsett om personen har arbete, söker arbete eller är placerad i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Agneta Luttropp och *Mats Pertoft (båda MP)* föreslår i motion *2012/13: A236* att Arbetsförmedlingen ska erbjuda ungdomar med funktionsnedsättning arbetsinriktad rehabilitering. Motionärerna föreslår dels en utredning som undersöker möjligheter till riktad arbetsanpassad rehabilitering för unga med funktionsnedsättning (*yrkande 1*), dels en utredning med uppdrag att ta vara på de exempel som finns om arbetsinriktad rehabilitering och undersöka möjligheter att starta en sådan verksamhet i hela landet (*yrkande 2*). I motion *2012/13:A296* av *Finn Bengtsson m.fl. (M) yrkande 2* framförs att regeringen bör göra en översyn av regelverket för att underlätta för funktionshindrade och nyanlända invandrare att få anställning i företag. Minskade arbetsgivaravgifter och avlastning av sjuklöneansvar för arbetsgivare nämns som exempel på viktiga sådana åtgärder. *Edward Riedl (M)* föreslår i motion *2012/13:A380* ett antal insatser för att stärka arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om arbetshjälpmedel som väcks i Vänsterpartiets motion 2012/13:A303 noterar utskottet att Försäkringskassan kan bevilja bidrag till arbetshjälpmedel för att individen ska kunna återgå i arbete vid sjukskrivning eller kunna fortsätta att arbeta trots en funktionsnedsättning. Försäkringskassan kan också ge bidrag till reparationer av arbetshjälpmedel och bidrag till arbetsgivaren för anpassning av arbetsplatsen. Bidrag till individuella arbetshjälpmedel kan ges till arbetsgivare, anställda och egna företagare. Bidraget kan betalas ut till och med månaden innan individen fyller 67 år. Bidrag kan emellertid bara betalas ut för arbetshjälpmedel och anpassningar som inte ingår i arbetsgivarens ansvar för en god arbetsmiljö enligt AML. Den som har en funktionsnedsättning och börjar en ny anställning kan få bidrag till arbetshjälpmedel från Arbetsförmedlingen i ett år. När ett år har gått övertar Försäkringskassan ansvaret enligt vad som ovan anförts. Arbetsförmedlingen har dock alltid ansvaret för bidrag till arbetshjälpmedel för den som har en anställning med lönebidrag eller skyddad anställning hos en offentlig arbetsgivare. Utgångspunkten för Arbetsförmedlingens insatser är att de ska vara arbetsmarknadspolitiskt motiverade. Praxis är mot den bakgrunden att bidrag till arbetshjälpmedel i regel inte beviljas en person som fyllt 65 år.

Utskottet ser anledning att göra Vänsterpartiet uppmärksammat på att regeringen den 4 april 2012 beslutade om tilläggsdirektiv till den s.k. FunkA-utredningen rörande bl.a. en översyn om regelverket om arbetshjälpmedel. Utredaren ska bl.a.

- analysera förutsättningarna för och bedöma lämpligheten av en samordning av regelverket om stöd till arbetshjälpmedel
- ta ställning till om en myndighet bör ha ett samlat ansvar för handläggningen av ärenden som rör arbetshjälpmedel
- lämna de förslag, inklusive fullständiga förslag till författningsändringar, som uppdraget kan föranleda
- samråda med Utredningen om översyn av pensionsrelaterade åldersgränser och möjligheter för ett längre arbetsliv (dir. 2011:34) när det gäller frågan om åldersgränser i regelverket.

Hälso- och sjukvårdshuvudmännens ansvar när det gäller hjälpmedel som en person med en funktionsnedsättning behöver för sin dagliga livsföring omfattas inte av uppdraget. Uppdraget ska redovisas senast den 28 december 2012. Utskottet anser inte att utredningens ställningstagande bör föregripas.

I motionerna 2012/13:A296 (M), 2012/13:A380 (M) och 2012/13:A236 (MP) yrkas på nya insatser för bl.a. personer med funktionsnedsättning respektive specifikt för unga med funktionsnedsättning. Utskottet delar grundtanken i motionerna, nämligen att mer kan och bör göras för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning. Utskottet vill i sammanhanget peka på att regeringen i budgetpropositionen för 2013 lämnar förslag om bl.a. en utökning av platserna med särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS) och om att ge möjlighet att kombinera personligt biträde med utvecklingsanställning och trygghetsanställning för att minska trösklarna för arbetsgivare som vill anställa en arbetssökande med funktionsnedsättning. Utskottet vill också peka på att FunkA-utredningen i sitt betänkande (SOU 2012:31) lämnat ett stort antal förslag, inte minst sådana som syftar till att underlätta arbetsmarknadsinträdet för unga med funktionsnedsättning. Förslagen har remissbehandlats och bereds nu inom Regeringskansliet. Utskottet välkomnar regeringens satsningar och anser att beredningen av FunkA-utredningens förslag bör avvaktas.

Utskottet avstyrker motionerna *2012/13:A236 (MP) yrkandena 1 och 2, 2012/13:A296 (M) yrkande 2, 2012/13:A303 (V) yrkande 21* och *2012/13:A380 (M)*.

Rörlighet mellan de nordiska arbetsmarknaderna

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionen.

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt en motion från den allmänna motionstiden 2012 om hinder för rörlighet mellan de nordiska arbetsmarknaderna. Utskottet avstyrker motionen med hänvisning till att den är väl tillgodosedd genom pågående arbete.

Motionen

Eva Sonidsson och *Sven-Erik Bucht (båda S)* konstaterar i motion *2012/13: A230* att de nordiska länderna alltmer blir en gemensam arbetsmarknad, varför det är viktigt att underlätta rörligheten dem emellan. Det är angeläget att kvarvarande hinder, gällande exempelvis trygghet vid arbetslöshet och vid sjukdom och arbetsresor, snarast undanröjs så att människor enklare kan röra sig mellan länderna och bo och arbeta i olika nordiska länder på lika villkor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar ambitionen i motion 2012/13:A230 (S) om att utveckla det nordiska samarbetet i syfte att motverka gränsöverskridande problem och underlätta rörligheten på en alltmer växande nordisk arbetsmarknad.

Utskottet uppmärksammar att de nordiska samarbetsministrarna i oktober 2007, med utgångspunkt i de nordiska statsministrarnas beslut i Punkaharju i juni 2007 om att ”med alla medel undanröja de svårigheter som medborgarna kan stöta på i det nordiska umgänget”, konkretiserade statsministrarnas beslut genom att upprätta ett s.k. Gränshinderforum för arbetet med att undanröja gränshinder i Norden. Forumet leds av en utsedd ordförande, tillsammans med Nordiska ministerrådets generalsekreterare. Forumets arbete bygger på en konstruktiv dialog med ländernas politiska institutioner och administrativa organ med syfte att förenkla för enskilda nordbor och företag.

Parlamentariska socialförsäkringsutredningen överlämnade den 15 november 2011 betänkandet I gränslandet – Social trygghet vid gränsarbete i Norden (SOU 2011:74) till regeringen. Utredningen hade i uppdrag att göra en analys av hur försäkringssystemen vid sjukdom och arbetslöshet fungerar för personer som bor och arbetar i olika nordiska länder och redogöra för vilka möjligheter det fanns att göra anpassningar i förhållande till angränsande länders system. Utredningen konstaterar att för gränshinder som beror på otydlighet i hur regelverken ska tolkas eller på bristande

information och samverkan mellan involverade aktörer kan hindren endast lösas på annat sätt än genom rättslig reglering. Utredningen lämnade emellertid ett par förslag till förändringar på arbetslöshetsförsäkringsområdet.

Utskottet noterar också att en ny överenskommelse om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för åren 2012–2015 undertecknades den 23 november 2011. Stiftelsen Utbildning Nordkalotten bildades 1990 av Sverige, Norge och Finland och tillhandahåller arbetsmarknadsutbildningar för deltagare från de tre länderna.

Utskottet vill slutligen framhålla att Sverige under 2013 kommer att vara ordförandeland i Nordiska ministerrådet. Av det program för det svenska ordförandeskapet som presenterades den 31 oktober 2012 framgår att arbetet med att undanröja gränshinder mellan de nordiska länderna är en av det nordiska samarbetets högst prioriterade uppgifter. Målet är att i möjligaste mån avskaffa de hinder som försvårar för nordiska medborgare att arbetspendla, studera eller bosätta sig i ett annat nordiskt land. Även hinder som påverkar möjligheten att bedriva näringsverksamhet över gränserna bör avskaffas. Arbetet med att minska antalet gränshinder bidrar till ökad tillväxt och ökat välstånd. Det förstärker samhörigheten mellan nordiska medborgare och bidrar till att öka intresset för utländska investeringar i den nordiska regionen. Utskottet noterar vidare att Nordiska ministerrådet under 2012 har inlett en översyn av hur det nordiska gränshinderarbetet bedrivs. Översynen syftar bl.a. till att förbättra samordningen mellan gränshinderarbetets befintliga och nya aktörer. På grundval av översynen kommer förslag att utarbetas i syfte att effektivisera arbetet mot gränshinder. En nordisk expertgrupp på myndighetsnivå presenterade på en ministerkonferens den 19 april 2012 rapporten Gränshinder i Norden som behandlar nordiska gränshinder inom arbetslivsområdet och det sociala området. Bland förslagen som rörde arbetsmarknadsområdet kan nämnas sådana som gällde arbetspraktik i ett annat land, bidrag till resor till anställningsintervjuer i ett annat land och oönskade konsekvenser i arbetslöshetsersättningssystemen. Utskottet har fått veta att ett arbete har inletts för att se över expertgruppens lösningsförslag och att Sverige under sitt ordförandeskap kommer att följa upp detta arbete.

Utskottet är positivt till det arbete som pågår i olika forum för att minska gränshinder mellan de nordiska länderna. Utskottet välkomnar också att gränshinderfrågorna kommer att vara högt prioriterade under det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet och ser fram emot att arbetet i ministerrådet ska leda till ytterligare framsteg.

Utskottet finner de krav som uppställs i motion *2012/13:A230 (S)* väl tillgodosedda och anser att motionen därför kan avslås.

Olycksfallsstatistik, m.m.

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionerna.
Jämför reservation 16 (S, MP, V).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner från den allmänna motionstiden 2012 om bl.a. registrering av arbetsplatsolyckor. Utskottet avstyrker samtliga motioner, bl.a. mot bakgrund av att pågående utredningsarbete inte bör föregripas.

Bakgrund

Arbetsmiljöverket bildades 2001 genom att Yrkesinspektionen och Arbetarskyddsstyrelsen gick samman och bildade en enda myndighet. Av förordningen (2007:913) med instruktion för Arbetsmiljöverket ansvarar verket för bl.a. tillsynen över att arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen följs. Vidare ska verket meddela föreskrifter och allmänna råd med stöd av arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen, ansvara för officiell statistik, ansvara för ett informationssystem om arbetsskador där skillnader i arbetsskador mellan kvinnor och män särskilt ska belysas, följa utvecklingen på arbetsmiljöområdet samt ta de initiativ som detta ger anledning till och utarbeta och sprida information inom arbetsmiljöområdet.

Grunden i arbetsmiljölagstiftningen finns i AML. AML är en utpräglad ramlag som trädde i kraft den 1 juli 1978. Den kompletteras av arbetsmiljöförordningen (1977:1166). Därutöver meddelar Arbetsmiljöverket mer detaljerade bestämmelser i form av föreskrifter och allmänna råd som publiceras i verkets författningssamling AFS.

Arbetsmiljöfrågor kan också regleras i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter på central eller lokal nivå. På området förekommer också olika EU-direktiv. En del av dessa direktiv har lett till ändringar i AML. Till stor del har dock genomförandet skett genom föreskrifter från tidigare Arbetarskyddsstyrelsen och fr.o.m. 2001 från Arbetsmiljöverket.

Motionerna

Miljöpartiet anser i motion *2012/13:A395 yrkande 3 i denna del* av *Gunvor G Ericson m.fl.* att AML bör ses över så att den tydligt anpassas efter både kvinnodominerade och traditionellt mansdominerade arbetsplatser. Det finns tydliga regelverk som rör byggnadsverksamhet, men inom vård, skola och omsorg finns få regler och AML bör därför ses över.

Vänsterpartiet vill i motion *2012/13:A202* av *Josefin Brink m.fl.* att alla tillbud och olyckor som sker på svensk arbetsmarknad ska rapporteras till Arbetsmiljöverket som ska ha skyldighet att registrera dem (*yrkande 10*). Det är inte bara av stor vikt för det förebyggande arbetsmiljöarbetet utan även för arbetsmiljöforskningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill betona betydelsen av ett systematiskt arbetsmiljöarbete som integreras i verksamhetens planering, styrning och drift. Insatser inom arbetsmiljöområdet ska förebygga ohälsa och olycksfall och i övrigt skapa en god arbetsmiljö. Det ska också finnas möjlighet för de anställda att utvecklas och känna trygghet på arbetsplatsen. En god arbetsmiljö och ett bra arbetsmiljöarbete innebär ett arbetsliv där fler får möjlighet att träda in på arbetsmarknaden och där färre slås ut i förtid. På arbetsmiljöområdet är lagstiftning det huvudsakliga medlet för att slå fast de grundläggande kraven på arbetsmiljön och arbetsmiljöarbetet.

Med anledning av Miljöpartiets motionsyrkande 2012/13:A395 yrkande 3 i denna del vill utskottet peka på att Arbetsmiljöverket av regeringen har fått ett uppdrag om en flerårig satsning för att utveckla och förbättra kvinnors arbetsmiljö. Syftet är att öka kunskaperna om kvinnors arbetsmiljö och förebygga ohälsa och utslagning på grund av belastningsskador. Flera stora nationella tillsynsinsatser ska genomföras. Kvinnor svarar i dag för en större andel av sjukfrånvaron än män. Fler kvinnor än män tvingas på grund av hälsoskäl lämna sina jobb i förtid. Skador i leder och muskler ligger bakom hela 44 procent av kvinnors anmälda arbetssjukdomar och är den främsta orsaken till sjukfrånvaro och utslagning från arbetslivet. De medför stora kostnader för samhälle, företag och individer. Inom ramen för satsningen kommer Arbetsmiljöverket att samla och sprida kunskap om hur belastningsskador kan förebyggas. Det sker genom kommunikationsinsatser, seminarier och konferenser. Bättre inspektionsmetoder ska utvecklas för att tidigt upptäcka och förebygga riskerna för belastningsskador. Uppdraget ska redovisas i en slutrapport våren 2015. Detta arbete bör avvaktas innan eventuella lagändringar övervägs.

När det gäller frågan om statistik som Vänsterpartiet tar upp i sin motion 2012/13:A202 yrkande 10 noterar utskottet att det formellt sett är EU:s regelverk som styr hur statistiken förs i medlemsländerna. För att undvika dubbelregistrering ska en och samma olycka bara tas med i statistiken en gång. Därför registreras inte alla olyckor som faktiskt inträffar i Sverige i den svenska statistiken. Till exempel ingår inte olyckor som drabbar tillfälligt utstationerade arbetstagare som utför arbete i Sverige. Dessvärre framgår av Arbetsmiljöstatistik Rapport 2012:2 att personer som tillfälligt utför arbete i Sverige och som har en utländsk arbetsgivare anses ha ökat under senare år. Det finns ingen tillförlitlig statistik över skador i denna grupp då de inte omfattas av den svenska arbetsskadeförsäkringen

och en arbetsskadeanmälan därmed inte behöver göras till den svenska Försäkringskassan. Uppgifterna som finns om antalet dödsolyckor för utländsk arbetskraft är däremot tämligen tillförlitliga. Åren 2009–2011 var det sammanlagt 16 dödsolyckor, av totalt 171, som drabbade personer anställda inom utländska företag som kom till Arbetsmiljöverkets kännedom. Vanligast är fartygsolyckor samt olyckor i trafiken och på byggarbetsplatser. Regeringen har nyligen tillsatt en parlamentarisk kommitté om utstationering på svensk arbetsmarknad (dir. 2012:92). Av direktiven framgår bl.a. att kommittén ska utvärdera och bedöma tillämpningen av Arbetsmiljöverkets uppgift att tillhandahålla information och arbetstagarorganisationernas skyldighet att lämna in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket. Verket ska vid behov föreslå lagändringar och andra åtgärder. Utskottet anser att pågående arbete inte bör föregripas.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts anser utskottet att motionerna *2012/13:A202 (V) yrkande 10* och *2012/13:A395 (MP) yrkande 3 i denna del* bör avslås.

Medlingsinstitutets uppdrag

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionen.
Jämför reservation 17 (V).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt en motion från den allmänna motionstiden 2012 om Medlingsinstitutets uppdrag. Utskottet avstyrker motionen med hänvisning till att den får anses skäligen tillgodosedd genom pågående arbete.

Bakgrund

Medlingsinstitutet inrättades 2000 efter regeringens förslag i proposition 1999/2000:32 Lönebildning för full sysselsättning. Medlingsinstitutet blev 2006 föremål för en utvärdering som resulterade i betänkandet God sed vid lönebildning – Utvärdering av Medlingsinstitutet (SOU 2006:32).

Enligt förordningen (2007:912) med instruktion för Medlingsinstitutet ansvarar institutet för den statliga medlingsverksamheten och har till uppgift att verka för en väl fungerande lönebildning. Utöver de uppgifter som följer av MBL ska Medlingsinstitutet bl.a. samråda med parterna om de samhällsekonomiska förutsättningarna för förhandlingarna och utifrån de rapporter om samhällsekonomin som Konjunkturinstitutet upprättar uppmärksamma lönebildningsproblem och tillvarata och upprätthålla den samsyn som finns på arbetsmarknaden om den konkurrensutsatta sektorns

lönenormerande roll. Medlingsinstitutet ska också analysera löneutvecklingen från ett jämställdhetsperspektiv och följa frågan om diskriminering i lönesättningen på andra grunder än kön. Medlingsinstitutet ska vidare vid sina överläggningar med arbetsmarknadens parter om kommande och pågående avtalsförhandlingar fästa uppmärksamheten på vikten av att de centrala kollektivavtalen konstrueras så att de främjar de lokala parternas arbete med lönefrågor ur ett jämställdhetsperspektiv. Institutet ska i detta arbete samråda med Diskrimineringsombudsmannen.

Motionen

Vänsterpartiet anser i motion *2012/13:A219 yrkande 1* av *Josefin Brink m.fl.* att Medlingsinstitutets uppdrag bör förändras. Medlingsinstitutets uppdrag är att bidra till en väl fungerande lönebildning, där den konkurrensutsatta industrin sätter märket för löneökningstakten. Myndigheten ska även verka för jämställda löner. Partiet menar att det är uppenbart att de båda målen i praktiken kommit att stå i motsättning till varandra.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inleda med att slå fast att lönebildningen har en avgörande betydelse för konkurrenskraft, sysselsättning, inflation och andra viktiga delar av den samhällsekonomiska utvecklingen. En väl fungerande lönebildning kännetecknas av att mål som hög sysselsättning, prisstabilitet och en god reallönetillväxt blir möjliga att förena.

Utskottet vill med anledning av Vänsterpartiets motion framhålla att vissa förhållanden som är viktiga för jämställdheten i arbetslivet inte vare sig kan eller ska vara föremål för politisk styrning. Utskottet värnar den svenska modellen där parternas ansvar för lönebildningen genom att träffa kollektivavtal är en grundpelare. Statens roll inskränker sig till att skapa förutsättningar genom att lägga grunden för regelverket. Medlingsinstitutets uppgifter anges i dess instruktion där det bl.a. framgår att myndigheten ska *verka för* en väl fungerande lönebildning, i det ingår också att *tillvarata och upprätthålla* den samsyn som finns på arbetsmarknaden om den konkurrensutsatta sektorns lönenormerande roll. Myndigheten har också som uppgift att *analysera* löneutvecklingen från ett jämställdhetsperspektiv. Vidare ska Medlingsinstitutet i sina överläggningar med arbetsmarknadens parter *fästa uppmärksamheten på vikten* av att de centrala kollektivavtalen konstrueras så att de främjar de lokala parternas arbete med lönefrågor ur ett jämställdhetsperspektiv.

Utskottet vill betona att det i ett läge med ökande varsel, primärt inom den konkurrensutsatta sektorn, är av stort värde att Sverige har en lönebildningsmodell där den konkurrensutsatta sektorn är lönenormerande. När varsel riskerar att leda till uppsägningar och arbetslöshet är värnandet av en ansvarsfull lönebildning viktigare än någonsin. Även om detta ansvar är och bör vara parternas har Medlingsinstitutet spelat en betydelsefull, stöd-

jande roll i bevarandet av den svenska lönebildningsmodellen. Utskottet anser inte att Medlingsinstitutets möjlighet att stödja parterna bör försvagas genom att myndighetens uppdrag görs mindre tydligt. Utskottet kan inte heller se att myndighetens uppgifter enligt instruktionen innebär en sådan inneboende motsättning som Vänsterpartiet gör gällande i sin motion.

Utskottet värdesätter att regeringen har tillsatt Delegationen för jämställdhet i arbetslivet (dir. 2011:80). Delegationen ska sammanställa och tillgängliggöra kunskap om kvinnors och mäns olika villkor och möjligheter i arbetslivet liksom om de förhållanden som är grunden för dessa skillnader. Delegationen ska också stimulera till debatt om hur jämställdhet i arbetslivet kan främjas och lämna förslag på insatser som kan främja jämställdhet i arbetslivet och minska lönegapet mellan kvinnor och män. Uppdraget ska slutredovisas till regeringen senast den 24 oktober 2014. Utskottet anser att delegationens arbete bör avvaktas och att motionen får anses skäligen tillgodosedd.

Slutsatsen av det anförda blir att något initiativ från riksdagens sida inte kan anses påkallat med anledning av motion *2012/13:A219 (V) yrkande 1*, som därför bör avslås.

Rehabiliteringsinsatser

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionerna.
Jämför reservation 18 (S).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner från den allmänna motionstiden 2012 om rehabilitering. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Motionerna

Socialdemokraterna gör i motion *2012/13:A392* av *Ylva Johansson m.fl. yrkande 16* bedömningen att nya och helt andra möjligheter än hittills måste erbjudas personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och som har behov av stöd och insatser inom ett flertal områden till följd av en komplex problemsituation där arbetslöshet ingår som en del. Genom att slå samman delar av Arbetsförmedlingen och delar av Försäkringskassan samt tillföra nya resurser till en gemensam organisation vill partiet erbjuda människor en samlad och individuellt utformad handlingsplan för att komma in på eller tillbaka till arbetsmarknaden. När insatsplanen har godkänts och kvalitetssäkrats ska man få en samlad ram av medel, ”en påse pengar”, för att finansiera och upphandla de olika insatser som krävs från myndigheter och kommuner, men även organisationer eller privata aktörer, anpassat

efter varje individs särskilda behov. Förslaget innebär både en ambitionshöjning och en förändrad organisation och måste därför enligt Socialdemokraterna byggas upp successivt för att säkerställa kvaliteten både när det gäller bedömningar och insatser. *Berit Högman m.fl. (S)* föreslår i motion *2012/13:A264 yrkande 2* att Värmland – eftersom länet har god erfarenhet av samarbete mellan Arbetsförmedlingen och näringslivet – bör blir försökslän för en sådan sammanslagen organisation, kallad Kraftsam.

Finn Bengtsson m.fl. (M) gör i motion *2012/13:A295* bedömningen att det som nu kallas förrehabilitering är en insats som Arbetsförmedlingen i samarbete med Folkbildningsrådet bör överväga att satsa mer på.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, liksom Socialdemokraterna i motion 2012/13:A392, att en del av en fungerande arbetslinje måste innefatta att de som står längst från arbetsmarknaden ges möjligheter att leva på eget arbete utifrån de egna förutsättningarna. Inte minst den reformerade sjukförsäkringen innebär en ambitionshöjning när det gäller att tidigt se till att människors förmåga till arbete tas till vara och uppmärksamma individers behov av omställning. Samtidigt ställer det höga krav på att samspelet mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan fungerar väl. Socialdemokraterna föreslår i motionen en sammanslagning av delar av dessa myndigheter till en ny organisation med uppdrag att upphandla insatser för att bistå personer som har stora eller komplexa behov som inte kan tillgodoses inom den reguljära arbetsmarknadspolitiken.

Utskottet noterar att Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan i den gemensamma underlagsrapporten Samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan under 2000-talet (S 2010:04) till Parlamentariska socialförsäkringsutredningen konstaterar att det i dag bedrivs en omfattande samverkan mellan de båda myndigheterna. Denna samverkan utgår från uppdrag från regeringen och sker inom de reformer och förändringar som genomförs i socialförsäkringen; de är oftast beroende av särskilt avsatta medel. Att myndigheterna ska samverka är i dag närmast en självklarhet, men samverkan sker företrädesvis i särskilda former, något vid sidan av den övriga verksamheten. I underlagsrapporten sägs att resultat och erfarenheter pekar i riktning mot ett behov av en fördjupad diskussion om begreppen arbetsförmåga och efterfrågan på arbetsmarknaden. Att myndigheterna genom samverkan finner arbetsförmåga hos de försäkrade, är inte samma sak som att de arbetssökande finner ett arbete. Här väcks en fråga om hur samverkan kan utvecklas mellan myndigheterna och arbetsgivare, eller ännu viktigare, hur arbetsmarknaden kan göras mer tillgänglig för personer som har begränsad arbetsförmåga och som under en längre tid har fått ersättning från socialförsäkringen. Den reformerade sjukförsäkringen har, enligt vad som framförs i rapporten, medfört ett utökat behov av samverkan, med ett mer aktivt förhållningssätt, med fler och tidigare

övergångar från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen. De försäkrade kan samtidigt ha pågående medicinsk vård och behandling eller olika former av stödjande insatser från en kommun. Verksamheten med målgruppen som lämnar sjukförsäkringen på grund av att dagarna tar slut, har därför medfört ett ökat behov av samverkan med vårdgivare och socialtjänst. Detta ökar i sin tur behovet av att den arbetslivsinriktade rehabiliteringen inkluderar parallella insatser från flera aktörer, och att samverkan integreras i ordinarie linjeverksamhet inom samtliga berörda myndigheter och organisationer.

Utskottet kan konstatera att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen löpande samarbetar i bl.a. rehabiliteringskedjan för att underlätta övergången från ersättning via sjukförsäkringen till aktivt arbetssökande och nytt arbete. Under 2012 har myndigheterna ytterligare fördjupat sitt samarbete och vidareutvecklat gemensamma metoder och arbetssätt. Myndigheterna har utvecklat en ny samarbetsmodell för att tillgodose såväl tidiga insatser i rehabiliteringskedjan som att insatserna ska bidra till att rusta människor för inträde i arbetslivet eller för återgång i arbete samt uppmärksamma individer i behov av omställning. Samarbetsmodellen infördes under våren 2012. Från 2012 har resurserna för rehabiliteringsinsatser kraftigt förstärkts genom en ökning med 424 miljoner kronor jämfört med 2011. Satsningen innebär att myndigheterna vid behov ska erbjuda förstärkta rehabiliteringsinsatser tidigare och mer systematiskt än hittills. Regeringen bedömer enligt vad som framförs i budgetpropositionen för 2013 att insatser som vidtas tidigare i sjukfallet bidrar till att förkorta tiden i sjukförsäkringen. För 2012 avsattes 738 miljoner kronor till samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen och dessa bedöms bli förbrukade i sin helhet. Utgifterna för de kommande åren bedöms behöva vara på samma nivå.

Utskottet noterar att samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen också bedrivs inom ramen för s.k. finansiell samordning (Finsam). Finsam bedrivs av samordningsförbund och är en frivillig samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, landsting samt en eller flera kommuner. Samordningsförbundets uppgift är i första hand att verka för att medborgare ska få rehabilitering som ger dem möjlighet att försörja sig själva. Syftet med den finansiella samordningen är att den gör det möjligt för de samverkande myndigheterna att identifiera individernas totala behov av rehabilitering, vilket kan vara svårt för en enskild aktör. Målgruppen är individer som behöver samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna för att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete. Enligt budgetpropositionen för 2013 har regeringen under senare år i större utsträckning ökat styrningen av Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens arbete i samordningsförbunden genom de uppdrag som lämnades i myndigheternas regleringsbrev om att myndigheterna i arbetet i samordningsförbunden ska prioritera unga med aktivitetsersättning. För 2012 avsattes 280 miljoner kronor till samordningsförbundens

verksamhet och regeringen gör bedömningen att dessa medel kommer att förbrukas i sin helhet. Regeringen föreslår samma anslagsnivå för de kommande åren.

Utskottet välkomnar att samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har fått en förstärkt och mer långsiktig medelstilldelning och välkomnar också de berörda myndigheternas gemensamma viljeinriktning att utveckla sitt samarbete med syfte att skapa fler vägar tillbaka till arbetsmarknaden för den enskilde. De senaste årens fördjupade och förstärkta samarbete går enligt vad utskottet kan bedöma i just den riktning som efterlyses i Socialdemokraternas motion. Det är enligt utskottets mening därmed svårt att se ett behov av att genomföra en stor omorganisation och inrätta en ny myndighet. Dagens samarbete mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan fungerar väl och har getts förutsättningar att förbättras ytterligare inom den nuvarande organisationen. Någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida är inte nödvändig.

När det gäller motion 2012/13:A295 (M) om s.k. förrehabilitering på folkhögskola noterar utskottet liksom motionärerna att sådana projekt för människor som befinner sig långt från arbetsmarknaden bedrivits på ett antal folkhögskolor med finansiering såväl från ESF-rådet som från samverkansförbund inom Finsam. Utskottet anser att det är lämpligt att lämna bedömningen av behovet av olika typer av tjänster och vilka aktörer som kan vara mest lämpade att svara för dessa tjänster till de myndigheter som är ansvariga för arbetet med människor som befinner sig i rehabiliteringskedjan eller på annat sätt är på väg att närma sig arbetsmarknaden från ett utanförskap. Folkhögskolor är en bland flera aktörer som kan vara aktuella i ett sådant sammanhang. Utskottet vill också påminna om Arbetsförmedlingens möjlighet att tillhandahålla tjänster genom ett s.k. valfrihetssystem enligt LOVA. I ett sådant valfrihetssystem tecknar Arbetsförmedlingen kontrakt med alla leverantörer som uppfyller ett antal krav, och deltagaren kan sedan välja den leverantör som han eller hon uppfattar tillhandahåller den lämpligaste tjänsten. Ett exempel är en upphandling som gjorts av sysselsättningsplatser med rehabiliterande inslag för personer med psykisk funktionsnedsättning. Utskottet noterar att regeringen, exempelvis genom arbetsmarknadsministerns svar på en skriftlig fråga (2011/12:590) den 30 maj 2012, framfört att regeringen anser att Arbetsförmedlingen på sikt i ökad utsträckning bör tillhandahålla valfrihetssystem i lämpliga arbetsmarknadspolitiska verksamheter. Utskottet är av samma åsikt som regeringen i detta avseende och anser inte att motionen behöver föranleda någon åtgärd.

Motionerna *2012/13:A264 (S) yrkande 2, 2012/13:A295 (M)* och *A392 (S) yrkande 16* avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

Omställningsavtal för sjuka

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionerna.
Jämför reservation 19 (S, V).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner från den allmänna motionstiden 2012 om arbetsmarknadens parters roll att stödja sjukskrivna att komma tillbaka i arbete, t.ex. genom att ingå omställningsavtal. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Motionerna

Socialdemokraterna betonar i motion *2012/13:Sf381 yrkande 10* av *Tomas Eneroth m.fl.* vikten av att stimulera arbetsmarknadens parters engagemang för att stödja sjukskrivna att snabbt komma tillbaka till arbete, t.ex. genom att ingå omställningsavtal. Parterna på arbetsmarknaden har under en lång tid haft en mycket viktig funktion i att skapa stabilitet, inte bara vad gäller löneavtalen, utan också när det gäller försäkringar och andra trygghetssystem.

I motion *2012/13:Sf232 yrkande 7* av *Wiwi-Anne Johansson m.fl.* vill *Vänsterpartiet* att regeringen ska inleda trepartssamtal med arbetsmarknadens parter för att få till stånd ett omställningsavtal vid sjukdom. Ett sådant avtal skulle kunna öka arbetsgivares drivkraft att underlätta för en sjuskriven att komma tillbaka.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att en majoritet av arbetstagarna på svensk arbetsmarknad omfattas av något trygghets- eller omställningsavtal. De första trygghetsavtalen växte fram mot bakgrund av att privattjänstemännen under 1970-talet för första gången drabbades av stor arbetslöshet. De trygghets- och omställningsavtal som i dag finns på arbetsmarknaden ser olika ut men en del grundläggande drag i konstruktionen är gemensamma. Till exempel är omställningsavtalen vanligen kollektivavtal enligt definitionen i MBL. Omställningsavtalen är oftast allmänt formulerade och lämnar stort utrymme för utformningen av den faktiska tillämpningen. Huvudregeln är att arbetstagaren ska vara anställd i ett företag eller myndighet som omfattas av ett omställningsavtal. För att personligt och ekonomiskt stöd ska ges till en arbetstagare ska denne normalt sett ha blivit *uppsagd på grund av arbetsbrist*. Det finns flera olika trygghetsråd på arbetsmarknaden. Varje trygghetsråd är en egen kollektivavtalsstiftelse skapad med gemensamma insatser av respektive arbetsgivarorganisation och dess motparter

arbetstagarorganisationerna. Till exempel omfattar TRR Trygghetsrådet omkring 700 000 privatanställda tjänstemän och Trygghetsfonden TSL 900 000 privatanställda arbetare. De statligt anställda omfattas av Trygghetsstiftelsen, och fr.o.m. 2012 täcks 1,1 miljoner anställda i kommuner och landsting av Omställningsfonden.

Både Socialdemokraterna i motion 2012/13:Sf381 yrkande 10 och Vänsterpartiet i motion 2012/13:Sf232 yrkande 7 tar upp frågan om omställningsavtal som inte bara gäller vid uppsägning på grund av arbetsbrist utan också vid *sjukdom* och *sjukskrivning*.

Utgångspunkten är att arbetsgivare har ett rehabiliteringsansvar för de arbetstagare som är anställda enligt lagen. Det är alltså arbetsgivaren som ska se till att rehabiliteringen kommer i gång och ansvarar för de rehabiliteringsåtgärder som kan genomföras på eller i anslutning till arbetsplatsen. Även arbetstagaren har ett ansvar och det innebär bl.a. att medverka aktivt och positivt i det rehabiliteringsarbete som gäller för honom eller henne.

Utskottet anser att den modell där förhållandena på arbetsmarknaden i hög grad regleras genom avtal mellan arbetsmarknadens parter bör värnas. Det är en modell som förutsätter att arbetsmarknadens parter uppträder på ett ansvarsfullt sätt. Parterna har själva i stor utsträckning de verktyg som behövs för att rätta till det som kan uppfattas som obalanser eller brister. Utskottet konstaterar att det kan finnas kollektivavtal om rehabiliteringsfrågor på svensk arbetsmarknad. Utskottet noterar att förhandlingar pågår mellan Svenskt Näringsliv och PTK för tjänstemän i privat anställning om ett nytt omställningsavtal där bl.a. frågan om visstidsanställda och sjukskrivna ska omfattas av avtalet ingår.

Sammanfattningsvis kan utskottet konstatera att omställningsavtal är en fråga för arbetsmarknadens parter. Därför är utskottet inte berett att förorda något tillkännagivande i de frågor huruvida omställningsavtal som tas upp i motionerna. Motionerna *2012/13:Sf232 (V) yrkande 7* och *2012/13: Sf381 (S) yrkande 10* avstyrks.

Äldre i arbetslivet

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionerna.
Jämför reservationerna 20 (S) och 21 (S, V).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner från den allmänna motionstiden 2012 om förbättrade arbetsvillkor och förutsättningar för äldre att delta i arbetslivet. Utskottet avstyrker samtliga motioner bl.a. med hänvisning till pågående utredningsarbete och att frågorna även i övrigt är uppmärksammade.

Motionerna

Socialdemokraterna vill i motion *2012/13:Sf371 yrkande 3* av *Tomas Eneroth m.fl.* få till stånd förbättrade förutsättningar för människor att arbeta till 65 års ålder. Det kräver bl.a. ökade resurser för kontroll, forskning och utveckling av arbetsmiljöarbetet men också förbättrade insatser för rehabilitering och omställning för att förhindra den utslagning om sker i arbetslivet. Partiet vill i motion *2012/13:A392 yrkande 4* av *Ylva Johansson m.fl.* inrätta en erfarenhetsdelegation som ska ha till uppgift att förändra attityden till äldre på arbetsmarknaden så att äldres erfarenhet bättre tas till vara, kartlägga de hinder som i dag finns och föreslå åtgärder för att dessa ska kunna undanröjas.

Björn von Sydow m.fl. (S) betonar i motion *2012/13:So506 yrkande 5* betydelsen av äldres delaktighet i arbetslivet. För att fler ska kunna arbeta till 65 års ålder krävs bl.a. att arbetsvillkor och arbetsmiljö förändras så att människor inte slits ut i förtid.

Lars-Arne Staxäng (M) anser i motion *2012/13:A215* att det bör göras en översyn av möjligheterna att förbättra villkoren för att ta vara på äldre i arbetslivet.

Utskottets ställningstagande

För att klara den kommande demografiska påfrestningen i kombination med en fortsatt stigande medellivslängd utan att drabbas av välfärdsförluster behöver arbetslivet förlängas. Utskottet anser att ett längre arbetsliv inte enbart är en fråga om att arbeta till 67 eller 69 år. I allra högsta grad handlar det också om att fler ska få möjlighet att arbeta fram till det som traditionellt utgjort pensionsåldern, kring 65 år. Det kan även åstadkommas på andra sätt, t.ex. genom tidigare inträde i arbetslivet eller med en ökad arbetsfrekvens under arbetslivet.

Allt fler håller sig dock friska högre upp i åldrarna. Sju av tio i åldern 65–75 år uppger enligt SCB:s undersökningar att hälsotillståndet är gott. Utifrån det förhållandet är det naturligt att allt fler både vill och kan arbeta. Utskottet välkomnar de reformer som regeringen genomfört för att göra det mer lönsamt att arbeta. Till exempel får den som är 65 år eller äldre dubbla jobbskatteavdrag och är dessutom berättigad till ett förhöjt grundavdrag.

IFAU konstaterar i sin rapport 2012:16 att ett högre jobbskatteavdrag och sänkta arbetsgivaravgifter för personer över 65 år ökar sysselsättningen under året närmast efter 65-årsdagen. Rapporten finner att det bidragit till ökad sysselsättning i gruppen. Bland dem som hade en arbetsinkomst några år tidigare ökade sysselsättningen med 1,5 procentenheter året närmast efter 65-årsdagen. Det innebär en sysselsättningsökning med ungefär 5 procent i gruppen. Männen arbetade mer, men det finns inte några effekter för kvinnor i allmänhet. Man kan se särskilt stora effekter

för egenföretagare. Både manliga och kvinnliga egenföretagare ökade sin sysselsättning, bland männen steg den med 5,5 procentenheter jämfört med 2,1 procentenheter bland de anställda.

Det framgår i analyser i delbetänkandet av den pågående Pensionsåldersutredningen (dir. 2011:34, 2012:1) att förutsättningarna för äldre att arbeta längre är allt bättre (SOU 2012:28). Utredningen redovisar bl.a. en kunskapsöversikt över förutsättningarna och hindren för ett längre arbetsliv för äldre och en höjning av den faktiska pensionsåldern. Bland annat behöver arbetsförhållandena förbättras och anpassas till de äldres behov. Pensionsåldersutredningen ska slutredovisa uppdraget senast den 1 april 2013.

Några av de slutsatser som dras i Arbetsmiljöverkets kunskapsöversikt Jobba längre – Vad vet vi om äldre i arbetslivet? (RAP 2012:10) är att sannolikheten att fortsätta jobba efter 65 år är större för högutbildade än för lågutbildade, för företagare än för anställda och till viss del för män än för kvinnor. Även hälsan spelar stor roll för sannolikheten att fortsätta jobba efter 65 år. Ju bättre hälsa, desto mer sannolikt är det att fortsätta arbeta. Det krävs dock flera åtgärder som kan förbättra för de mest drabbade grupperna, däribland förändringar inom arbetstid och arbetstakt samt fysiska och psykosociala krav. Kunskapsöversikten listar även vad som krävs för att få äldre att vilja fortsätta arbeta över pensionsåldern. Bland dessa nämns intressanta utmaningar och koll på resultatet, tydliga mål, mindre detaljstyrning från chefer, erkännande, konsekvent och rättvist ledarskap och samarbete där man både kan få och ge stöd. Kunskapsöversikten konstaterar att det även finns en rad negativa föreställningar om äldre. En rapport från Diskrimineringsombudsmannen visar att både yngre och äldre arbetssökande upplever åldersdiskriminering i rekryteringssituationer. Äldre upplever dessutom diskriminering när det gäller kompetensutveckling.

Utskottet kan konstatera att regeringen har gjort mycket för att stimulera och underlätta för äldre att arbeta, och allt fler väljer också att stanna kvar i arbetslivet längre.

Slutsatsen av det anförda är att frågorna om förbättrade arbetsvillkor och förutsättningar för äldre att delta i arbetslivet är av stor betydelse, men att det pågår utredningsarbete och att frågorna även i övrigt är uppmärksammade av regering och myndigheter. Mot den bakgrunden är utskottet inte berett att förorda något tillkännagivande till regeringen på detta område. Motionerna *2012/13:Sf371 (S) yrkande 3*, *2012/13:So506 (S) yrkande 5*, *2012/13:A215 (M)* och *2012/13:A392 (S) yrkande 4* avstyrks.

Arbetsmiljö- och arbetslivsforskning

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionerna.
Jämför reservationerna 22 (S, V), 23 (MP) och 24 (V).

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta avsnitt motioner från den allmänna motionstiden 2012 om arbetsmiljö- och arbetslivsforskning. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden bl.a. med hänvisning till de satsningar som regeringen föreslår på forskningsområdet i proposition 2012/13:30 Forskning och innovation.

Motionerna

Socialdemokraterna anser i motion *2012/13:A392 yrkande 28* av *Ylva Johansson m.fl.* att arbetsmiljöforskningen bör förstärkas. Bland annat behövs en översyn av möjliga framtida strukturer inom denna forskning och att staten på ett övergripande sätt anger arbetslivsforskningens inriktning.

Miljöpartiet betonar i motion *2012/13:A395 yrkande 3 i denna del* av *Gunvor G Ericson m.fl.* vikten av forskning om kvinnors arbetsskador, bl.a. då det är väl känt att det finns könsskillnader i bedömningar av arbetsskador.

Vänsterpartiet vill i motion *2012/13:A202* av *Josefin Brink m.fl.* att en utredning tillsätts om hur arbetslivsforskningen kan samlas och stärkas (*yrkande 19*). Partiet framhåller att förebyggande arbetsmiljöarbete räddar liv. Utöver de som avlider i arbetsplatsolyckor finns det ett stort antal dödsfall som är arbetsrelaterade. Partiet anser därför att det måste satsas mer på forskning, utbildning och tillsyn i syfte att minimera de arbetsrelaterade dödsfallen (*yrkande 9*). Vänsterpartiet menar vidare att ett forsknings- och utvecklingsarbete bör inledas i syfte att ta fram en samlad strategi för att fasa ut allt farligt och riskfyllt ensamarbete där särskild uppmärksamhet bör ägnas åt ungas utsatthet (*yrkande 11*).

Berit Högman m.fl. (S) anser i motion *2012/13:A264 yrkande 5* att dagens arbetsmiljöproblem bör uppmärksammas genom stöd till forskning och utveckling. I dag inträffar allvarliga arbetsplatsolycksfall som många gånger har att göra med hot och våld, psykisk press och hög arbetsbelastning.

I motion *2012/13:A339 yrkande 2* av *Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S)* betonas behovet av ökade resurser till forskning om utveckling i arbetslivet och att arbetslivsforskningen samlas i ett nationellt centrum.

Hannah Bergstedt och *Karin Åström (båda S)* understryker i motion *2012/13:A355 yrkande 1* vikten av att satsa på arbetsmiljöarbetet och forskningen om ett hållbart arbetsliv för alla åldrar.

Adnan Dibrani m.fl. (S) pekar i motion *2012/13:A362* på behovet av en samlad arbetsmiljöforskning och att Arbetslivsinstitutets arbetsmiljöbibliotek återskapas och utvecklas så att skyddsombuden kan få del av den samlade kunskap som fanns i biblioteket och om viktiga forskningsresultat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att arbetsmarknadens funktionssätt och arbetslivets utveckling är av stor betydelse för samhällsutvecklingen. Det är därför angeläget att arbetslivs- och arbetsmiljöforskning bedrivs med hög kvalitet och i tillräcklig omfattning. För att uppnå en hög sysselsättningsgrad och ett längre deltagande i arbetskraften behövs forskning om hur ett inkluderande, utvecklande och hälsosamt arbetsliv skapas med en bra arbetsmiljö som inte i förtid slår ut människor på grund av skador eller ohälsa.

Utskottet välkomnar de satsningar på forskning som framgår av proposition 2012/13:30 Forskning och innovation. Utskottet är positivt till regeringens bedömning att forskningsanslaget för s.k. fria medel till Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) bör öka med totalt 45 miljoner kronor åren 2013–2016. FAS stöder forskning inom de sex huvudområdena Arbete och hälsa, Arbetsorganisation, Arbetsmarknad, Folkhälsa, Välfärd och socialförsäkring samt Omsorg och sociala relationer. Utskottet vill också framhålla den ökning med totalt 50 miljoner kronor som regeringen bedömer bör ske åren 2013–2016 till FAS för forskning om åldrande och hälsa. Utskottet vill understryka behovet av bred forskning om hur man kan uppnå ett högt och förlängt arbetskraftsdeltagande, och därmed fler arbetade timmar. Det är också angeläget att få mer kunskap om hur man skapar ett hälsosamt arbetsliv och om vilken roll arbetsmiljö och arbetsförhållandena spelar för mäns och kvinnors deltagande i arbetslivet och för nyttjande av socialförsäkringarna.

Utskottet vill också framhålla att regeringen utökar Arbetsmiljöverkets kunskapsspridningsuppdrag. Verket ska inrätta en nationell funktion för kunskapsområdet arbetsmiljö och arbetsliv. Funktionen ska inte bedriva egen forskning utan vara en kunskapsförmedlande resurs och nyttiggöra arbetsmiljö- och arbetslivsforskning. Utskottet vill betona att detta är ett sätt att stärka den kunskapsspridning inom området som redan görs av andra aktörer. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det finns ett behov av att förmedla en mer sammanhängande bild av detta breda och vittomfattande kunskapsområde, som även bedrivs i mång- och tvärvetenskapliga miljöer.

När det sedan gäller forskning om kvinnor i arbetslivet vill utskottet peka på att regeringen hösten 2011 tillsatte en delegation för jämställdhet i arbetslivet (dir. 2011:80). Delegationen ska bl.a. sammanställa och tillgängliggöra kunskap om kvinnors och mäns olika villkor och möjligheter i arbetslivet, liksom om de förhållanden som är grunden för dessa skillnader. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 24 oktober 2014.

Därutöver vill utskottet uppmärksamma regeringens satsning på kvinnors arbetsmiljö. Som ett led i denna satsning inleder Arbetsmiljöverket en flerårig satsning för att utveckla och förbättra arbetsmiljön för kvinnor. Syftet är att öka kunskapen på detta område och förebygga ohälsa och utslagning på grund av belastningsskador.

Något initiativ från riksdagens sida kan inte anses behövligt med anledning av motionerna. Motionerna *2012/13:A202 (V) yrkandena 9, 11 och 19, 2012/13:A264 (S) yrkande 5, 2012/13:A339 (S) yrkande 2, 2012/13:A355 (S) yrkande 1, 2012/13:A362 (S), 2012/13:A392 (S) yrkande 28* och *2012/13:A395 (MP) yrkande 3 i denna del* avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Arbetsmarknadspolitikens inriktning, m.m., punkt 2 (S)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Johan Andersson (S), Kerstin Nilsson (S), Ingemar Nilsson (S) och Arhe Hamednaca (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:A392 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkandena 2 och 3 samt
avslår motionerna
2012/13:A207 av Carina Hägg (S) och
2012/13:A378 av Börje Vestlund m.fl. (S).

Ställningstagande

För oss socialdemokrater är arbetslinjen ett uttryck för en politisk värdering – alla ska göra rätt för sig och känna delaktighet i samhället. Staten har ett ansvar att föra en politik som syftar till full sysselsättning, och individen har ett ansvar att sträva efter sysselsättning för egen del. Arbetslinjen innebär att alla som kan arbeta ska ha både en möjlighet och en skyldighet att göra det. Med vår politik vill vi skapa frihet för människor att forma sina egna liv, uppmuntra utveckling och se möjligheter. Målet är arbete åt alla – full sysselsättning. En starkare arbetslinje är vårt medel att nå dit.

Den generella välfärden är avgörande för att arbetslinjen ska kunna upprätthållas. En väl fungerande barn- och äldreomsorg är nödvändig för att alla, både kvinnor och män, ska kunna yrkesarbeta. Bra sjukvård och trygghetssystem hjälper människor att komma tillbaka i arbete efter sjukdom. Hög kvalitet i skola och högre utbildning liksom möjlighet till livslångt lärande är en förutsättning för en snabbt föränderlig arbetsmarknad. Men det omvända gäller också. När arbetslöshet och utslagning tillåts växa minskar intäkterna till välfärden samtidigt som kostnaderna ökar.

Hela 40 procent av de personer som får ekonomiskt bistånd från kommunerna har arbetslöshet som skäl. De är inte förhindrade eller oförmögna att arbeta. Kommunerna drabbas dubbelt av arbetslösheten, dels genom uteblivna skatteintäkter, dels genom ökade kostnader för försörjningsstödet.

På så sätt minskar resurserna till skolan, vården och omsorgen. Både omställning och trygghet är viktiga delar i den socialdemokratiska arbetslinjen. Det betyder att den som förlorat sitt jobb eller som vill byta arbete ska ha rätt till stöd. Arbetslinjen innehåller också skyldigheter, som att arbeta efter förmåga, aktivt söka jobb och utveckla sin kompetens. Den som är arbetslös ska ha rätt till ersättning när hon eller han söker jobb men också ha ansvar för att byta yrke om så behövs, vidareutbilda sig eller flytta för att få ett jobb.

Full sysselsättning är den ekonomiska politikens viktigaste mål. Under 20 år har arbetslösheten i Sverige hela tiden legat högre och sysselsättningen lägre, även i perioder med stark BNP-tillväxt, än vad som var fallet före 1990-talskrisen. För att den samlade ekonomiska politiken ska ta tydligare steg mot full sysselsättning behöver ett sysselsättningspolitiskt ramverk utvecklas. Ett sysselsättningspolitiskt ramverk med ett övergripande mål tydliggör politikens inriktning. Det stärker styrningen inom Regeringskansliet och myndigheterna för att lyfta fram nya förslag som verkar i riktning mot måluppfyllelse.

Vi vill se ett övergripande sysselsättningsmål. Detta ska kontinuerligt kompletteras av tidsatta delmål. Målet ska vara styrande för den förda ekonomiska politiken, samtidigt som det finanspolitiska ramverket efterföljs. För att tydliggöra betydelsen av ökad delaktighet på arbetsmarknaden bör sysselsättningsgraden vara ett övergripande mått. Huvudmålet med mål om sysselsättningsgrad ska kompletteras med återkommande uppföljning av antalet arbetade timmar och arbetslösheten. Huvudmålet kan kontinuerligt brytas ner på undergrupper. Operativa delmål ska formuleras som bidrar till att nå det övergripande sysselsättningsmålet. Ett operativt delmål ska vara att minska skillnaden i sysselsättning mellan kvinnor och män.

Vad som ovan anförts om arbetsmarknadspolitikens inriktning och ett sysselsättningspolitiskt ramverk bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att motion 2012/13:A392 (S) yrkandena 2 och 3 tillstyrks.

2. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, punkt 4 (S)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Johan Andersson (S), Kerstin Nilsson (S), Ingemar Nilsson (S) och Arhe Hamednaca (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2012/13:A240 av Tomas Eneroth m.fl. (S),
2012/13:A264 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 1 och

2012/13:A392 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 15 och
avslår motionerna
2012/13:Sf352 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkandena 19 och 20,
2012/13:A271 av Ann-Britt Åsebol (M),
2012/13:A298 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (båda M),
2012/13:A300 av Lars Beckman (M),
2012/13:A301 av Lars Beckman (M),
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 1–3 och 6,
2012/13:A307 av Johan Hultberg (M),
2012/13:A327 av Rickard Nordin (C),
2012/13:A361 av Jan Ericson (M),
2012/13:A389 av Mehmet Kaplan m.fl. (MP) yrkandena 1–5 och
2012/13:A396 av Esabelle Dingizian m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Arbetsförmedlingens uppdrag har förändrats radikalt utan att det har blivit någon nämnvärd debatt om det. Två förändringar är tydliga: sammansättningen av de arbetssökande som använder förmedlingen har ändrats i riktning mot en högre andel med svag koppling till arbetsmarknaden, och inriktningen på de arbetsmarknadspolitiska programmen har ändrats mot mer detaljstyrda och reglerade insatser.

Fackförbundet ST presenterade för en tid sedan en rapport där man frågat 2 300 arbetsförmedlare om arbetsmarknadspolitiken och Arbetsförmedlingens arbete. Arbetsförmedlarna tycker att de får ägna för mycket tid åt att kontrollera de arbetssökande och för lite tid åt att kontakta arbetsgivare för att hjälpa de arbetslösa att få jobb. Arbetsförmedlarnas kontrollerande roll i kombination med att allt fler ställs på bar backe vid arbetslöshet har också resulterat i att hot och våld ökar mot de anställda på Arbetsförmedlingen.

De strikt reglerade insatserna och de långa väntetiderna för att kvalificera sig för aktiva insatser har gjort att Arbetsförmedlingen skickar tillbaka många miljarder kronor varje år till regeringen trots att arbetslösheten är katastrofalt hög. Det är nu hög tid att lägga om politiken och ge Arbetsförmedlingen tillgång till de insatser som kan hjälpa dem som står långt från arbetsmarknaden till ett jobb. Utbildning, både arbetsmarknadsutbildning och reguljär utbildning, är viktigt liksom tid för arbetsförmedlarna att kontakta arbetsgivare och att regelbundet träffa de arbetssökande. Full sysselsättning kräver ett annat uppdrag till Arbetsförmedlingen och helt andra insatser.

Arbetsmarknadspolitiken och Arbetsförmedlingens arbete måste syfta till att hjälpa människor att få jobb och hjälpa arbetsgivare att få tag i rätt personal. Det fungerar inte bra i dag. De anställda på Arbetsförmedlingen vittnar om hur administration och kontroll tar en allt större del av deras arbetstid. Kartläggning, praktikplats, validering, utbildning och coachning

ska leda till jobb, inte vara ett sätt att hålla den arbetslöse sysselsatt. En del står nära arbetsmarknaden och behöver begränsade insatser från Arbetsförmedlingen, men allt fler av de arbetslösa står mycket långt från arbetsmarknaden och kan behöva en kedja av insatser. Regeringens detaljstyrning gör att det finns mindre utrymme för professionella bedömningar och nära kontakter med arbetsgivare. Resultatet blir att Arbetsförmedlingen i stor utsträckning förmedlar åtgärder som ofta avlöser varandra i en lång kedja som alltför sällan leder till ett jobb. Slutstationen i denna kedja är återvändsgränden fas 3.

Vi vill att Arbetsförmedlingen ska få använda resurserna friare, och arbetsförmedlarna måste få använda sin professionella kompetens. Därför bör regelstyrningen minska och man bör i stället tydligare styra mot och följa upp resultatet, det vill säga undersöka om människor kommer i arbete eller inte. Olika individer och olika situationer kräver helt olika insatser. Detta vet de som jobbar på Arbetsförmedlingen. Men i dag har de inte möjlighet eller frihet att använda sin kunskap på bästa sätt för att det ska leda till jobb för den arbetssökande. Ju längre vägen är till arbete för den arbetslöse, desto viktigare är det att insatserna kan användas utifrån individens förutsättningar och att arbetsförmedlaren verkligen har tid att jobba med individen. Även arbetsgivarna bör kunna förvänta sig att Arbetsförmedlingen har tid och resurser att hjälpa dem att få tag i personal med rätt kompetens. Här finns stora brister, vilket har lett till en situation där vi har enormt hög arbetslöshet samtidigt som företag har problem att hitta rätt personal.

Arbetsförmedlingen har avtal med flera olika privata aktörer som har begränsade och ganska hårt styrda uppdrag, framförallt som jobbcoacher, med tveksamt resultat. Vi tycker att det kan vara till nytta att andra aktörer genom avtal med Arbetsförmedlingen bidrar. Om andra kan göra insatser som gör att fler får jobb är det bra. Målet är att människor ska få arbete – inte att alla insatser ska utföras av Arbetsförmedlingen. Vi vill ändra inriktningen på politiken och styrningen av både Arbetsförmedlingen och dess avtal med andra aktörer. Vi anser att Arbetsförmedlingen friare än i dag ska kunna avtala med andra aktörer som kan bidra genom speciell kompetens eller användbara nätverk, särskilt när det gäller personer som står långt från arbetsmarknaden eller befinner sig i fas 3. De som på ett bra sätt kan bidra till det ska också få tillgång till statliga resurser. Oseriösa aktörer eller de som inte lyckas väl ska inte kunna få det.

Arbetsförmedlingen har dock ett uppdrag som är väsentligt större än vad kompletterande aktörer kan bidra med. Det är nödvändigt att ändra fokus och våga tänka nytt. Arbetsmarknadspolitiken och styrningen av Arbetsförmedlingen bör förändras i riktning mot större frihet att använda resurserna och mer av resultatmål för att klara jobb och matchning.

Vad som ovan anförts om arbetsmarknadspolitiken och styrningen av Arbetsförmedlingen bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att motionerna 2012/13:A240 (S), 2012/13:A264 (S) yrkande 1 och 2012/13:A392 (S) yrkande 15 tillstyrks.

3. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, punkt 4 (MP)

av Esabelle Dingizian (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2012/13:A389 av Mehmet Kaplan m.fl. (MP) yrkandena 1–5 och
2012/13:A396 av Esabelle Dingizian m.fl. (MP) yrkande 8 och
avslår motionerna
2012/13:Sf352 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkandena 19 och 20,
2012/13:A240 av Tomas Eneroth m.fl. (S),
2012/13:A264 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 1,
2012/13:A271 av Ann-Britt Åsebol (M),
2012/13:A298 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (båda M),
2012/13:A300 av Lars Beckman (M),
2012/13:A301 av Lars Beckman (M),
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 1–3 och 6,
2012/13:A307 av Johan Hultberg (M),
2012/13:A327 av Rickard Nordin (C),
2012/13:A361 av Jan Ericson (M) och
2012/13:A392 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 15.

Ställningstagande

För att fler personer ska få arbete krävs att matchningen på arbetsmarknaden fungerar bättre än i dag. Det är av fundamental betydelse för matchningen att det finns en fungerande och effektiv arbetsförmedling. Regeringens passivitet i frågan om en reformering av Arbetsförmedlingen gör att fler än nödvändigt går arbetslösa samtidigt som företagen alltmer tappat tilltron till den offentliga Arbetsförmedlingen och därför söker andra lösningar. Det är idag uppenbart att en alltmer specialiserad arbetsmarknad kräver en mer specialiserad och effektiv arbetsförmedling.

De arbetssökande behöver ett mer individualiserat stöd för att hitta relevanta och möjliga arbetstillfällen, och företagen behöver hjälp med att hitta kompetent personal. Särskilt svårt har det varit för personer som har blivit eller riskerar att bli långtidsarbetslösa. Flera rapporter visar att Arbets-

förmedlingen brister i att matcha rätt person med rätt jobb. Ett stort antal människor i Sverige går därför arbetslösa i onödan. Det är kostsamt för den individ som går utan inkomst, för verksamheter och företag som inte kan utvecklas och för samhället som förlorar skatteintäkter och får ökade utgifter.

De grupper som är inne på arbetsmarknaden och som omfattas av kollektivavtalens omställningsprogram genom trygghetsråd och trygghetsstiftelser har redan i dag en effektiv privat arbetsförmedling, medan de personer som står utanför eller har en svag förankring på arbetsmarknaden hänvisas till en ineffektiv offentlig arbetsförmedling. Detta drabbar i första hand utrikes födda, nyanlända, unga och personer med funktionsnedsättning.

Internationella erfarenheter visar att en utveckling med mer mångfald i Arbetsförmedlingen har haft positiv effekt för personer med svag förankring på arbetsmarknaden. I Australien innebar de nya utförarna en förbättring med 50 procent i antalet förmedlade arbeten till långtidsarbetslösa. För hela arbetsmarknaden ökade antalet förmedlade arbeten med 10 procent.

Sedan 2010 har Arbetsförmedlingen en metod med bedömningsstöd, som påminner om de system som används i t.ex. Australien, Storbritannien och Tyskland, för att identifiera personer som riskerar att bli långtidsarbetslösa och kunna sätta in rätt resurser i tid. Det andra kvartalet 2012 hade emellertid endast 300 av de 13 000 som bedömdes ha behov av tidig insats fått ett nytt jobb utan särskilt stöd, i genomsnitt en person per kommun.

Till skillnad från Australien och Storbritannien har Sverige bara infört det första ledet av reformen. Majoriteten av de avgörande besluten för individen fattas fortfarande av Arbetsförmedlingen. I de fall där Arbetsförmedlingen har upphandlat andra aktörer ersätts de delvis utifrån framgång, och bara etableringslotsarna får ersättning utifrån individens behov – och då bara utifrån parametern utbildningsnivå.

Arbetsförmedlingen behöver moderniseras och bör i likhet med annan offentlig verksamhet i högre grad styra efter individernas behov och utförarnas resultat. Sedan början av 1970-talet har det vuxit fram en bred flora av aktörer som erbjuder stöd till dem som letar nytt arbete. Trygghetsråd, bemanningsföretag, fackförbund samt rekryterings- och omställningsföretag erbjuder verksamheter som bedömer individens kompetens, hjälper till med karriärrådgivning och praktiskt jobbsökande. Därutöver bistår ofta organisationer för t.ex. personer med funktionsnedsättning med råd och stöd i frågor som rör arbetsmarknaden.

Sverige behöver därför inte vänta på en framväxt av kompetenta utförare. De finns redan, och många är i dag upphandlade av Arbetsförmedlingen. Men de skulle kunna ta ett mycket större ansvar för arbetsförmedlingen. Inte minst när det gäller att skapa skräddarsydda lösningar för den arbetssökande individen. Om all den kompetens som redan finns öppnas för hela arbetsmarknaden kan fler få en snabbare väg till jobb.

För att alla ska ha tillgång till en effektiv arbetsförmedling föreslår jag följande förändringar:

1. Koppla ihop de fristående utförarnas ersättning med den arbetssökandes unika egenskaper och behov av stöd samt resultatet – det vill säga om utföraren lyckas hitta jobb åt den arbetssökande.
2. Ranka både de fristående utförarna och Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet för att den arbetssökande ska kunna göra ett väl underbyggt val när det gäller vilken utförare som är bäst på att hitta jobb åt just honom eller henne.
3. Ge de fristående utförarna större möjligheter att utforma vilka insatser som den arbetssökande behöver.

Samtliga punkter skulle kunna testas genom ett utökat användande av lagen (2008:962) om valfrihetssystem, förkortad LOV, för alla de tjänster som Arbetsförmedlingen erbjuder.

Vi vill också se större flexibilitet när det gäller Arbetsförmedlingens resurser och verksamhet. Det gäller t.ex. samarbete med kommuner för att unga ska få arbete. Lokala framgångsrika modeller skulle kunna bli fler om Arbetsförmedlingens regelsystem blir mer flexibelt och öppnar för lokala lösningar.

Vad som ovan anförts om fler arbetsförmedlingsaktörer och större flexibilitet för Arbetsförmedlingen bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att motionerna 2012/13:A389 (MP) yrkandena 1–5 och 2012/13:A396 (MP) yrkande 8 tillstyrks.

4. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, punkt 4 (V)

av Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2012/13:Sf352 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkandena 19 och 20 samt
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 1–3 och 6 samt
avslår motionerna
2012/13:A240 av Tomas Eneroth m.fl. (S),
2012/13:A264 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 1,
2012/13:A271 av Ann-Britt Åsebol (M),
2012/13:A298 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (båda M),
2012/13:A300 av Lars Beckman (M),
2012/13:A301 av Lars Beckman (M),

2012/13:A307 av Johan Hultberg (M),
2012/13:A327 av Rickard Nordin (C),
2012/13:A361 av Jan Ericson (M),
2012/13:A389 av Mehmet Kaplan m.fl. (MP) yrkandena 1–5,
2012/13:A392 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 15 och
2012/13:A396 av Esabelle Dingizian m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

En sammanhållen statlig arbetsförmedling med nationell överblick är en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad. Ett krav på att alla lediga platser ska anmälas till Arbetsförmedlingen skulle ge bättre överblick och bidra till ökad geografisk rörlighet. Vänsterpartiet vill därför att det ska införas krav på att alla lediga platser anmäls till Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen ska utgöra en integrerad del i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Det är därför viktigt att organiserad samverkan sker med arbetsmarknadens parter på central nivå. Det måste också finnas fasta former för samverkan med arbetsmarknadens parter och andra aktörer på lokal och regional nivå. Arbetsförmedlingen ska erbjuda relevant stöd åt alla som söker arbete vid den tidpunkt som anses lämplig i det enskilda fallet. De arbetsmarknadspolitiska insatserna måste bättre än i dag anpassas till den enskilde arbetssökandes behov och förutsättningar samt bättre svara mot de behov som finns på arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingens personal måste användas till det som gör mest nytta. Regeringen satsar, i en tid med massarbetslöshet, mer resurser på ökad kontroll och aktivitetsrapporter. Arbetsförmedlingens viktigaste uppgift är inte att lägga skulden för arbetslösheten på den enskilde arbetssökande. Vad som behövs är en förbättrad förmedlingsverksamhet och mer kraftfulla och riktade insatser för dem som har störst behov, som personer med kort utbildning, utomeuropeiskt födda, personer med funktionsnedsättningar och för arbetssökande som har fyllt 55 år. Arbetsförmedlingen måste också arbeta mer med arbetsgivarkontakter, utveckla branschförmedlingar och anordna rekryteringsmässor.

Arbetsförmedlingen ska underlätta omställning och koppla ihop lediga arbeten med arbetssökande, förbättra matchningen. Regeringen har i stället lagt ökad vikt vid sökaktivitet. Det är självklart viktigt att den som är arbetslös aktivt ska söka jobb. Men att ensidigt fokusera på antalet ansökningar är direkt kontraproduktivt. Att söka ett stort antal jobb som man inte har någon realistisk möjlighet att få är demoraliserande för den sökande. Fokuseringen på sökaktivitet har också medfört att många arbetsgivare undviker att använda sig av Arbetsförmedlingen eftersom de får för många eller fel typ av sökande. I förlängningen riskerar detta att leda till att allt fler lediga jobb i stället tillsätts via informella kontakter, och att de som saknar sådana kontaktnät får allt sämre chanser att hitta ett jobb.

Vänsterpartiet anser att de arbetsgivare som tar emot subventioner och stöd från Arbetsförmedlingen måste följa lagar och leva upp till god sed på arbetsmarknaden. Det bör därför ställas krav på att de arbetsgivare som tar emot anställda med stöd eller praktikanter från Arbetsförmedlingen ska omfattas av kollektivavtal eller erbjuda villkor som minst motsvarar kollektivavtal i branschen. Arbetsförmedlingen måste också skärpa efterkontrollen av att de arbetsgivare som beviljats någon form av stöd verkligen lever upp till villkoren.

I dag placeras alla arbetslösa efter en viss i förväg bestämd tid i någon av massåtgärderna, jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för unga. Regeringen gör nu, i stor skala, det som allianspartierna tidigare beskyllt socialdemokratiska regeringar för att göra – gömmer undan arbetslösa i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. En majoritet av deltagarna i dessa åtgärder får dessutom inga aktiva insatser för att öka sina möjligheter att få jobb.

Det vore rimligare att var och en får rätt insats vid rätt tidpunkt. Arbetsförmedlingen bör systematiskt försöka identifiera vilka som riskerar att bli långtidsarbetslösa och vilka som antas hitta ett jobb fort och anpassa insatserna utifrån det så att varje enskild arbetssökande får de åtgärder som passar bäst. Vänsterpartiet vill avveckla de rigida garantiprogrammen och i stället satsa på aktiva åtgärder med högre kvalitet som stärker de arbetssökandes möjligheter till anställning. Arbetsförmedlingen ska ha större frihet att erbjuda arbetslösa aktiva insatser som yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning, utbildning i det reguljära utbildningssystemet och riktade anställningsstöd vid den tidpunkt som efter en individuell bedömning anses lämplig, utan att invänta en fast tidsgräns.

Vad som ovan anförts om Arbetsförmedlingens arbetssätt och utformningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att motionerna 2012/13:Sf352 (V) yrkandena 19 och 20 samt 2012/13:A303 (V) yrkandena 1–3 och 6 tillstyrks.

5. Jämställdhet i de arbetsmarknadspolitiska insatserna, punkt 5 (S, MP, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Johan Andersson (S), Josefin Brink (V), Kerstin Nilsson (S), Ingemar Nilsson (S), Arhe Hamednaca (S) och Esabelle Dingizian (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2012/13:A242 av Jasenko Omanovic och Susanne Eberstein (båda S),
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 4 och

2012/13:A396 av Esabelle Dingizian m.fl. (MP) yrkande 9.

Ställningstagande

Kvinnors deltagande på arbetsmarknaden i Sverige är en av världens högsta. Detta förpliktar och förbinder oss att ständigt utveckla kvinnors möjligheter till ett jämställt deltagande i de arbetsmarknadspolitiska programmen. Idag är det emellertid stor skillnad mellan de åtgärder som erbjuds arbetssökande kvinnor respektive män. Kvinnor får fortfarande t.ex. inte ta del av arbetsmarknadsutbildningar i samma utsträckning som män. Det är oacceptabelt att kvinnor inte erbjuds samma möjligheter till omskolning och andra stöd för att hitta ett arbete som män. Medan unga män i något högre grad än unga kvinnor är öppet arbetslösa, har unga kvinnor oftare osäkra anställningsvillkor, svårare att komma tillbaka på arbetsmarknaden efter lågkonjunktur och är överrepresenterade bland de undersysselsatta. Det är mycket viktigt att jämställdhet integreras i insatser mot ungdomsarbetslöshet så att de kommer såväl kvinnor som män till del. Arbetsförmedlingen måste därför se över både utbud och anvisningar till arbetsmarknadsutbildningar och andra aktiva insatser så att kvinnor och män får lika tillgång till programutbudet. Jämställdhetsperspektivet i Arbetsförmedlingens arbetssätt måste förstärkas.

Vad som nu har anförts om ett ökat jämställdhetsperspektiv i Arbetsförmedlingens arbetssätt och anvisningar till insatser bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att motionerna 2012/13:A242 (S), 2012/13:A303 (V) yrkande 4 och 2012/13:A396 (MP) yrkande 9 tillstyrks.

6. Kollektivavtal vid anställning med samhällsstöd, punkt 6 (S, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Johan Andersson (S), Josefin Brink (V), Kerstin Nilsson (S), Ingemar Nilsson (S) och Arhe Hamednaca (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:A212 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S).

Ställningstagande

Vi anser att det ska vara ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden så att anställda inte utnyttjas och konkurrensen mellan företag inte snedvrids. En mycket god grund för detta är att det finns kollektivavtal som reglerar förhållandena mellan företag och anställda.

Arbetsförmedlingen kan under vissa förutsättningar bevilja samhällsstöd till företag som anställer arbetslösa. För att sådana stöd ska beviljas krävs bl.a. att arbetsgivarna som får dessa stöd har tecknat försäkringar och att den fackliga organisationen informeras och undertecknar sådana anställningsstöd.

Vi anser att kollektivavtal ska vara en förutsättning för att bevilja samhällsstöd vid anställningar, för att bl.a. garantera värdiga arbetsförhållanden och motverka konkurrenssnedvridning.

Vad som nu har anförts om kollektivavtal vid anställning med samhällsstöd bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att motion 2012/13: A212 (S) tillstyrks.

7. Anvisning av subventionerade anställningar, punkt 7 (V)

av Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Forskning har visat att ju mer lik en ordinarie anställning en arbetsmarknadspolitisk insats är, desto bättre effekt har den. Ur denna aspekt är anställningsstöd en bra insats. Ett problem med sådana är dock att de har stor undanträngningseffekt. Det problemet blir dock mycket mindre om stödet riktas in mot långtidsarbetslösa som inte i någon större utsträckning konkurrerar om de befintliga arbetstillfällena.

Till skillnad från regeringen anser vi att subventionerade anställningar ska anvisas av Arbetsförmedlingen. Reglerna för nystartsjobben bör därför ändras så att de i fortsättningen ska anvisas av Arbetsförmedlingen, godkännas av den berörda fackliga organisationen och att anställnings- och lönevillkoren ska vara i enlighet med kollektivavtal.

Regelverket och subventionsgraderna i de olika formerna av anställningsstöd behöver också ses över. Man bör satsa mer på anställningsstöd riktat till dem som har svårast att få en ny anställning.

Vad som nu har anförts om villkor för samhällsstöd vid anställningar bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att motion 2012/13: A303 (V) yrkandena 8 och 9 tillstyrks.

8. Lika tillgång till individuellt anpassade insatser, m.m., punkt 8 (V)

av Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 18 och
avslår motionerna
2012/13:A226 av Anita Brodén (FP),
2012/13:A241 av Pia Nilsson (S) yrkande 1 och
2012/13:A308 av Roza Güclü Hedin och Kurt Kvarnström (båda S).

Ställningstagande

Regeringens nedmontering av arbetslöshetsförsäkringen har lett till ett kraftigt ökat bidragsberoende. Två tredjedelar av de inskrivna vid Arbetsförmedlingen saknar i dag rätt till arbetslöshetsersättning. I gengäld tvingas allt fler söka försörjningsstöd hos kommunerna på grund av arbetslöshet. Värst är situationen för unga och utrikesfödda som aldrig har haft en fast förankring på arbetsmarknaden. Arbetslöshet är i dag det klart vanligaste skälet att få försörjningsstöd. Bland unga med försörjningsstöd är det en majoritet som får det på grund av arbetslöshet.

Arbetslösa med försörjningsstöd måste oftast ha kontakter med både socialtjänsten och Arbetsförmedlingen och i vissa fall även Försäkringskassan. De har inte samma tillgång till Arbetsförmedlingens program som de som har arbetslöshetsersättning. Många kommuner bedriver därför egna lokala arbetsmarknadsprogram parallellt med Arbetsförmedlingens. Ingen heltäckande forskning om de kommunala arbetsmarknadsprogrammen finns, men de sammanställningar som gjorts tyder på att kvaliteten och effektiviteten är mycket varierande, och generellt sämre än i Arbetsförmedlingens program.

Det är inte rimligt att staten på detta sätt vältrar över kostnader och ansvar för arbetslösheten på kommunerna. Alla inskrivna vid Arbetsförmedlingen, oavsett försörjning, ska garanteras lika tillgång till individuellt anpassade insatser.

Vad som ovan har anförts om att alla inskrivna vid Arbetsförmedlingen ska garanteras lika tillgång till individuellt anpassade insatser bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att motionen 2012/13:A303 (V) yrkande 18 tillstyrks.

9. Ungdomsarbetslösheten, punkt 9 (MP)

av Esabelle Dingizian (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:A396 av Esabelle Dingizian m.fl. (MP) yrkande 6 och
avslår motionerna
2012/13:Ub286 av Börje Vestlund m.fl. (S) yrkande 2,
2012/13:A210 av Hillevi Larsson (S),
2012/13:A217 av Olof Lavesson (M),
2012/13:A231 av Billy Gustafsson (S),
2012/13:A237 av Monica Green (S),
2012/13:A259 av Helena Lindahl och Roger Tiefensee (båda C),
2012/13:A278 av Thomas Strand m.fl. (S),
2012/13:A299 av Lars Beckman (M),
2012/13:A320 av Pia Nilsson m.fl. (S),
2012/13:A340 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),
2012/13:A351 av Helena Bouveng (M) och
2012/13:A376 av Fredrik Olovsson (S).

Ställningstagande

Miljöpartiet vill att alla unga ska ha samma livschanser och förutsättningar att forma egna, självständiga liv, komma in på arbetsmarknaden, kunna leva på sin lön och skaffa eget boende. Unga människors kompetens och förmåga måste tillvaratas och alla unga måste ges framtidstro och möjlighet att göra fria val. Miljöpartiet anser att sänkta ingångslöner för unga och försämrad anställningstrygghet är fel väg att gå för att komma åt ungdomsarbetslösheten. Unga ska inte betala för den höga arbetslösheten. Övergången från skola till arbetsliv har förändrats och är inte så linjär och utstakad som tidigare. Många arbetsgivare och företag vittnar också om svårigheten att hitta rätt kompetens. Matchning till rätt jobb måste förbättras och effektiviseras så att unga människors värdefulla kompetens inte slösas bort.

Arbetsförmedlingen måste få ett tydligt uppdrag att samverka med kommuner inom ramen för informationsansvaret när det gäller insatser för arbetslösa ungdomar och att arbeta individuellt med unga redan från deras första dag i arbetslöshet. Genom ökad samverkan ska unga slippa bollas mellan olika insatser och matchning till jobb förbättras.

Vad som ovan anförts om ökad samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att motionen 2012/13:A396 (MP) yrkande 6 tillstyrks.

10. Personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, punkt 10 (S, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Johan Andersson (S), Josefin Brink (V), Kerstin Nilsson (S), Ingemar Nilsson (S) och Arhe Hamednaca (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2012/13:A211 av Hillevi Larsson (S),
2012/13:A245 av Jennie Nilsson (S),
2012/13:A266 av Eva-Lena Jansson och Lars Mejern Larsson (båda S) och
2012/13:A337 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S),
bifaller delvis motion
2012/13:A322 av Olle Thorell (S) och
avslår motion
2012/13:A286 av Sven-Olof Sällström och David Lång (båda SD).

Ställningstagande

Våra partier har i våra alternativa budgetar förslag om att avskaffa fas 3 och ersätta den med fungerande åtgärder som kan föra långtidsarbetslösa närmare arbetsmarknaden.

Vår principiella inställning är att den som arbetar ska ha anställning och lön. Det är förkastligt att staten tvingar långtidsarbetslösa att arbeta utan lön. Eftersom deltagarna inte är anställda och står under hot om att bli av med sitt aktivitetsstöd eller försörjningsstöd är möjligheterna att ställa krav eller framföra kritik i praktiken mycket små. Ur ett jobbsökarperspektiv ger fas 3 betydande inlåsningseffekter eftersom individen i de flesta fall anvisas sysselsättning på heltid, vilket kraftigt begränsar möjligheten att effektivt söka reguljära jobb. Samtidigt finns det inget egentligt stöd i forskningen för att den artificiella sysselsättning som erbjuds ger andra, positiva individeffekter som uppväger inlåsningen. Åtgärden är därtill förhållandevis dyr om man ser till de förväntade effekterna.

De människor som har hamnat i fas 3 har bara en sak gemensamt: de har varit arbetslösa minst 450 dagar. I övrigt är de olika individer med olika utbildning, ålder och erfarenhet. Därför behövs en bred palett av insatser för att ersätta fas 3. I våra budgetalternativ lämnar vi förslag som skulle möjliggöra ett snabbt avskaffande av fas 3.

Vad som nu har anförts om att avskaffa fas 3 bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att motionerna 2012/13:A211 (S), 2012/13:A245 (S), 2012/13:A266 (S) och 2012/13:A337 (S) tillstyrks och att motion A2012/13:A322 (S) delvis tillstyrks.

11. Kunskaps- och kompetensförsörjning, punkt 11 (S, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Johan Andersson (S), Josefin Brink (V), Kerstin Nilsson (S), Ingemar Nilsson (S) och Arhe Hamednaca (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2012/13:Ub261 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S) yrkande 1,
2012/13:N265 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S) yrkande 8,
2012/13:A280 av Thomas Strand m.fl. (S),
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 16 och 17,
2012/13:A349 av Krister Örnfjäder (S) och
2012/13:A392 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 9 och
avslår motionerna
2012/13:N265 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S) yrkande 6 och
2012/13:A346 av Thomas Strand och Louise Malmström (båda S).

Ställningstagande

Kunskapskraven på arbetsmarknaden ökar hela tiden. Det gäller både generella kunskaper och mer specialiserad kompetens. Antalet jobb som inte kräver gymnasiekompetens minskar i rask takt medan efterfrågan på gymnasial utbildning, särskilt yrkesutbildning, är fortsatt stor och efterfrågan på högre utbildning ökar markant och förväntas att fortsätta öka för lång tid framåt. Staten borde spela en aktiv roll när det gäller att stödja kortutbildade i arbetslivets strukturomvandling, t.ex. genom ett nytt kunskapslyft. Det är anmärkningsvärt att regeringen i detta läge i stället väljer att nedprioritera utbildning och sänka utbildningskraven. Vi väljer att investera i utbildning och jobb. Därför föreslår vi i våra respektive budgetmotioner stora satsningar på både reguljär utbildning och arbetsmarknadsutbildning.

Vi anser att det är dags att bryta upp de vattentäta skott som finns mellan arbetsmarknadsutbildning och reguljär utbildning. Med en snabbt föränderlig arbetsmarknad med ökande kompetenskrav blir det alltmer otidsenligt att bara vissa få utvalda yrkesutbildningar bedrivs som arbetsmarknadsutbildning trots att efterfrågan även på andra utbildningar är stor på arbetsmarknaden. Även om risken för långtidsarbetslöshet är störst för dem som saknar gymnasiekompetens har vi i dag även många arbetslösa med både gymnasial utbildning och högskoleutbildning som i vissa fall skulle behöva förnya sin kompetens för att kunna återinträda på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsutbildning är en effektiv men dyr form av utbildning och utbudet är med nödvändighet begränsat. Samtidigt finns det stora möjligheter att inom ramen för yrkesvux, yrkeshögskolan, vuxenutbildning och även inom vissa högskoleutbildningar skapa utbildningsmöjligheter som passar väl till den kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden.

Vi föreslår att Arbetsförmedlingen ges möjlighet att bevilja arbetslösa möjligheter att studera inom den reguljära utbildningen med samma villkor som inom arbetsmarknadsutbildningen. Vi vill också att Arbetsförmedlingen ska kunna använda sig av platser vid universitet och högskolor för att den som redan har en högskoleutbildning ska kunna göra kompletteringar som underlättar arbetsmarknadsetablering.

Industrins möjligheter till utveckling och långsiktig produktivitet är en viktig framtidsfråga. Utbildningssatsningar är därför centrala för att säkra jobben, skapa nya arbetstillfällen och förbättra matchningen inom industrin. Vi vill bl.a. utveckla ett system för permitteringslösningar som möjliggör för anställda att jobba kortvecka kombinerat med utbildning och utveckling.

Vad som nu har anförts om utbildningssatsningar för arbetslösa bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att motionerna 2012/13:Ub261 (S) yrkande 1, 2012/13:N265 (S) yrkande 8, 2012/13:A280 (S), 2012/13:A303 (V) yrkandena 16 och 17, 2012/13:A349 (S) och 2012/13:A392 (S) yrkande 9 tillstyrks.

12. Lönebidrag, punkt 12 (V)

av Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 23 och
avslår motionerna
2012/13:A205 av Désirée Pethrus och Emma Henriksson (båda KD),
2012/13:A209 av Christer Engelhardt (S),
2012/13:A214 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S),
2012/13:A228 av Désirée Pethrus och Anders Sellström (båda KD),
2012/13:A282 av Gunnar Sandberg m.fl. (S),
2012/13:A313 av Lennart Axelsson (S) och
2012/13:A373 av Louise Malmström och Billy Gustafsson (båda S).

Ställningstagande

Lönebidrag är viktiga för att skapa fler arbeten för personer som behöver särskilt stöd för att kvarstå på eller få ett fotfäste på arbetsmarknaden. Särskilt i nuvarande läge, med hög arbetslöshet, är det angeläget att investera i människors möjligheter att stanna kvar i arbete och säkerställa att de inte hamnar i utanförskap genom arbetslöshet. Vänsterpartiet vill därför utöka möjligheten för den som har en anställning och drabbas av en funktionsnedsättning att beviljas lönebidrag för att kunna stanna kvar på sin arbetsplats. Dessutom behöver taket för lönebidragsersättningen höjas. I Vänsterpartiets budgetalternativ föreslås att taket höjs med 2 000 kronor per månad i ett första steg.

Vad som ovan anförts om lönebidrag till anställda bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att motion 2012/13:A303 (V) yrkande 23 tillstyrks.

13. Sociala företag och arbetskooperativ, punkt 13 (V)

av Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 25–27 och
avslår motionerna
2012/13:Ub443 av Kerstin Engle m.fl. (S) yrkande 4,
2012/13:N349 av Christer Adelsbo m.fl. (S) yrkandena 1 och 6,
2012/13:A239 av Christer Adelsbo m.fl. (S) och
2012/13:A277 av Christer Adelsbo m.fl. (S).

Ställningstagande

Sociala arbetskooperativ har visat sig nå goda resultat med ökad livskvalitet för dem som har deltagit i dem. Kostnaden är dessutom låg jämfört med traditionella behandlingsmetoder. Verksamhetsformen ger möjligheter för personer som annars har mycket små chanser att få anställning eller starta eget. De som deltar i kooperativen utför riktiga arbeten med riktigt ansvar. Kombinationen rehabilitering och arbete har visat sig effektiv.

Sociala arbetskooperativ kan utgöra ett bra alternativ för att skapa arbete även åt personer med funktionsnedsättning. Vänsterpartiet vill att möjligheten till direkt statligt stöd till sociala arbetskooperativ ska ses över. Det finns också andra verksamheter som visat sig fungera för att personer med psykisk funktionsnedsättning ska kunna få in en fot på arbetsmarknaden, t.ex. den verksamhet som Fountain House arbetar med. Vi vill att Arbetsförmedlingen får i uppdrag att tillsammans med intresseorganisa-

tioner se över förutsättningarna för att teckna avtal med olika anordnare om arbeten där personer med psykisk funktionsnedsättning kan få möjlighet att prova på att arbeta under trygga former.

För att fler ska kunna erbjudas möjlighet att delta i denna verksamhet behöver också socialförsäkringarna bli flexiblare när det gäller arbetstider och möjligheten att pröva arbete eller studier utan att riskera att falla ur försörjningssystemet. Det måste finnas utrymme att misslyckas både en och två gånger utan att riskera att falla ur trygghetssystemen.

Vad som ovan anförts om sociala arbetskooperativ bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att motion 2012/13:A303 (V) yrkandena 25–27 tillstyrks.

14. Arbetshjälpmedel och andra insatser för personer med funktionsnedsättning, punkt 14 (MP)

av Esabelle Dingizian (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:A236 av Agneta Luttropp och Mats Pertoft (båda MP) yrkandena 1 och 2 samt
avslår motionerna
2012/13:A296 av Finn Bengtsson m.fl. (M) yrkande 2,
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 21 och
2012/13:A380 av Edward Riedl (M).

Ställningstagande

Att ha ett arbete att gå till, att känna att man fyller en funktion i samhällsbyggandet, att känna gemenskap med arbetskamrater och att få lön för sin insats är något som endast hälften av alla människor med funktionsnedsättning får uppleva i dag. Det har tyvärr länge varit så att personer med funktionsnedsättning i betydligt högre grad är drabbade av arbetslöshet än många andra. För att få in unga personer med funktionsnedsättning i arbetslivet krävs en stark samverkan mellan skolan och Arbetsförmedlingen. Miljöpartiet de Gröna föreslår att Arbetsförmedlingen erbjuder ungdomar med funktionsnedsättning arbetsinriktad rehabilitering.

Det är en stor skillnad mellan att arbeta på daglig verksamhet och på Samhall. På daglig verksamhet finns i regel arbetstagare som tidigare gått på verksamhetsträning eller yrkesträning i gymnasiesärskolan. Det är en synnerligen heterogen grupp, där många har behov av det stöd som finns i daglig verksamhet och där arbetsuppgifterna är väl avvägda för just dem. Men det finns också en stor grupp inom daglig verksamhet som skulle

klara av ett mer självständigt arbete men som ändå inte platsar på dagens Samhall. Ett mellanting mellan daglig verksamhet och Samhall behövs. Arbetsinriktad daglig verksamhet finns i en del kommuner och Miljöpartiet de gröna föreslår en utredning som undersöker möjligheter till riktad arbetsanpassad rehabilitering för unga med funktionsnedsättning. Utredningen bör också få i uppdrag att ta vara på de exempel som finns på arbetsinriktad rehabilitering och undersöka möjligheter att starta en sådan verksamhet i hela landet.

Vad som ovan anförts om att en myndighet ges det fulla ansvaret för arbetshjälpmedel bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att motion 2012/13:A236 (MP) yrkandena 1 och 2 tillstyrks.

15. Arbetshjälpmedel och andra insatser för personer med funktionsnedsättning, punkt 14 (V)

av Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 21 och
avslår motionerna
2012/13:A236 av Agneta Luttropp och Mats Pertoft (båda MP) yrkandena 1 och 2,
2012/13:A296 av Finn Bengtsson m.fl. (M) yrkande 2 och
2012/13:A380 av Edward Riedl (M).

Ställningstagande

I Arbetsförmedlingens nationella samråd med företrädare för personer med olika funktionsnedsättningar har det förts fram att Försäkringskassan har haft svårt att bygga upp en fungerande organisation kring hjälpmedelshanteringen och att myndighetens kompetens på området har urholkats med tiden. Det är också vanligt att Försäkringskassan inte beviljar hjälpmedel som Arbetsförmedlingens utredning har rekommenderat. Försäkringskassan hänvisar också oftare till arbetsgivarnas ansvar och beviljar alltmer sällan de arbetsanpassningar som är nödvändiga för den enskildes möjlighet att arbeta.

En myndighet bör därför ges det fulla ansvaret för alla arbetshjälpmedel. Ansvaret ska omfatta alla personer med funktionsnedsättning oavsett om personen har arbete, söker arbete eller är placerad i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

I Vänsterpartiets budgetalternativ anslås också mer resurser till moderna och flexibla arbetshjälpmedel.

Vad som ovan anförts om att en myndighet ges det fulla ansvaret för arbetshjälpmedel bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att motion 2012/13:A303 (V) yrkande 21 tillstyrks.

16. Olycksfallsstatistik, m.m., punkt 16 (S, MP, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Johan Andersson (S), Josefin Brink (V), Kerstin Nilsson (S), Ingemar Nilsson (S), Arhe Hamednaca (S) och Esabelle Dingizian (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2012/13:A202 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 10 och
2012/13:A395 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 3 i denna del.

Ställningstagande

Alla människor har rätt att arbeta i en trygg och säker miljö där de kan utvecklas och där jämställdhet och gemenskap mellan arbetskamrater främjas. Ett bra arbetsliv med väl fungerande arbetsvillkor minskar inte bara den arbetsrelaterade ohälsan och bidrar till en allmänt förbättrad folkhälsa utan är även en nödvändig förutsättning för en hållbar samhällsutveckling. Det förebyggande arbetsmiljöarbetet har en central betydelse i detta sammanhang.

Arbetsmiljöverkets uppdrag om särskilda insatser för att förhindra att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem är viktigt. Ett stort problem är emellertid att arbetsmiljölagstiftningen är utformad utifrån traditionellt mansdominerade arbetsplatser. Det finns ett tydligt regelverk som avser byggnadsverksamhet, men inom vården, skolan och omsorgen finns få bestämmelser. Vi vill att arbetsmiljölagstiftningen ses över så att den tydligt anpassas efter både kvinnodominerade och traditionellt mansdominerade arbetsplatser.

En väl fungerande rapportering och registrering av tillbud och olyckor är också av stor vikt för att det förebyggande arbetsmiljöarbetet ska vara effektivt. Det statistiska underlaget är också viktigt för arbetsmiljöforskningen. Ett aktuellt och växande problem är de stora mörkertal som antas finnas när det gäller arbetsskador som drabbar utländsk arbetskraft som arbetar tillfälligt i Sverige. Därför menar vi att alla tillbud och olyckor som sker på svensk arbetsmarknad ska rapporteras till Arbetsmiljöverket som ska ha skyldighet att registrera dessa.

Vad som ovan anförts i reservationen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna 2012/13:202 (V) yrkande 10 och 2012/13: A395 (MP) yrkande 3 i denna del tillstyrks.

17. Medlingsinstitutets uppdrag, punkt 17 (V)

av Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:A219 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Om de strukturella löneskillnaderna mellan kvinno- och mansdominerade yrken ska kunna åtgärdas måste lönerna i de kvinnodominerade branscherna tillåtas öka i en snabbare takt än i de mansdominerade. LO-förbunden har i de senaste avtalsrörelserna krävt särskilda jämställdhetspotter för att åstadkomma den effekten i de centrala kollektivavtalen.

Under 2012 års lönerörelse slog Medlingsinstitutets generaldirektör tidigt fast att myndigheten inte skulle medverka till några avtal som översteg den löneökning på 2,6 procent som industriavtalet gav. Det var en tydlig signal till arbetsgivarna att de inte ens behövde förhandla om de jämställdhetssatsningar som bl.a. Handels, Kommunal och Hotell- och restaurangfacket begärt.

Medlingsinstitutets uppdrag är att bidra till en väl fungerande lönebildning, där den konkurrensutsatta industrin sätter märket för löneökningstakten. Men myndigheten ska också verka för jämställda löner. Det är uppenbart att dessa båda mål i praktiken har kommit att stå i motsättning till varandra.

Vänsterpartiet menar att begreppet ”väl fungerande lönebildning” per definition även borde omfatta en systematisk utjämning av de strukturella löneskillnaderna mellan kvinno- och mansdominerade yrken. Det skulle knappast innebära en mer omfattande statlig styrning av lönebildningen än den nuvarande tolkningen av begreppet. I synnerhet som den nuvarande tolkningen i praktiken omöjliggör avtal som avviker ens en decimal från den mansdominerade industrins.

Medlingsinstitutets uppdrag behöver därför ses över och förändras så att det blir möjligt att förena industrinormen med aktiva insatser för att minska de strukturella löneskillnaderna mellan kvinno- och mansdominerade yrken.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motion 2012/13:A219 (V) yrkande 1 tillstyrks.

18. Rehabiliteringsinsatser, punkt 18 (S)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Johan Andersson (S), Kerstin Nilsson (S), Ingemar Nilsson (S) och Arhe Hamednaca (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:A392 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 16 och
avslår motionerna
2012/13:A264 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 2 och
2012/13:A295 av Finn Bengtsson m.fl. (M).

Ställningstagande

För personer som har behov av stöd och insatser inom ett flertal områden till följd av en komplex problemsituation där arbetslöshet ingår som en del, och som befinner sig långt från arbetsmarknaden, måste nya och helt andra möjligheter än hittills erbjudas. De ska kunna få tillgång till samlade resurser för att ta sig in på, eller tillbaka till, arbetsmarknaden. Det kan handla om personer som aldrig har fått en chans till jobb till följd av en funktionsnedsättning, om dem som varit arbetslösa eller sjuka under mycket lång tid eller om dem som av andra skäl behöver ett mer omfattande stöd.

Genom att slå samman delar av Arbetsförmedlingen och delar av Försäkringskassan och tillföra nya resurser till en gemensam organisation vill vi erbjuda människor en samlad och individuellt utformad handlingsplan för att komma in på eller tillbaka till arbetsmarknaden. När insatsplanen har godkänts och kvalitetssäkrats ska man få en samlad ram av medel, ”en påse pengar”, för att finansiera och upphandla de olika insatser som krävs från olika aktörer. Det kan vara myndigheter och kommuner men även organisationer eller privata aktörer, allt anpassat efter varje individs särskilda behov. Vi vill lösa problemet för dem som i dag vanligtvis hamnar mellan olika myndigheters ansvarsområden och där ingen aktör i dag har ansvaret för helheten. Det gäller personer som kan ha behov av både utbildning, rehabilitering, praktik och medicinska och sociala insatser kombinerade i ett samlat fungerande handlingsprogram.

Förslaget kan ses som en vidareutveckling av Finsam och kräver att barriärer mellan de olika myndigheterna rivs och att resurserna kan användas mer flexibelt och samlat utifrån individens behov. Det innebär både en ambitionshöjning och en förändrad organisation och måste därför byggas upp successivt för att säkerställa kvaliteten både när det gäller bedömningar och insatser.

Vad som ovan anförts om en gemensam organisation för stöd till dem som står mycket långt från arbetsmarknaden bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att motionen 2012/13:A392 (S) yrkande 16 tillstyrks.

19. Omställningsavtal för sjuka, punkt 19 (S, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Johan Andersson (S), Josefin Brink (V), Kerstin Nilsson (S), Ingemar Nilsson (S) och Arhe Hamednaca (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2012/13:Sf232 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V) yrkande 7 och
2012/13:Sf381 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 10.

Ställningstagande

Arbetslinjen är en av de bärande principerna i sjukförsäkringen. Utgångspunkten är att den som kan arbeta också ska göra det. Men den som är sjuk och därför inte kan arbeta ska ha rätt både till snabb rehabilitering och till ekonomisk trygghet under den tid det tar att komma tillbaka till arbete. För att människor ska ha en verklig möjlighet att komma tillbaka till arbete efter sjukdom krävs tillgång till rehabilitering av hög kvalitet. Parterna på arbetsmarknaden har under lång tid haft en mycket viktig funktion i att skapa stabilitet, inte bara vad gäller löneavtalen, utan också kring försäkringar och andra trygghetssystem.

För att underlätta för företag att våga ta steget och anställa måste hela samhället vara med och dela på riskerna. Det gäller inte minst risken för att den anställda blir sjuk.

Genom ett omställningsavtal för sjukskrivna kan en struktur skapas så att alla parter tar sitt ansvar. Det skulle innebära att fack och arbetsgivare sluter avtal om resurser för omställning för de personer som blir arbetslösa i och med att de saknar arbetsförmåga för sin tidigare anställning men som bedöms kunna söka andra arbeten. Det skulle ge arbetsgivare ett intresse av att inte hamna i sådana situationer, vilket skulle öka deras drivkrafter att underlätta för en sjukskriven att komma tillbaka. Samtidigt skulle de personer som trots sådana ansträngningar inte har möjlighet att gå tillbaka till sin gamla arbetsgivare få bättre möjligheter att ta sig vidare till nytt arbete i och med mer resurser till omställning.

För att få till stånd ett omställningsavtal krävs dock att staten driver på för en överenskommelse. Regeringen bör därför ta initiativ till ett trepartssamtal med arbetsmarknadens parter för att få till stånd ett omställningsavtal vid sjukdom.

Vad som ovan anförts om omställningsavtal bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna 2012/13:Sf232 (V) yrkande 7 och 2012/13:Sf381 (S) yrkande 10 tillstyrks.

20. Erfarenhetsdelegation, punkt 20 (S)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Johan Andersson (S), Kerstin Nilsson (S), Ingemar Nilsson (S) och Arhe Hamednaca (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:A392 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Fler äldre i befolkningen betyder mer erfarenhet i befolkningen. Som ett litet land i en globaliserad värld behöver Sverige ta till vara den erfarenheten. För samhällsekonomin är gruppen 55+ en allt viktigare grupp i arbetslivet. Varje år i arbete fram till 65 år, och även längre, är av stor betydelse för den enskilde och för samhällsekonomin. Arbetsmiljö, hälsa och produktionskrav påverkar möjligheten att kunna arbeta längre och likaså välfärdstjänsternas utveckling.

Samtidigt har inte alla möjlighet att arbeta fram till pensionsåldern – många slits ut eller tvingas ut i arbetslöshet. Det är ett enormt slöseri med människors kraft, som inte ska existera i ett modernt och utvecklande arbetsliv. Att kunna vidareutbilda sig under hela arbetslivet har också stor betydelse för hur många som har möjlighet att jobba fram till pensionsåldern. Det behövs en framsynt strategi för att ta till vara erfarna anställda så att deras kompetens kan komma yngre och nyanställda till del.

I dag drabbas många av smygande åldersdiskriminering och fördomar. Svensk arbetsmarknad behöver alla arbetsföra 55+ och vi föreslår därför att regeringen tar initiativ till att tillsammans med arbetsmarknadens parter inrätta en erfarenhetsdelegation. Delegationen ska ha till uppgift att förändra attityden till äldre på arbetsmarknaden så att äldres erfarenhet bättre tas till vara, kartlägga de hinder som i dag finns och föreslå åtgärder för att dessa ska kunna undanröjas.

Vad som ovan anförts om en erfarenhetsdelegation bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motion 2012/13:A392 (S) yrkande 4 tillstyrks.

21. Övriga frågor om äldre i arbetslivet, punkt 21 (S, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Johan Andersson (S), Josefin Brink (V), Kerstin Nilsson (S), Ingemar Nilsson (S) och Arhe Hamednaca (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2012/13:Sf371 av Tomas Eneroth m.fl. (S) yrkande 3 och
2012/13:So506 av Björn von Sydow m.fl. (S) yrkande 5 och
avslår motion
2012/13:A215 av Lars-Arne Staxäng (M).

Ställningstagande

Vi lever ett allt längre och friskare liv. För att långsiktigt säkra pensionssystemets hållbarhet och trygga bra pensioner för breda yrkesgrupper är det viktigt att sysselsättningen ökar och att åtgärder vidtas för att möjliggöra för många fler löntagare att arbeta längre.

Arbetslivet måste vara så utformat att människor faktiskt orkar jobba till 65-årsdagen. Det kräver bl.a. ökade resurser för kontroll, forskning och utveckling av arbetsmiljöarbetet. Men det krävs också förbättrade insatser för rehabilitering och omställning för att förhindra den utslagning som nu sker från arbetslivet.

Den genomsnittliga pensionsåldern har stigit men det är fortfarande bara hälften av befolkningen som jobbar fram till 65 års ålder. Orsaken till att människor lämnar arbetslivet i förtid är ofta att man är utsliten – kroppen orkar inte längre. Det ställer krav på att arbetsvillkor och arbetsmiljö förändras så att människors inte slits ut i förtid utan orkar jobba fram till pensionsåldern. Det behövs mer resurser till forskning kring arbetsmiljöfrågor, särskilt om kvinnors arbetsmiljö.

Andra lämnar arbetslivet i förtid på grund av arbetslöshet, att den kompetens man har inte efterfrågas eller att man är utsatt för åldersdiskriminering. För att komma till rätta med åldersdiskriminering behövs en attitydförändring som uppvärderar den erfarenhet som finns på våra arbetsplatser. Erfarna medarbetares kompetens ska tillvaratas, t.ex. som mentorer och handledare till yngre och nyanställda. Alla ska ges möjlighet till ett livslångt lärande som ger förutsättningar att hänga med i utvecklingen på jobbet eller byta bana i yrkeslivet.

Vad som ovan anförs om äldres delaktighet i arbetslivet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna Sf371 (S) yrkande 3 och So506 (S) yrkande 5 tillstyrks.

22. Arbetslivsforskning, punkt 22 (S, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Johan Andersson (S), Josefin Brink (V), Kerstin Nilsson (S), Ingemar Nilsson (S) och Arhe Hamednaca (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2012/13:A202 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkande 19,
2012/13:A264 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 5,
2012/13:A339 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) yrkande 2,
2012/13:A355 av Hannah Bergstedt och Karin Åström (båda S) yrkande 1 och
2012/13:A392 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 28 och
avslår motion
2012/13:A362 av Adnan Dibrani m.fl. (S).

Ställningstagande

Arbetslivsforskningen har minskat drastiskt och skingrats för vinden sedan regeringen lade ned Arbetslivsinstitutet. Vi har varit starkt kritiska till regeringens nedläggning av Arbetslivsinstitutet. Från att ha varit världsledande är nu svensk arbetslivsforskning satt på undantag. Sverige och Portugal är de enda EU-länderna utan ett arbetslivsinstitut.

Nu saknas en överblick av läget och utvecklingen i arbetslivet. Det krävs att enskilda lärosäten kan prioritera tvärvetenskap och arbetslivsforskning för att återupprätta arbetslivsforskningen. Inom ramen för de ökande anslagen till universitet, högskolor och forskningsråd bör detta vara möjligt. Vi menar att det behövs en översyn av möjliga framtida strukturer.

Vi föreslår också att staten på ett övergripande sätt ska ange arbetslivsforskningens inriktning, t.ex. genom samverkan eller genom att tillskjuta resurser till universitet och myndigheter eller till forskningsfinansierade råd och andra myndigheter med ansvar för forskning. Dessa myndigheter bör i sin tur svara för närmare inriktning på forskningen.

Det inträffar allvarliga arbetsplatsolycksfall och det hänger många gånger ihop med hot och våld i arbetet. Poliser, personal inom kriminalvården, lärare, vårdpersonal och personal inom socialtjänsten är de grupper som främst drabbas. Psykisk press och hög arbetsbelastning är också vanliga arbetsmiljöproblem. En konsekvens av enformiga arbeten och hög arbetsbelastning är besvär i axlar, armar och händer. Ett nytt arbetsmiljöproblem är att ständigt vara ”stand by”. Det innebär att många tjänstemän

ständigt är ”uppkopplade” via mobiltelefon, sms och e-post och det kan vara svårt att ”stänga ned” och vara helt ledig. Dagens arbetsmiljöproblem bör uppmärksammas genom stöd till forskning och utveckling (FoU).

Det arbetsmiljöpolitiska kunskapsrådet lämnade i augusti 2011 ett förslag till regeringen om ett nationellt kunskapscentrum för arbetsmiljö – behov och förutsättningar (SOU 2011:60). Regeringen remissbehandlade inte förslaget. I budgetpropositionen för 2013 föreslås dock att Arbetsmiljöverkets informations- och kunskapsspridningsuppdrag ska utökas till att avse en nationell funktion för kunskapsområdet arbetsmiljö och arbetsliv. Vi tycker inte att detta uppdrag är tillräckligt utan anser att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag om hur arbetslivsforskningen kan stärkas på ett bättre sätt. Vi anser att arbetslivsforskningen bör samlas i ett nationellt centrum, där arbetslivets forskningsbehov kan formuleras och där kunskaper om pågående forskning kan delges dem som är aktiva i arbetsmiljöarbete på olika sätt.

Vad som ovan anförs om en utredning om arbetslivsforskning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna 2012/13:A202 (V) yrkande 19, 2012/13:A264 (S) yrkande 5, 2012/13:A339 (S) yrkande 2, 2012/13:A355 (S) yrkande 1 och 2012/13:A392 (S) yrkande 28, tillstyrks.

23. Forskning om kvinnodominerade arbetsplatser, punkt 23 (MP)

av Esabelle Dingizian (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:A395 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 3 i denna del.

Ställningstagande

Miljöpartiet vill se ett mer aktivt tillsynsarbete och förebyggande insatser mot ohälsa och arbetsskador. Med en bra arbetsmiljö såväl psykiskt som fysiskt kan både kvinnor och män få bättre möjlighet att själva välja när de vill ta ut pension i stället för att tvingas sluta i förtid på grund av ohälsa.

Den faktiska pensionsåldern och antalet år i arbetslivet har stor betydelse för hur stor pensionen blir eftersom pensionssystemet bygger på livsinkomst. Kvinnors arbetsvillkor påverkar därmed även den framtida pensionen.

Könsskillnaderna i bedömningen av arbetsskada är välkända. Det behövs mer forskning om kvinnodominerade arbetsplatsers arbetsskador.

Vad som ovan anförts om forskning om kvinnodominerade arbetsplatser bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motion 2012/13: A395 (MP) yrkande 3 i denna del tillstyrks.

24. Övriga arbetslivsforskningsfrågor, punkt 24 (V)

av Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:A202 av Josefin Brink m.fl. (V) yrkandena 9 och 11.

Ställningstagande

Förebyggande arbetsmiljöarbete räddar liv. Utöver de som dör i arbetsolyckor finns ett stort antal dödsfall som är arbetsrelaterade. Det kan t.ex. röra sig om personer som under sitt arbetsliv kommit i kontakt med asbest. Drygt 100 personer dog på grund av asbestos eller dammlunga 2007. I dessa fall kan man med hög säkerhet konstatera att dödsfallen är arbetsrelaterade. Även dödsfall i andra lung- och luftvägssjukdomar, cancer och hjärt- och kärlsjukdomar kan vara arbetsrelaterade. I en rapport som gjorts på uppdrag av Arbetsmiljöverket anges att åtminstone 800 arbetsrelaterade dödsfall sker i nämnda sjukdomar varje år. Det måste därför satsas mer på forskning, utbildning och tillsyn i syfte att minimera arbetsrelaterade dödsfall.

Människor som utsätts för risker i arbetet ska inte behöva arbeta ensamma. Riskfyllt och farligt ensamarbete måste därför fasas ut.

I AML anges att teknik, arbetsorganisation och arbetsinnehåll ska utformas så att arbetstagaren inte utsätts för fysiska eller psykiska belastningar som kan medföra ohälsa eller olycksfall. Även löneformer och förläggning av arbetstid ska beaktas och arbetsgivaren ska även beakta den särskilda risk för ohälsa och olycksfall som kan följa av ensamarbete. Utvecklingen mot det s.k. 24-timmarssamhället innebär ökad belastning på arbetstagare socialt, psykiskt och fysiskt. De som ofta arbetar på kvällar och nätter arbetar också ofta ensamma och löper risk att utsättas för våld och hot. Det gäller allt fler inom kvinnodominerade serviceyrken som t.ex. butiksbiträden och restaurangpersonal.

Faktorer som bidragit till att ensamarbetet brett ut sig är ett ökat antal små företag, hårda rationaliseringar, omorganisationer på arbetsplatserna, upphandlingar där det billigaste alternativet väljs och ny teknik som möjliggör mer ensamarbete.

Vänsterpartiet föreslår krafttag i syfte att fasa ut det riskfyllda ensamarbetet. För att uppnå detta krävs en strategi och målinriktade insatser inom flera områden. Det är t.ex. av största vikt att sanktionssystemet görs effektivare och att Arbetsmiljöverkets inspektionsverksamhet ökar i syfte att upptäcka och åtgärda brister i utsatt ensamarbete. Ett forsknings- och utvecklingsarbete bör inledas för att ta fram en samlad strategi för att fasa ut allt farligt och riskfyllt ensamarbete. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt ungas utsatthet.

Vad som ovan anförts om arbetslivsforskning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motion 2012/13:A202 (V) yrkandena 9 och 11 tillstyrks.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 1 (S)

Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Johan Andersson (S), Kerstin Nilsson (S), Ingemar Nilsson (S) och Arhe Hamednaca (S) anför:

Sverige är ett unikt land. Svenskarna är kunniga, kreativa och öppna för omvärlden. Nu har vi chansen att bygga ett framgångsrikt, jämlikt, jämställt och hållbart samhälle. Men för att nå dit behöver Sverige bli mycket bättre på en central punkt: jobbskapandet. Här har Sverige lyckats sämre än jämförbara länder.

Sverige har i dag en arbetslöshet som närmar sig 8 procent. Det är lika högt som eller högre än i många jämförbara europeiska länder. Nästa år bedöms arbetslösheten bli ännu högre än i dag. Ungdomsarbetslösheten har bitit sig fast på en hög nivå. Antalet långtidsarbetslösa har mer än fördubblats under de senaste sex åren. Utanförskapet består. Arbetslösheten gör att utrymmet för nya ekonomiska reformer begränsas. Detta är en viktig anledning till att regeringens egna expertmyndigheter anser att utrymmet för ofinansierade reformer för närvarande är mycket begränsat.

Nu för regeringen en politik som inte är förenlig med överskottsmålet. Det hotar stabiliteten i svensk ekonomi – och därmed framtida jobb och välfärd. Sverige behöver en politik för full sysselsättning. Sverige behöver en ny affärsplan för att skapa jobb och stärka konkurrenskraften. Sverige behöver en ny färdriktning.

Vårt mål är att utbildningsnivån i Sverige ska vara världsledande. Det gäller hela befolkningen. Vi har höga ambitioner för Sveriges unga. Det svenska innovationsarbetet bör lyftas upp till högsta politiska nivå. Vi prioriterar resurser för strategisk samverkan mellan staten och Sveriges framtidsbranscher. Rekryteringsgapet måste stängas. Fas 3 ska avvecklas. Ungdomar ska jobba eller studera – inte vara långtidsarbetslösa.

Regeringen gör bedömningen att reformutrymmet för 2013 är 23 miljarder kronor. Vi delar inte den bedömningen – utan föreslår ett reformutrymme om 18 miljarder kronor. Därmed skapas en konjunkturbuffert i vårt budgetalternativ. Vi följer utvecklingen på arbetsmarknaden nära, och står beredda att nyttja denna konjunkturbuffert för att stimulera efterfrågan och värna sysselsättningen i välfärden i händelse av en oväntad och kraftig framtida nedgång. Vi håller krutet torrt.

Socialdemokraternas förslag inom utgiftsområde 14 är en del av den helhet vårt budgetalternativ utgör.

Socialdemokraterna anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ökas med 12,2 miljarder kronor på det sätt som framgår av motion 2012/13: 392 och av nedanstående tabell.

Tabell 4 a Socialdemokraternas förslag till anslagsanvisning
Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (S)
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	31 175 947	+5 200 000
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 892 779	+6 940 000
2:1	Arbetsmiljöverket	606 153	+100 000
Summa		**67 232 673**	**+12 240 000**

Vi socialdemokrater anser att den samlade ekonomiska politiken måste utformas så att individers vilja och möjlighet till arbete förstärks. Det sker genom att arbete lönar sig, genom en bra lön och rätt till exempelvis pension, a-kassa och föräldraförsäkring. Men det räcker inte med att fokusera på människors vilja till arbete. Politiken måste också utformas så att fler kan arbeta. Det handlar bl.a. om att öka sysselsättningen och arbetstiden genom välfärdsreformer, som tillgång till barnomsorg och äldreomsorg. Men det handlar också om att förbättra villkoren på jobbet genom medvetna insatser för bättre arbetsmiljö och möjligheter att få fast heltidstjänst. Slutligen måste politiken bidra till att forma en ekonomisk miljö där fler jobb kan skapas så att fler också hittar ett arbete.

Vi föreslår investeringar i mer och bättre utbildning, på alla nivåer och genom hela yrkeslivet. Rekryteringsgapet måste stängas. Vi vill utforma en satsning på bristyrken i nära samverkan med det privata näringslivet och andra arbetsgivare. Huvuddelen av utbildningen förväntas ske inom ramen för den arbetsmarknadsutbildning som finns men vi vill dessutom öppna upp mellan den reguljära utbildningen och arbetsmarknadsutbildningen. På så sätt blir det möjligt att ta hela utbildningssystemet i anspråk för en större satsning på bristyrkesutbildning. Vi investerar 1 miljard kronor 2013 till sammantaget 5 500 nya platser inom bristyrkesutbildning.

Fas 3 ska avvecklas. Den artificiella sysselsättningen ska ersättas med riktiga jobb till avtalsenliga villkor och med reguljär utbildning. Fas 3 har haft karaktären av ändstation på arbetsmarknaden. Det har inte varit tillåtet att studera eller få stöd att starta eget och väldigt få går vidare till arbete eller studier. Vi socialdemokrater anser att fas 3 bör avvecklas till förmån för åtgärder som ger dokumenterad effekt. För fas 3-deltagare vill vi

- inrätta 10 000 nya jobb med särskilt anställningsstöd i privat sektor och i kommuner och landsting
- inrätta 5 500 nya föreningsjobb
- inrätta 5 000 nya platser inom intensifierad arbetsförmedling
- ge möjlighet till deltagare i fas 3 att komma vidare med bibehållen ersättning genom 13 000 av de nya platserna inom bristyrkesutbildning, komvux, yrkesvux, yrkeshögskolan, högskola eller universitet.

Kostnaden för de offentliga finanserna att avskaffa fas 3 är 2,0 miljarder kronor.

Ungdomsarbetslösheten måste knäckas. Ingen ung ska vara arbetslös mer än sex månader. Eftersom arbetslösheten bland unga ser väldigt olika ut bland olika ungdomsgrupper behövs en bred palett av insatser som sammantaget innebär att alla unga under 25 år som har varit arbetslösa i mer än sex månader anvisas antingen arbete eller utbildning.

- För det första vill vi införa ett utbildningskontrakt för unga utan fullgjord gymnasieutbildning. Unga arbetslösa utan fullständig gymnasieutbildning ska slutföra den. Det ska bli ett krav på unga arbetslösa som får ersättning från samhället.
- För det andra vill vi satsa brett på yrkesintroduktionsjobb. I vårt budgetalternativ gör vi en satsning där kommuner och landsting kan erbjuda 75-procentiga anställningar till kollektivavtalade löner kombinerat med 25 procents handledning och utbildning. Vi inrättar också ett kraftigt stöd till arbetsgivare som anställer inom yrkesintroduktionsavtalen, för att stödja modellen inom det privata näringslivet.
- För det tredje vill vi satsa brett på kunskap. Här behövs breda satsningar på bristyrkesutbildning som utformas i nära samverkan med näringslivet och andra arbetsgivare, en utbyggd yrkesutbildning och en satsning på högskolan. Vi räknar också med att 5 000 av de nya platserna inom yrkeshögskolan samt högskola och universitet tas i anspråk av ungdomar som vill komma vidare från långvarig arbetslöshet.

En väl fungerande arbetslöshetsförsäkring är betydelsefull för att svenska företag ska klara av omställning, förnyelse och att stärka sin konkurrenskraft. Samtidigt är den grunden för att människor ska ha ekonomisk trygghet under omställningen. En av de mest angelägna förändringarna av dagens illa fungerande a-kassa är att sänka avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen så att fler skaffar sig ett försäkringsskydd. Vi föreslår därför att den s.k. arbetslöshetsavgiften tas bort helt. Det försvagar de offentliga finanserna med 2,5 miljarder kronor 2013. Vårt förslag innebär att avgiften sänks i de flesta a-kassor.

För att fler ska få ett rimligt inkomstskydd vid arbetslöshet måste taket i arbetslöshetsförsäkringen höjas rejält. Vi föreslår att taket i a-kassan höjs från dagens 680 kronor till 910 kronor per dag. Det innebär att den maximala inkomst som berättigar till 80 procents ersättning höjs från 18 700 kronor till 25 000 kronor. Taket sänks efter 100 dagar med 150 kronor till 760 kronor per dag. Vi föreslår vidare att ersättningsnivån höjs till 80 procent under hela ersättningsperioden. Sammantaget innebär dessa förbättringar av arbetslöshetsförsäkringen – höjd ersättningsnivå och höjt tak – att de offentliga finanserna försvagas med 3,4 miljarder 2013.

Arbetsmiljön har försämrats på en rad områden både inom industrin och inom tjänstesektorn. Samtidigt har regeringen kraftigt minskat Arbetsmiljöverkets resurser. Vi vill därför stärka Arbetsmiljöverket med 100 miljoner kronor 2013. En miljon kronor bör destineras till att öka kunskapen om kvinnors arbetsmiljö. Neddragningarna på Arbetsmiljöverket har påverkat

omfattningen av det viktiga tillsynsarbetet som inspektörerna genomför på arbetsplatserna. Resultatet blir att ett företag kan räkna med ett besök högst vart 20:e år. Det krävs fler inspektioner. Därutöver måste Arbetsmiljöverket ges möjligt att förnya regelverket. Vi vill att Arbetsmiljöverkets regelverk ses över för att finna effektivare påföljder vid överträdelser av arbetsmiljö- och arbetstidslagarna.

Omfattningen av ensamarbete har ökat kraftigt i Sverige under de senaste åren. Arbeten där den anställde arbetar ensam och kan råka ut för hot, våld och trakasserier höjer risken för ohälsa. Vi anser att Arbetsmiljöverket ska revidera föreskriften om ensamarbete (AFS 1982:03) och verka för att denna föreskrift kompletteras med regler som förebygger skador och sociala förluster orsakade av ensamarbete.

Enligt en undersökning gjord av TCO arbetar tjänstemannagrupperna inom TCO och Saco övertid i väsentligt högre utsträckning än LO-medlemmar gör. Män arbetar 5 procentenheter mer övertid än kvinnor och övertidsuttaget i privat sektor är högre än i offentlig verksamhet. Övertidsarbete utan ersättning förekommer framför allt bland män i tjänstemannagrupperna i TCO och Sacoförbund.

Vi vill därför att Arbetsmiljöverket ska få i uppdrag att undersöka och föreslå åtgärder mot den obetalda övertiden som främst drabbar tjänstemän.

2. Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 1 (MP)

Esabelle Dingizian (MP) anför:

Miljöpartiet har i budgetmotionen Nya jobb i ett modernare Sverige presenterat vår ekonomiska politik och vårt budgetförslag för 2013. Miljöpartiet menar att Sverige står inför stora utmaningar där vi samtidigt måste möta problem med hög arbetslöshet, förändrat klimat och en ekonomiskt orolig omvärld. Sverige behöver därför satsningar på nya jobb och en ekonomisk politik som gynnar en långsiktigt hållbar grön omställning. Företagens villkor behöver förbättras genom sänkta kostnader för att anställa och minskat krångel med sjuklöneansvar. Unga människors möjligheter att få jobb och utbildning behöver underlättas så att deras chanser på arbetsmarknaden stärks.

I Miljöpartiets budgetmotion föreslog partiet utgiftsramar för utgiftsområde 14. Riksdagen fastställde dock den 21 november 2012 andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gjorde en annan beräkning av statens inkomster avseende 2013 än vad som skulle bli fallet med Miljöpartiets förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag önskat avstår jag från att delta i beslutet. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket.

Jag vidhåller denna uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ha utökats med 5,1 miljarder kronor på det sätt som framgår av Miljöpartiets motion 2012/13:A387 och nedanstående tabell.

Tabell 4 b Miljöpartiets förslag till anslagsanvisning
Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (MP)
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	31 175 947	+3 400 000
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 892 779	+1 690 000
2:1	Arbetsmiljöverket	606 153	+40 000
Summa		**67 232 673**	**+5 130 000**

Miljöpartiets förslag till ekonomisk politik innebär däremot att nya jobb kommer att skapas, att miljö- och klimatutsläppen minskar och att större ansvar tas för de offentliga finanserna. Vi skapar förutsättningar för nya jobb i ett modernare Sverige.

Regeringen gör en betydligt mer optimistisk bedömning av BNP-utvecklingen och utvecklingen på arbetsmarknaden än andra bedömare. Med tanke på att nedåtriskerna i dagsläget förefaller större än uppåtriskerna framstår regeringens prognos med sjunkande arbetslöshet som väl optimistisk. Utöver de konjunkturella problemen på arbetsmarknaden finns också fortsättningsvis mycket stora strukturella problem på arbetsmarknaden. För det första är antalet långtidsarbetslösa väldigt stort och långtidsarbetslösheten bland ungdomar är fortsatt mycket hög. För det andra är arbetskraftsbristen fortfarande stor inom många branscher.

Ungdomsarbetslösheten i Sverige har bitit sig fast på höga nivåer de senaste decennierna och är bland de högsta inom OECD. Miljöpartiet anser att sänkta ingångslöner för unga och försämrad anställningstrygghet är fel väg att gå för att komma till rätta med ungdomsarbetslösheten. Miljöpartiet vill i stället bl.a. slopa arbetsgivaravgiften helt i ett år för den som anställer en ung arbetslös. Vi föreslår också en satsning på traineeplatser i näringslivet och i välfärden. Vårt förslag är att arbetsgivarens kostnad utöver arbetsgivaravgiften sänks med 25 procent för arbetslösa under 26 år som får en traineeplats. För en ung långtidsarbetslös blir nedsättningen 50 procent. Sammantaget avsätter Miljöpartiet resurser som motsvarar minst 15 000 traineeplatser i näringslivet och i välfärden.

Miljöpartiet vill minska avståndet mellan utbildning och arbetsliv. Vi vill öka kontaktytorna mellan skola och arbetsliv. Detta görs bl.a. genom förbättrad studie- och yrkesvägledning och genom att garantera att alla

unga mellan 16 och 17 år erbjuds sommarjobb och utvecklad prao. Miljöpartiet föreslår ett utökat stöd till kommunerna för detta ändamål. Vi vill också underlätta övergången från högskola till arbetsliv genom praktik för studenter under utbildning och akademikerpraktik.

Vi vill att Arbetsförmedlingen får ett tydligt uppdrag att samverka med kommunerna för att arbeta individuellt med unga redan från dag ett i arbetslöshet. Genom ökad samverkan ska unga slippa bollas mellan olika insatser och matchningen till jobb förbättras. Miljöpartiet vill se fler aktörer med specifik kompetens som ges möjlighet att bedriva verksamhet på samma villkor som Arbetsförmedlingen, t.ex. för unga, personer med funktionsnedsättning eller inom specifika branscher. Man skulle kunna skapa fler lokala, framgångsrika modeller om Arbetsförmedlingens regelsystem blir mer flexibelt och öppnar för lokala lösningar. Vi avsätter 100 miljoner kronor till s.k. Navigatorcentrum där Arbetsförmedling och kommun samverkar för att få unga i arbete.

Miljöpartiet driver ett förslag om samlad arbetslivstrygghet: en gemensam försäkring där både allmän sjukförsäkring och allmän arbetslöshetsförsäkring ingår med en lägsta ersättning. Som steg på vägen mot arbetslivstrygghet vill vi bl.a. höja taket och ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen och ta bort de differentierade avgifterna. Vi vill också att den ersättningsgrundande inkomsten räknas på samma sätt om man är sjuk eller arbetslös så att det blir en inkomstförsäkring. Miljöpartiet satsar 2,3 miljarder kronor på att höja taket i a-kassan under 2013. Varje försäkring måste innebära en avvägning mellan inkomsttrygghet och drivkrafter för arbete. Därför föreslår vi samtidigt att man inför ytterligare ett steg i ersättningstrappan, så att den får fyra steg i stället för tre som i dag.

För 2010 har Arbetsmiljöverket registrerat 104 000 arbetsskador varav merparten är arbetsolyckor. Jämfört med 2009 har antalet anmälningar av arbetsolyckor med frånvaro ökat med 11 procent och arbetssjukdomar med 3 procent. Under 2010 inträffade 54 dödsolyckor bland förvärvsarbetande, vilket kan jämföras med 40 dödsolyckor under 2009. Miljöpartiet vill se ett mer aktivt tillsynsarbete och förebyggande insatser mot ohälsa och arbetsskador. Med en bra psykisk och fysisk arbetsmiljö kan människor dessutom få bättre möjlighet att själva välja när de vill ta ut pension i stället för att tvingas sluta i förtid på grund av ohälsa.

Arbetsmiljöverkets uppdrag om särskilda insatser för att förhindra att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem är viktigt. Vi vill att kvinnors och mäns arbetsskador ska bedömas på lika villkor och att regeringen ser till att gällande lagstiftning tillämpas. Vi vill också att AML ses över så att den tydligt anpassas efter både kvinnodominerade och traditionellt mansdominerade arbetsplatser. Det behövs mer forskning om arbetsskador på kvinnodominerade arbetsplatser. Miljöpartiet föreslår också en satsning på arbetsmiljön för personalen i den kvinnodominerade vård- och omsorgsbranschen i form av arbetstidsförkortning med

bibehållen lön. Vi avsätter 500 miljoner kronor till en pott som kommunerna kan ansöka från för att förkorta arbetstiden för sin personal i äldreomsorgen.

3. Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 1 (SD)

Mattias Karlsson (SD) anför:

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Partiets övergripande mål är att formera en demokratisk, politisk rörelse som slår vakt om den gemensamma nationella identitet som har utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.

Sverigedemokraterna eftersträvar ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Vi eftersträvar ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle där alla medborgare skyddas av, och är lika inför, lagen. Genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap hoppas vi kunna skapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglat av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet.

Sverigedemokraterna står fritt från såväl socialismens som liberalismens ekonomiska teorier och kan därför inta ett pragmatiskt och verklighetsanpassat förhållningssätt i ekonomiska frågor. Förutsatt att det kan gagna Sverige och dess medborgare är vi öppna för samtal, diskussioner och samarbeten med alla andra partier.

I vår höstbudget stakar vi ut våra viktigaste visioner för de kommande åren. Vi visar att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra.

Rent statsfinansiellt är Sveriges ekonomiska utgångsläge relativt gott. Däremot biter sig arbetslösheten alltjämt fast vid oroväckande höga nivåer. Vår avsikt är att skapa förutsättningar för Sveriges befintliga arbetskraft att möta den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden. Vi ser till skillnad från regeringen inte något egenvärde i att bedriva en överdriven utbudspolitik när det gäller lågutbildad eller okvalificerad arbetskraft.

Sverigedemokraterna ställer sig otvetydigt bakom de finanspolitiska hörnstenarna överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak samt krav på kommuner och landsting om god ekonomisk hushållning.

Eftersom riksdagen har ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där har den också avslagit Sverigedemokraternas förslag till utgiftsramar och beräkningar av inkomster. Därför har jag valt att inte delta i beslutet om anslag inom utgiftsområde 14.

Sverigedemokraternas förslag inom utgiftsområdet 14 är en del av den helhet vårt budgetalternativ utgör. Sverigedemokraterna anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ökas med 5,6 miljarder kronor på det sätt som framgår av motion 2012/13:A331 och av nedanstående tabell.

Tabell 4 c Sverigedemokraternas förslag till anslagsanvisning
Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (SD)
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	31 175 947	+5 656 600
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 892 779	−169 400
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	17 356 578	−29 800
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	1 425 000	−4 300
1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	1 400 000	−2 000
Nytt anslag			
4:1	Kulturarvslyftet		+100 000
Summa		**67 232 673**	**+5 551 100**

Sverigedemokraterna ser med oro på att arbetslösheten har bitit sig fast på höga nivåer och menar att en rad åtgärder behöver vidtas för att komma till rätta med problemen. Vår politik på området sysselsättning har fyra övergripande syften: i) att skapa starkare drivkrafter för att arbeta, ii) att göra det enklare och billigare att anställa, iii) att råda bot på den missmatchning som tilltagit på arbetsmarknaden och iv) att minska utbudet av okvalificerad invandrad arbetskraft. Vi föreslår bl.a. ett femte jobbskatteavdrag, en generell nedsättning av de sociala avgifterna som framför allt gynnar små företag och en lindring av arbetsgivarnas sjuklöneansvar.

Vår viktigaste satsning för att bryta ungdomsarbetslösheten är att införa lärlingsjobb. Den nya anställningsformen skulle göra det möjligt för en arbetsgivare att anställa en ung lärling med en provanställningsperiod på tolv månader i stället för dagens sex och där arbetsgivaravgiften är helt avskaffad. Satsningen bedöms brutto kunna skapa 50 000 nya lärlingsjobb. Den syftar till att bryta ungdomsarbetslösheten och stärka ungdomars konkurrenskraft på en arbetsmarknad som i allt högre grad präglas av låglönekonkurrens och diskrepans mellan det faktiska behovet av och tillgången till kompetens. Reformen beräknas medföra minskade inkomster för staten om ca 800 miljoner kronor per år från 2013.

Den fria arbetskraftsinvandring som infördes 2008 har medfört stora påfrestningar på arbetsmarknaden. Den har lett till stora undanträngningseffekter av svensk arbetskraft och innebär samtidigt att det är fritt fram för lönedumpning eller lönesammanpressning. Sverigedemokraterna förespråkar i stället ett gästarbetarsystem där tillfälliga luckor på den svenska arbetsmarknaden kan täppas till genom tillfälliga arbetstillstånd. På sikt

måste dock ambitionen vara att eventuella efterfrågeöverskott kompenseras genom utbildningssatsningar så att den arbetskraft som finns i vårt land utbildas till att kunna ta de arbetstillfällen som erbjuds inom landet. Den tämligen modesta arbetskraftsinvandring som då kan bli aktuell kommer endast att kunna ske till sektorer eller branscher där det råder brist på lämpliga arbetstagare och där arbetsgivare inte kan finna den nödvändiga kompetensen i Sverige.

Starta-eget-bidrag har lovordats av bl.a. Riksrevisionen som en av de bästa sysselsättningsskapande åtgärderna som finns inom det arbetsmarknadspolitiska området. Trots programmets goda resultat finns en generell 25-årsgräns och det mycket låga stödet ges bara i sex månader. Ett utökat starta-eget-bidrag skulle bryta en del av ungdomars sociala utanförskap och påverka sysselsättningen positivt. Sverigedemokraterna föreslår därför en 20-årsgräns och en förlängning av den tid under vilken stödet utbetalas till nio månader. Vi avsätter 350 miljoner kronor årligen för att utveckla starta-eget-bidraget.

I dag finns en lagstadgad diskriminering på den svenska arbetsmarknaden genom de s.k. instegsjobb som infördes under förra mandatperioden. Rent arbetsmarknadspolitiskt har dessutom syftet med åtgärden misslyckats helt då ytterst få av instegsjobbarna har lyckas ta klivet in på den ordinarie arbetsmarknaden efter avslutad skattefinansierad anställning. Genom att slopa instegsjobben skapas ett utrymme på 509 miljoner kronor 2013, 594 miljoner kronor 2014, 624 miljoner kronor 2015 och 624 miljoner kronor 2016.

Sverigedemokraterna avsätter 100 miljoner kronor till en utökning av kulturarvslyftet. Medlen ska användas till att ge arbetslösa kulturarvsarbetare med adekvat utbildning förtur till tjänster inom ramen för kulturarvslyftet och till att höja subventioneringsgraden av lönekostnaden för de som anställs inom kulturarvslyftet. På så sätt görs verksamheten mer intressant för arbetsgivare och kan förväntas leda till fler anställningar.

Sverigedemokraterna vill stärka människors ekonomiska trygghet genom att bl.a. reformera arbetslöshetsförsäkringen. Sverigedemokraterna vill höja taket i försäkringen till 900 kronor per dag. Vi vill införa en möjlighet för personer att under de 100 första dagarna av arbetslöshet söka arbeten inom sitt geografiska närområde och inom sitt kompetensområde. Vi förbättrar också villkoren för deltidsarbetslösa så att de får rätt till 300 dagars a-kassa mot dagens 75 dagar. Netto innebär dessa satsningar 5 700 miljoner kronor mer än regeringen tillför a-kassan för 2013.

4. Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 1 (V)

Josefin Brink (V) anför:

Vänsterpartiet har i sin budgetmotion presenterat en politik som är ett helhetsalternativ till regeringens budgetproposition. När Vänsterpartiets förslag till budgetram har fallit väljer jag att i detta särskilda yttrande redovisa den politik Vänsterpartiet menar att Sverige behöver för en bättre framtid.

För Vänsterpartiet är full sysselsättning det överordnade målet för den ekonomiska politiken. Vi lägger fram förslag som skapar fler jobb, som utjämnar inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män och som ökar den ekonomiska jämlikheten.

Vänsterpartiet föreslår stora och nödvändiga samhällsnyttiga investeringar som skapar jobb. Vi vill investera i gröna jobb för miljön och klimatet, bl.a. genom en storsatsning på förnybar energi. Vi vill se ett ökat bostadsbyggande och föreslår ett långsiktigt investeringsstöd för byggande av hyresrätter med rimliga hyror och som bidrar till energiomställningen. För att bygga bort bostadsbristen behövs det ca 20 000 nya hyresrätter om året, vilket vi beräknar att man kan nå efter fem år med vårt investeringsstöd. Vi föreslår också en omfattande upprustningssatsning riktad till miljonprogramsområdena. Tillgängligheten ska förbättras genom ett särskilt investeringsstöd. Genom våra satsningar på kraftigt ökad kapacitet för järnvägen kan förseningarna minskas på allvar för både människor och gods, och satsningarna skapar också nya jobb. Detsamma gäller våra förslag för att öka resandet med kollektivtrafik.

Det behövs bättre kvalitet i vård, skola och omsorg. Vi gör en stor satsning på äldreomsorgen, bl.a. genom fler anställda och utbildning. Statsbidragen till kommunerna ska värdesäkras, både för att garantera välfärdens kvalitet och för att skapa fler arbetstillfällen. En gymnasiegaranti föreslås som innebär att alla ska ha rätt till gymnasieutbildning innan de fyller 25 år. Vänsterpartiet satsar på ett generationsväxlingsprogram på arbetsmarknaden med 25 000 jobb- och utbildningsplatser. Vi föreslår ett särskilt statsbidrag för att öka lärartätheten i grundskolan och vi föreslår en extra förstärkning av resurserna till skolor med särskilt stora behov. Även de som arbetar kvällar, nätter och helger ska ha rätt till skattefinansierad barnomsorg. Därför satsar vi på att skapa 15 000 platser inom barnomsorgen på obekväm arbetstid. Vi föreslår också en stimulans till kommunerna så att barn till arbetslösa och föräldralediga ges rätt till 30 timmars förskola. Sjukförsäkringen förbättras, bl.a. genom slopad tidsbegränsning och möjligheter att återförsäkra de som har utförsäkrats till följd av regeringens försämringar. En individualiserad föräldraförsäkring föreslås och ett höjt och värdesäkrat underhållsstöd. Vi föreslår också att studiemedlen höjs.

För oss är utbildning centralt, och därför gör vi omfattande satsningar på utbildningsplatser i komvux, högskolor, yrkesutbildningar m.m. Vänsterpartiet satsar också på arbetsmarknadsåtgärder för att rusta människor för ett hållbart arbetsliv med plats för fler, vilket utvecklas nedan.

I motsättning till Vänsterpartiets förslag till reformer står regeringens ensidiga skattesänkarpolitik. Den leder till minskade möjligheter att satsa på en utbyggd välfärd och en rättvis fördelning av de ekonomiska resurserna. Målsättningen för Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden, öka jämlikheten och jämställdheten och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Då behövs större skatteintäkter än i dag. Vi tar därför steg mot ett skattesystem byggt på principen skatt efter bärkraft och likformighet.

Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområde 14 är en del av vårt budgetalternativ som bör ses som en helhet. Eftersom vårt förslag till ramar har fallit deltar jag därför inte i beslutet om anslagen inom utgiftsområde 14.

Vänsterpartiet anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ökas med 13,0 miljarder kronor på det sätt som framgår av motion 2012/13:A368 och av nedanstående tabell.

Tabell 3 d Vänsterpartiets förslag till anslagsanvisning
Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (V)
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	6 993 684	+192 000
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	31 175 947	+10 802 000
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 892 779	+974 000
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	17 356 578	+908 000
2:1	Arbetsmiljöverket	606 153	+115 000
Summa		**67 232 673**	**+12 991 000**

För Vänsterpartiet är full sysselsättning det överordnade målet för den ekonomiska politiken. Vi vill se breda samhällsinvesteringar för att skapa fler jobb. Vi lägger förslag för att utjämna inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män och som ökar den ekonomiska jämlikheten. Rättvisa är produktivt, och ekonomisk jämlikhet är en framgångsfaktor för ett lands hela utveckling.

En sammanhållen statlig arbetsförmedling med nationell överblick är en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad. Vi vill avveckla systemet med s.k. kompletterande aktörer och privata jobbcoacher. Vänsterpartiet slopar de rigida garantiprogrammen och satsar i stället på aktiva åtgärder med högre kvalitet som stärker de arbetssökandes möjligheter till anställning.

Vi avvecklar fas 3. De som redan är placerade i fas 3 erbjuds aktiva och värdiga insatser utformade efter den enskildes behov. Vi erbjuder bl.a. meningsfullt arbete till kollektivavtalsenliga villkor i 14 000 nyinrättade

övergångsjobb i offentligt finansierad verksamhet och ideella organisationer. Utöver denna satsning bereder vi plats i yrkesutbildning inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen, yrkesvux, yrkeshögskolan och som anställd lärling. Vi viker också ett antal utbildningsplatser för denna grupp med möjlighet att läsa in grundskole-, gymnasie- eller högskolekurser med förmånliga villkor. För andra kan lönebidrag innebära en väg till varaktigt arbete.

Vi genomför ett treårigt program för generationsväxling i arbetslivet med trainee- och lärlingsanställningar samt utbildningsvikariat. Genom att äldre anställda handleder nyanställda tas kunskaper och erfarenheter till vara och överförs till nästa generation. Stöd utgår med hälften av den totala lönekostnaden för en arbetstagare som har fyllt 60 år och är handledare för en nyanställd. Vi satsar också på ett kunskapslyft för anställda inom äldre- och handikappomsorgen samt psykiatrin. Under utbildningen bereds nästa generations omsorgsarbetare möjlighet att komma in i yrket genom utbildningsvikariat. Den tredje delen i vår generationsväxlingssatsning utgörs av lärlingsanställningar i bristyrken. Vi avsätter därför medel till anställningsstöd och handledartillägg under det första lärlingsåret för att uppmuntra lärlingsanställningar. Anställningsstödet kan även användas under färdigutbildningsåret för de som har examen från yrkesförberedande gymnasieprogram. Satsningen möjliggör sammanlagt omkring 25 000 årsanställningar per år för unga arbetslösa, anställningar som behövs för att vårt samhälle ska fungera och utvecklas.

Det är ofta lättare för den som har ett arbete att starta eget än för den som är arbetslös. Vi vill därför att den som får tjänstledigt för att starta eget ska kunna få stöd för start av näringsverksamhet under förutsättning att arbetsgivaren anställer en arbetslös som vikarie. Det behövs också fler platser i arbetsmarknadsutbildningar. De ska riktas in på områden där det riskerar att uppstå flaskhalsar och brister och underlättar därmed strukturomvandling och leder ofta till varaktig anställning.

Det krävs kraftfulla insatser för att bryta diskrimineringen av personer med funktionsnedsättning i arbetslivet. Vänsterpartiet anser att regeringen snabbt ska införa bristande tillgänglighet i diskrimineringslagstiftningen i enlighet med det riksdagsbeslut som fattades i juni 2012. För att lagstiftningen ska få önskad effekt på arbetsplatserna anslår vi tillfälliga medel för att Arbetsmiljöverket ska kunna anställa tillgänglighetsinformatörer som kan utbilda och informera arbetsgivare. Dagens låga nivå på taket för lönebidragsersättningen utgör enligt såväl Arbetsförmedlingen som arbetsgivare ett hinder för att anställa personer med lönebidrag. Vi anslår därför medel för att höja taket med 2 000 kronor per månad. Samma takhöjning sker för skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare (OSA), utvecklingsanställning och trygghetsanställning.

Vi satsar på att återupprätta den inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringen, men även den allmänna grundförsäkringen behöver en omfattande förstärkning. Vi höjer taket, den högsta dagpenningen, till 960 kronor och

golvet till 410 kronor från den 1 januari 2013. För att undvika en fortsatt urholkning av försäkringen indexerar vi beloppen efter löneutvecklingen. Vi höjer ersättningsnivån till 80 procent för hela ersättningsperioden samt för tid med aktivitetsstöd. Vi minskar antalet karensdagar med två per år för att på sikt ta bort dem helt. Vi tar bort 75-dagarsbegränsningen vid deltidsarbetslöshet. Vi föreslår också en kraftig förstärkning av grundförsäkringen. Vi anslår medel så att alla som uppfyller grundvillkoren i 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring och har varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen i tre månader kan få rätt till ersättning med grundbeloppet. Regeringens s.k. arbetslöshetsavgift gör medlemsavgifterna till a-kassorna orimligt höga och orättvist differentierade. Vi avskaffar därför arbetslöshetsavgiften. Ingen kommer då att behöva betala mer än ca 100 kronor per månad i medlemsavgift till sin a-kassa. Vi inför också avdragsrätt för medlemsavgiften.

Vår politik syftar till att understödja målet om arbete åt alla och att skapa ett arbetsliv präglat av goda arbetsvillkor. Ett systematiskt förebyggande arbete är avgörande för att minska ohälsan i arbetslivet. För att stärka och utveckla Arbetsmiljöverkets tillsyns- och informationsarbete, utbildning av skyddsombud och de regionala skyddsombudens verksamhet anslår vi 115 miljoner kronor mer än regeringen per år under 2013–2015. Vi skärper kraven på arbetsgivare att bedriva ett aktivt jämställdhetsarbete, genomföra lönekartläggningar och upprätta handlingsplaner för jämställda löner. Därutöver föreslår Vänsterpartiet att anslaget ökas för att göra det möjligt med en tillfällig satsning på tillgänglighetskonsulter. Vi skärper kraven på aktivt förebyggande arbete och tillför Diskrimineringsombudsmannen (DO) 10 miljoner kronor per år under 2013–2015 och ger myndigheten ett tydligare uppdrag att arbeta med aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering.

5. Lönebidrag, punkt 12 (S)

Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Johan Andersson (S), Kerstin Nilsson (S), Ingemar Nilsson (S) och Arhe Hamednaca (S) anför:

För oss socialdemokrater handlar tillgänglighet om att vi vill forma ett samhälle där alla platsar och där alla behövs. Funktionsnedsättning ska inte vara ett hinder för att delta i samhällets olika delar och i arbetslivet. En del av en fungerande arbetslinje handlar om hur de som står längst från arbetsmarknaden ska ges möjligheter att försörja sig på eget arbete utifrån sina egna förutsättningar.

Personer med funktionsnedsättning har svårt att konkurrera på lika villkor med andra arbetssökande om jobben. För personer med nedsatt arbetsförmåga krävs vanligtvis en subvention av lönekostnaden för att arbetsgivaren ska kompenseras för den lägre produktiviteten. De senaste åren har det dock varit svårt att finna platser för denna typ av subventionerade anställningar. Vi antar att det beror på att dessa platser konkurrerar med andra åtgärder som t.ex. fas 3.

Personer med funktionsnedsättning har den lägsta sysselsättningsgraden av alla. Kvinnor med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är sysselsatta i lika hög utsträckning som män, men arbetar oftare deltid. Kvinnor kombinerar i högre utsträckning sin deltidsanställning med sjukpenning eller sjukersättning. Därmed deltar kvinnor och män systematiskt i olika program och insatser. Kvinnor är överrepresenterade i förberedande insatser, inklusive arbetsinriktad rehabilitering, medan män är överrepresenterade i alla de fem anställningsformerna med lönestöd.

I maj 2012 presenterade FunkA-utredningen sitt betänkande Sänkta trösklar – högt i tak (SOU 2012:31) med förslag till förstärkning och förändring av de arbetsmarknadspolitiska insatserna för personer med funktionsnedsättning. Utredningen lämnade förslag om bl.a. en förändring av de subventionerade anställningar där lönebidrag ingår.

Vi ställer oss positiva till huvudinriktningen i utredningen och avvaktar nu remissbehandling och regeringens förslag. Därför tar vi nu inte ställning till de motionsförslag som framförs i ämnet.

6. Arbetshjälpmedel och andra insatser för personer med funktionsnedsättning, punkt 14 (S)

Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Johan Andersson (S), Kerstin Nilsson (S), Ingemar Nilsson (S) och Arhe Hamednaca (S) anför:

För oss socialdemokrater handlar tillgänglighet om att vi vill forma ett samhälle där alla platsar och där alla behövs. Funktionsnedsättning ska inte vara ett hinder för att delta i samhällets olika delar och i arbetslivet. En del av en fungerande arbetslinje handlar om hur de som står längst från arbetsmarknaden ska ges möjligheter att försörja sig på eget arbete utifrån sina egna förutsättningar.

Funktionsnedsatta har svårt att konkurrera på lika villkor med andra arbetssökande om jobben. För personer med nedsatt arbetsförmåga krävs vanligtvis en subvention av lönekostnaden för att arbetsgivaren ska kompenseras för den lägre produktiviteten. De senaste åren har det dock varit svårt att finna platser för denna typ av subventionerade anställningar. Vi antar att det beror på att dessa platser konkurrerar med andra åtgärder som t.ex. fas 3.

Personer med funktionsnedsättning har den lägsta sysselsättningsgraden av alla. Kvinnor med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är sysselsatta i lika hög utsträckning som män, men arbetar oftare deltid. Kvinnor kombinerar i högre utsträckning sin deltidsanställning med sjukpenning eller sjukersättning. Därmed deltar kvinnor och män systematiskt i olika program och insatser. Kvinnor är överrepresenterade i förberedande insatser, inklusive arbetsinriktad rehabilitering, medan män är överrepresenterade i alla de fem anställningsformerna med lönestöd.

I maj 2012 presenterade FunkA-utredningen sitt betänkande Sänkta trösklar – högt i tak (SOU 2012:31) med förslag till förstärkning och förändring av de arbetsmarknadspolitiska insatserna för personer med funktionsnedsättning.

Vi ställer oss positiva till huvudinriktningen i utredningen och avvaktar nu remissbehandling och regeringens förslag. Därför tar vi nu inte ställning till de motionsförslag som framförs i ämnet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2012/13:1

Proposition 2012/13:1 Budgetpropositionen för 2013 utgiftsområde 14:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 500 000 000 kronor 2014 och 2015 (avsnitt 3.6.3).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 500 000 000 kronor 2014–2016 (avsnitt 3.6.4).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 806 832 000 kronor 2014–2016 (avsnitt 3.6.6).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2014 och 2015 (avsnitt 3.6.7).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 400 000 kronor 2014 (avsnitt 4.6.1).
6. Riksdagen anvisar för budgetåret 2013 ramanslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning i propositionen.

Skrivelse 2012/13:29

Regeringens skrivelse 2012/13:29 Riksrevisionens rapport om effektivitetsmätning som metod för att jämföra arbetsförmedlingskontor.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:Fi303 av Åsa Romson m.fl. (MP):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om traineeplatser i näringslivet och välfärden.

2012/13:Sf232 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (V):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inleda trepartssamtal med arbetsmarknadens parter för att få till stånd ett omställningsavtal.

2012/13:Sf304 av Jacob Johnson m.fl. (V):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om företagsvikariat.

2012/13:Sf352 av Christina Höj Larsen m.fl. (V):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra kravet på att anmäla lediga platser till Arbetsförmedlingen.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett uppdrag till Arbetsförmedlingen att systematisera anordnandet av rekryteringsmässor över hela landet.

2012/13:Sf371 av Tomas Eneroth m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förutsättningar för människor att arbeta till 65 års ålder.

2012/13:Sf381 av Tomas Eneroth m.fl. (S):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsmarknadens parters engagemang för att stödja sjukskrivna att snabbt komma tillbaka till arbete.

2012/13:So506 av Björn von Sydow m.fl. (S):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om äldres delaktighet i arbetslivet.

2012/13:Kr320 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta föreningsjobb.

2012/13:Ub261 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten ska spela en aktiv roll när det gäller att stödja kortutbildade i arbetslivets strukturomvandling, t.ex. genom ett nytt kunskapslyft.

2012/13:Ub286 av Börje Vestlund m.fl. (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingens regelverk ändras så att lärlingar och ungdomar kan få bättre och snabbare stöd för att nå målet om en färdig utbildning och ett yrke som efterfrågas av respektive bransch.

2012/13:Ub443 av Kerstin Engle m.fl. (S):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över statligt stöd till arbetsintegrerande sociala företag.

2012/13:Ub477 av Rossana Dinamarca m.fl. (V):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta anställningsstöd för lärlingsanställningar i bristyrken.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta utbildningsvikariat inom äldre- och handikappomsorgen samt inom psykiatrin.

2012/13:N265 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av fler kompetensplattformar.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att utreda frågan om generationsväxlingen på arbetsmarknaden.

2012/13:N349 av Christer Adelsbo m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det sociala företagandet har stora möjligheter att bli ett komplement till andra arbetsmarknadspolitiska insatser.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att öka legitimiteten för arbetsintegrerande sociala företag.

2012/13:A202 av Josefin Brink m.fl. (V):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det måste satsas mer på forskning, utbildning och tillsyn i syfte att minimera arbetsrelaterade dödsfall.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla tillbud och olyckor som sker på svensk arbetsmarknad ska rapporteras till Arbetsmiljöverket som ska ha skyldighet att registrera dem.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inleda ett forsknings- och utvecklingsarbete i syfte att ta fram en samlad strategi för att fasa ut allt farligt och riskfyllt ensamarbete.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur arbetslivsforskningen kan samlas och stärkas.

2012/13:A205 av Désirée Pethrus och Emma Henriksson (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en höjning av åldersgränsen för lönebidrag och arbetstekniska hjälpmedel.

2012/13:A207 av Carina Hägg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetslösheten i Jönköpings län.

2012/13:A209 av Christer Engelhardt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten till en höjning av lönebidragstaket.

2012/13:A210 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sommarjobb till ungdomar.

2012/13:A211 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fas 3.

2012/13:A212 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kollektivavtal för att betala ut samhällsstöd vid anställningar.

2012/13:A214 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga möjligheten att erhålla lönebidragsanställning hos sin nuvarande arbetsgivare.

2012/13:A215 av Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre villkor för att ta vara på äldre i arbetslivet.

2012/13:A217 av Olof Lavesson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga ett införande av studentmedarbetare i Sverige.

2012/13:A219 av Josefin Brink m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Medlingsinstitutets uppdrag bör förändras.

2012/13:A226 av Anita Brodén (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samhällets ansvar för att underlätta frivilliginsatser.

2012/13:A228 av Désirée Pethrus och Anders Sellström (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att ändra villkoren och nivåerna för lönebidrag.

2012/13:A230 av Eva Sonidsson och Sven-Erik Bucht (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla det nordiska samarbetet.

2012/13:A231 av Billy Gustafsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta Valdemarsvik bli försökskommun med möjlighet för Arbetsförmedlingen att kunna tillämpa regelsystemet mer flexibelt utifrån givna verksamhetsmål.

2012/13:A236 av Agneta Luttropp och Mats Pertoft (båda MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning som undersöker möjligheter till riktad arbetsanpassad rehabilitering för unga med funktionsnedsättning.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning med uppdrag att ta vara på de exempel som finns om arbetsinriktad rehabilitering och undersöka möjligheter att starta en sådan verksamhet i hela landet.

2012/13:A237 av Monica Green (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur ungdomsarbetslösheten ska utrotas.

2012/13:A239 av Christer Adelsbo m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för långtidsarbetslösa, långtidssjukskrivna och personer som får ekonomiskt bistånd att bli företagare.

2012/13:A240 av Tomas Eneroth m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om resurserna till Arbetsförmedlingen.

2012/13:A241 av Pia Nilsson (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommunal verksamhet för arbetslösa och personer med funktionshinder i begränsad skala bör stödjas.

2012/13:A242 av Jasenko Omanovic och Susanne Eberstein (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdhet i arbetslivet.

2012/13:A245 av Jennie Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avveckling av fas 3.

2012/13:A259 av Helena Lindahl och Roger Tiefensee (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av Arbetsförmedlingens starta-eget-bidrag vad gäller åldersgränser för erhållande av stödet i fråga.

2012/13:A264 av Berit Högman m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingens regelverk bör ses över och omarbetas i syfte att bli mer flexibelt och anpassat till företagens krav på kompetens.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Värmland bör blir försökslän för Kraftsam.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att dagens arbetsmiljöproblem bör uppmärksammas genom stöd till FoU.

2012/13:A266 av Eva-Lena Jansson och Lars Mejern Larsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa fas 3.

2012/13:A271 av Ann-Britt Åsebol (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga kompletterande aktörer inom arbetsförmedlingsverksamheten.

2012/13:A277 av Christer Adelsbo m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att använda sociala företag vid matchning till jobb vid tillväxtsatsningar.

2012/13:A278 av Thomas Strand m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ungdomars aktivitetsersättning måste vara rimlig.

2012/13:A280 av Thomas Strand m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en realiserad permitteringslösning som inkluderar utbildning.

2012/13:A282 av Gunnar Sandberg m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lönebidragens betydelse.

2012/13:A286 av Sven-Olof Sällström och David Lång (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att ersätta fas 3 med ett helt nytt statligt system där deltagare hänvisas till samhällsnyttig verksamhet genom det allmännas försorg.

2012/13:A288 av Sven-Olof Sällström och David Lång (båda SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den generella 25-årsgränsen i starta-eget-bidraget sänks till 20 år.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tiden för vilken starta-eget-bidraget utbetalas förlängs från sex till nio månader.

2012/13:A289 av Sven-Olof Sällström och David Lång (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppa den etniska diskrimineringen på arbetsmarknaden genom slopade instegsjobb.

2012/13:A295 av Finn Bengtsson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till folkbildning i folkhögskolor för en bättre fungerande arbetsmarknad.

2012/13:A296 av Finn Bengtsson m.fl. (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av regelverket för att underlätta för funktionshindrade och nyanlända invandrare att få anställning i företag.

2012/13:A298 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om privata arbetsförmedlingar i Sverige.

2012/13:A299 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkt åldersgräns för stöd till unga företagare.

2012/13:A300 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att konkurrensutsätta Arbetsförmedlingen.

2012/13:A301 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om småföretagares möjlighet till rådgivning vid rekryteringar med konsultcheckar.

2012/13:A303 av Josefin Brink m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla lediga platser ska anmälas till Arbetsförmedlingen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Arbetsförmedlingens arbetssätt och organisering.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta krav och kontroller av arbetsgivare som tar emot subventioner och stöd.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kvinnor och män ska ha lika tillgång till Arbetsförmedlingens program.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att systemet med de s.k. kompletterande aktörerna bör avvecklas och kontrakten med de privata s.k. jobbcoacherna avslutas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utformningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa arbetsmarknadsprogrammet fas 3.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra reglerna för nystartsjobben.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla subventionerade anställningar ska anvisas av Arbetsförmedlingen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inrättande av övergångsjobb som alternativ till fas 3.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till lärlingsanställningar.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildningsvikariat.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om företagsvikariat.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kraftigt utöka antalet platser i arbetsmarknadsutbildningen och öka kvaliteten i utbildningen.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort sexmånadersgränsen för arbetsmarknadsutbildningens längd.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska vara möjligt att delta i reguljär utbildning med aktivitetsstöd.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjlighet till kompletterande högskoleutbildning för arbetssökande.

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla inskrivna vid Arbetsförmedlingen ska ha lika tillgång till individuellt anpassade insatser.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka Arbetsmiljöverkets resurser i syfte att anställa tillgänglighetskonsulter.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en myndighet bör ges det fulla ansvaret för alla arbetshjälpmedel.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om personliga arbetshjälpmedel.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka möjligheten för den som har en anställning att beviljas lönebidrag.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att taket för lönebidragsersättningen bör höjas.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjligheten till direkt statligt stöd till sociala arbetskooperativ ska ses över.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbeten där personer med psykiska funktionsnedsättningar kan få möjlighet att prova på att arbeta under trygga former.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att socialförsäkringarna behöver bli mer flexibla när det gäller arbetstider och möjligheten att pröva arbete eller studier utan att riskera att falla ur försörjningssystemet.

2012/13:A304 av Josefin Brink m.fl. (V):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nedtrappningen av ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet ska slopas så att ersättningsnivån är 80 procent av tidigare lön under hela ersättningsperioden samt för tid med aktivitetsstöd.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den högsta dagpenningen ska höjas till 960 kronor år 2013 och därefter indexeras till löneutvecklingen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att grundbeloppet ska höjas till 410 kronor per dag år 2013 och därefter indexeras till löneutvecklingen.
6. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer med förslag om borttagande av 75-dagarsregeln vid deltidsarbetslöshet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att karensdagarna i arbetslöshetsförsäkringen ska minskas med två per år under åren 2013–2015.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla som uppfyller grundvillkoret i 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring och har varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen i tre månader utan att kunna få arbete ska få rätt till ersättning med grundbeloppet.

2012/13:A307 av Johan Hultberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att konkurrensutsätta Arbetsförmedlingens verksamhet genom ett system med en mångfald av aktörer som ersätts genom ett prestationsbaserat system.

2012/13:A308 av Roza Güclü Hedin och Kurt Kvarnström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om praktikplatser.

2012/13:A313 av Lennart Axelsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta för föreningar och kooperativa och sociala företag att anställa personer med funktionshinder.

2012/13:A320 av Pia Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att få bukt med ungdomsarbetslösheten.

2012/13:A322 av Olle Thorell (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa att verksamheten i fas 3 i jobb- och utvecklingsgarantin är av sådan karaktär att deltagare inte utnyttjas som reguljär arbetskraft och att uppgifterna är meningsfulla.

2012/13:A327 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i högre grad fokusera på ersättningsmodeller som premierar resultat inom Arbetsförmedlingen.

2012/13:A331 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2013 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2012/13:A337 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fas 3.

2012/13:A339 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Arbetsmiljöverket och dess arbete.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade resurser till forskning om utveckling i arbetslivet.

2012/13:A340 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om unga människors villkor på arbetsmarknaden.

2012/13:A346 av Thomas Strand och Louise Malmström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om folkhögskolors och studieförbunds möjligheter att bekämpa den växande arbetslösheten.

2012/13:A349 av Krister Örnfjäder (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mer utbildning av arbetskraft till industriarbeten.

2012/13:A351 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om unga i ingenmansland.

2012/13:A355 av Hannah Bergstedt och Karin Åström (båda S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att satsa på arbetsmiljöarbetet och på forskning om ett hållbart arbetsliv för alla åldrar.

2012/13:A361 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en testverksamhet i form av alternativa skattefinansierade arbetsförmedlingar.

2012/13:A362 av Adnan Dibrani m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av samlad arbetsmiljöforskning.

2012/13:A368 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2013 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2012/13:A373 av Louise Malmström och Billy Gustafsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta till vara funktionsnedsattas arbetsförmåga bättre och införa flexiblare regler för lönebidragsanställningar.

2012/13:A376 av Fredrik Olovsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om pendlingsstöd för unga.

2012/13:A378 av Börje Vestlund m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att målet med arbetsmarknadspolitiken ska vara arbete åt alla.

2012/13:A380 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

2012/13:A387 av Mehmet Kaplan m.fl. (MP):

2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen för 2013 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt denna motion.

2012/13:A389 av Mehmet Kaplan m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i större utsträckning arbeta med ett bedömningsstödssystem som ger enskilda mer individualiserad hjälp till arbetssökande och fler fristående specialiserade arbetsförmedlare som ska konkurrera på lika villkor med Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingen reformeras så att dess roll blir att i större utsträckning göra den initiala bedömningen av de arbetssökandes behov samt att följa upp de utförande aktörernas förmedlingsarbete.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att koppla ihop de fristående utförarnas ersättning med den arbetssökandes behov av stöd samt resultatet av förmedlingsarbetet, dvs. om utföraren lyckas hitta jobb åt den arbetssökande som denne behåller över tid.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att såväl Arbetsförmedlingens som fristående arbetsförmedlares förmedlingsverksamhet ska rankas öppet efter deras resultat vad gäller förmedling av arbeten.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att studera de reformer som gjorts i bl.a. Australien, Storbritannien och Tyskland vad gäller bedömningsstödssystemets koppling till ersättningen för utförarna.

2012/13:A392 av Ylva Johansson m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen på arbetsmarknadspolitiken.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sysselsättningspolitiskt ramverk.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en erfarenhetsdelegation.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheter för arbetslösa att studera inom reguljär utbildning.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa tidiga insatser för unga arbetslösa.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa utbildningskontrakt för unga utan gymnasieutbildning.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om yrkesintroduktionsjobb för arbetslösa unga.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om särskilt anställningsstöd för unga.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka antalet platser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen med inriktning mot bristyrken.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om styrningen och utvecklingen av Arbetsförmedlingen.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samlade resurser för personer med komplexa behov där arbetslöshet utgör en del.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa fas 3.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om föreningsjobb.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om särskilt anställningsstöd med 100 procents subvention i kommuner och landsting.

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att studera med bibehållen ersättning för dem som tidigare befunnit sig i fas 3.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om intensifierad arbetsförmedling.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt tak och höjd ersättningsnivå i arbetslöshetsförsäkringen.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka resurserna till Arbetsmiljöverket.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar i Arbetsmiljöverkets regelverk.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetsmiljöverket ska få i uppdrag att undersöka och föreslå åtgärder mot obetald arbetstid.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkt arbetsmiljöforskning.

2012/13:A395 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsmiljölagen och forskning om kvinnors arbetsskador.

2012/13:A396 av Esabelle Dingizian m.fl. (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en satsning på minst 15 000 traineeplatser för unga i näringsliv och välfärd.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erbjuda alla unga mellan 16 och 17 år ett sommarjobb.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Arbetsförmedlingen ett tydligt uppdrag att samverka med kommuner inom ramen för informationsansvaret för arbetslösa ungdomar och att arbeta individuellt med unga redan från deras första dag i arbetslöshet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Navigatorcentrum.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler aktörer med specifik kompetens som kompletterar Arbetsförmedlingen och större flexibilitet när det gäller Arbetsförmedlingens resurser och verksamhet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att jämställdhetsperspektivet i Arbetsförmedlingens arbetssätt ska förstärkas.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Ramanslag	**Regeringens förslag**	**Avvikelse från regeringen**			
		S	**MP**	**SD**	**V**
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	6 993 684				+192 000
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	31 175 947	+5 200 000	+3 400 000	+5 656 600	+10 802 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 892 779	+6 940 000	+1 690 000	−169 400	+974 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	17 356 578			−29 800	+908 000
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	110 524				
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	1 425 000			−4 300	
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	35 729				
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	56 330				
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	53 326				
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303				
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	1 400 000			−2 000	
2:1 Arbetsmiljöverket	606 153	+100 000	+40 000		+115 000
2:2 Arbetsdomstolen	28 376				
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 622				
2:4 Medlingsinstitutet	57 322				
Nya anslag					
99:1 Kulturarvslyftet				+100 000	
Summa för utgiftsområdet	**67 232 673**	**+12 240 000**	**+5 130 000**	**+5 551 100**	**+12 991 000**

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2013 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Ramanslag		Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	±0	6 993 684
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	±0	31 175 947
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	±0	7 892 779
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	±0	17 356 578
1:5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	±0	110 524
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	±0	1 425 000
1:7	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	±0	35 729
1:8	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	±0	56 330
1:9	Bidrag till administration av grundbeloppet	±0	53 326
1:10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	±0	8 303
1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	±0	1 400 000
2:1	Arbetsmiljöverket	±0	606 153
2:2	Arbetsdomstolen	±0	28 376
2:3	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	±0	32 622
2:4	Medlingsinstitutet	±0	57 322
Summa för utgiftsområdet		**±0**	**67 232 673**

Tryck: Elanders, Vällingby 2012